

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik XCI., št. 11
november – listopad

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poština je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Glavni urednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ŽLD/LD, in fotografi-
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.
Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
http://www.lovska-zveza.si

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: E. Mihelc – Diana

IZ VSEBINE:

I. Žizek:	Naše izobraževanje; nismo več sami!	536
M. Toš:	Svetovni dan varstva žival in naš vsakdanjik	537
IZ DNEVNEGA TISKA		538
AKTUALNO		540
N. Suštarič:	Novi Pravilnik o lovski izkaznici	540
MNENJA IN PREDLOGI		541
A. Ilc:	Složno poiščimo rešitve!	541
M. Lovrenčič:	Zasanjani v preteklost	542
B. Pokorny:	Prvi slovenski posvet z mednarodno udeležbo o upravljanju z divjadjo: SRNJAD	543
B. Kolar:	Vzroki za zmanjševanje številčnosti poljskih zajcev v slovenskih loviščih	545
R. Černe, K. Jerina:	Medved ob slovensko-italijanski meji	550
R. Erhatic Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...	554
PO LOVSKEM SVETU		555
T. Vrščaj:	Koordinacija CIC ima tudi pomembno vlogo za ustvarjanje dobrega sodelovanja in prijateljstva narodov na območju srednje in JV Evrope	555
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	557
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		558
G. Sinjur:	13 dni upanja	558
M. Krevh:	Izredna dva	560
LOVSKA ORGANIZACIJA		562
M. Fortin:	Lovci sprejeli srednjeročni program	562
M. Toš:	Učinkovitejši informacijski sistem za boljše delo ...	562
J. Samec:	Modul Lovske škode	563
M. Kersnik:	Odprto prvenstvo LZS 2008 v streljanju na premikajočo tarčo	564
M. Kersnik:	Prvenstvo LZS za veterane – Ilova gora 2008	565
P. Flis:	Lovska strelska liga 2008	566
J. Marhl:	Tradicionalno srečanje LD ob prazniku Občine Radlje ob Dravi	566
J. Šumak:	Lovska strelska tekma za pokal Občine Braslovče	567
B. Leskovic:	Že 20. piknik LD Brezovica s kmetovalci	568
P. Nared:	12. srečanje hrvaških lovskih rogistov in pevskih zborov (z mednarodno udeležbo)	569
R. Zajc:	60 let LD Pšata	569
M. Štrukelj:	60 let LD Lijak	570
JUBILANTI		571
MLADI PIŠEJO		571
LOVSKI OPRTNIK		572
P. Nared:	Divji prašič na Menišiji	572
Š. Kutoš:	Še bi rabili takih mož!	573
J. Božič:	Ograjevanje površin – vpliv na divjad in lov	574
F. Rebeušek:	Uplenil smjaka ali srno?	575
B. Avbar:	Lovci tekmovali s kratkocevnim orožjem	575
D. Bitenc:	Za varnejši rakiški lov na gamse	576
L. Števanec:	Kaj storiti?	576
F. Štumberger:	Račji piknik v LD Lenart	577
S. Trebec:	Brzkov memorial v balinanju	577
V SPOMIN		579
LOVSKA KINOLOGIJA		579
J. Srpčič:	Specialisti za zasledovanje ranjene parkljaste divjadi	579
M. Slemenšek:	Zahtevna uporabnostna tekma za nemške lovške terierje v Avstriji	580
M. Kersnik:	Po sledu ranjene velike divjadi le s preizkušenim psom!	581
KZS:	Predvidena legla	581

SLIKA NA NASLOVNICI:

Poljski zajec – *Lepus europaeus*
Foto: J. Pap

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Soja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Naše izobraževanje: nismo več sami!

V slovenskem prostoru ima lovsko izobraževanje dolgo tradicijo. Nenazadnje so v ustanovnem aktu slovenski lovci že pred več kot 100 leti zapisali, da bo ena glavnih nalog tudi njihovo izobraževanje. Stoletna razvojna pot pridobivanja znanja se zdaj kaže kot nadgrajena piramida, ki izhaja iz osnovnega do dodatnega dejavnega in sprotnega izobraževanja lovcev. Od predhodnikov smo prevzeli zdrave temelje izobraževanja in takšne moramo predati tudi naslednikom.

Na področju izobraževanja smo zdaj nekako na koncu predhodnega obdobja in prilagajanja novim težnjam in izzivom družbenega življenja, predvsem pa širjenja in poglobljanja že obstoječega znanja o ekologiji in lovstvu. Še vedno prevladuje mnenje, da je osnovno izobraževanje lovcev rutina in da je samo po sebi umevno in posledično prepričanje, da lahko to počnemo vsi. Zakon o društvih, po katerem smo organizirani, sicer zagotavlja enakost in pravice vsakega posameznika biti organiziran v društvu. Vendar naše delo opredeljujejo tudi drugi zakoni, ki so si večkrat v nasprotju. A krivci za takšna neskladja nismo lovci.

Pri stihijemskem pomlajevanju naših vrst občasno spregledamo moralne odlike, s tem pa si nemalokrat nakopljemo kar veliko težav v lovskih družinah. Ker v komisiji LZS za izobraževanje nimamo (razen v Lisjaku) nobenih samostojnih podatkov o pripravnikih, tudi nimamo nobenega vpogleda o prijavljenih kandidatih po posameznih območnih lovskih zvezah oz. tudi v tistih LD, ki niso včlanjene v območne lovske zveze. Žal tudi nimamo pomembnega podatka o osipu, o ponavljanju lovskih izpitov oz. komisijem preverjanju znanja. Ker LZS podeljuje koncesijo o prenosu tovrstnega usposabljanja na območne lovske zveze, so taka poročila nujno potrebna. Le glede na podatke iz njih namreč lahko ocenimo in ugotovimo, ali vsi nosilci izobraževanja zagotavljajo vse pogoje in izpolnjujejo merila za opravljanje tovrstne dejavnosti. Pravkar pripravljamo razpis za izobraževanje lovskih pripravnikov generacije 2009. Ko smo lani pripravljali Navodila o izvajanju praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita ter o vodenju evidenc, smo sledili določilom ZDLov-1 in Pravilniku o izobraževanju lovskih pripravnikov. Zato smo v praktični del izpita vključili tudi predmet prva pomoč in varno rokovanje z dolgocevnim lovskim orožjem. Vendar smo že pri izvajanju navodil naleteli na precej težav, saj je le malo pripravnikov, ki bi že imeli ustrezno predznanje o orožju in njegovem vzdrževanju. Zato menimo, da bo treba v navodilih ustrezno spremeniti nekatera določila in pripravnikom omogočiti v celotnem obdobju pripravništva opravljanje tega preizkusa znanja. Velika pomanjkljivost ZDLov-1 je tudi, da daje prednost določeni skupini lovskih pripravnikov in jim omogoča pridobivanje lovskih izpitov po načelu »avtomatizma«. S tem mislim na tiste, ki imajo v svojem splošnem izobraževalnem programu določene vsebine s področja biologije, ekologije in gospodarjenja z naravnim okoljem. Menim, da je osnovno izobraževanje lovcev veliko širše, saj vsebuje veliko drugega (tudi praktičnega) potrebnega znanja, ki ga v splošnih, čeprav podobno usmerjenih izobraževalnih procesih ni. Zato bi ga morali vsi

pripravniki, ne glede na predhodno splošno pridobljeno znanje oziroma osebno izobraževanje, izkazati na zaključnem izpitu. Le tako bi vsem kandidatom tudi zagotovili oz. omogočili dejansko enake pogoje, s katerimi lahko postanejo lovci. Pa tudi: kako lahko sicer zagovarjamo enakost lovcev, če že na samem začetku ne poskrbimo, da smo enaki!? Del izpita lahko in je treba priznati, a le z ustreznim dokazom, ki naj bo indeks oz. uradno potrđilo šole! Toda potrebna pripravniška praksa, ki je v veliki meri povezana tudi z varnostjo drugih na lovu in odgovornostjo pri ocenjevanju divjadi pred strelom v naravi, je nekaj povsem drugega, mar ne!?

Doslej smo imeli že več srečanj z vodstvi LD, ki opozarjajo na nepotrebne razlike in delitve med pripravniki, tudi glede plačila stroškov izobraževanja. Čeprav smo v komisiji določili višino predavateljske ure, so potem nastala prevelika odstopanja od cene za izobraževanje, ki jo mora poravnati vsak posamezni pripravek. V ospredju vprašanj so predvsem tista, povezana s pripravniki, ki so člani tistih LD, ki niso včlanjene v Območne LZ. In rešitev? LZS naj posreduje in poravna stroške izobraževanja (po predhodnem vplačilu takih pripravnikov na LZS) za vse tiste, vendar le do višine, ki jo določi LZS. Vsi, ki vodimo izobraževanje v območnih LZ, že vemo, da se osnovna cena izobraževanja zmanjšuje z večjim številom kandidatov. Hkrati pa se tudi zavedamo, da je prav, da se pošteno poravnajo stroški strokovnih delavcev območnih LZ, ki porabijo kar nekaj časa za pripravo in izvedbo izobraževalnega programa.

Na LZS pripravljamo tudi modul izobraževanja za vnos v lovski informacijski sistem Lisjak in upamo, da bo že v naslednjem učnem letu pripravljen za uporabo. Tako bomo imeli pregled nad celotnim sistemom izobraževanja v državi. To bo nov korak naprej pri našem izobraževanju, ki nenehno terja tudi posodabljanje in spremembe.

Ker so zdaj lovski izpiti državni izpiti in je obseg zahtevane znanja vedno večji, vsi z nestrpnostjo pričakujemo izdajo novega Lovskega priročnika, ki ga pripravlja 25 lovskih strokovnjakov. Priročnik bo zagotavljal temeljni vsebinski del zahtevanega izobraževalnega gradiva in poenotenje izobraževanja za celotno Slovenijo. Premalo je, da smo določili le predmetnik in urno postavko po posameznih temah, nismo pa predpisali tudi minimalnih zahtev znanja! Minimum je vse preveč odvisen od individualnega pristopa vsakega predavatelja v izobraževalnem procesu, pa tudi od zahtev izpitnih komisij ob zaključku izobraževanja. Pri tem nas čaka še veliko dela. Pozabimo na izraz »stari« in »novi« lovski priročnik. Vsak zase in tudi še vsi naslednji bodo odraz časa, v katerem so in bodo nastali; vsi skupaj nam ob poznavanju novosti še vedno lahko služijo kot uporabna knjiga, ki jo je vedno vredno vzeti v roke, da obnovimo naše znanje.

V fazi usklajevanja in neposredno pred sprejetjem je tudi dolgo pričakovani novi Pravilnik o izobraževanju lovskih čuvajev. Morda se vse premalo zavedamo, da pri procesu izobraževanja nismo več sami (pri osnovnem in vseh nadaljevalnih izobraževanjih), kar je posledica ZDLov-1, z amandmajem vred, in da smo tudi pri tovrstni dejavnosti soodgovorni obli-

kovati naše izobraževanje z izobraževanjem drugih. S tem pa smo del odgovornosti prenesli tudi na preostalo javnost; vse z željo po kakovostnem učnem procesu. Vsi mi (v mislih imam celotno članstvo) si prizadevamo za pretok znanja. Zato se je treba družiti tudi na strokovnih posvetih in tematskih predavanjih, za kar so odgovorna vodstva LZS in območnih LZ. LZS kot krovna organizacija na nivoju države Slovenije na srečo premore dovolj kakovosten lastni lovskopedagoški kader, z velikim osebnim znanjem, zato ga je treba ponuditi celotnemu članstvu. Na nekaterih območnih LZ namreč kakovostnega pedagoškega kadra ni v izobilju. Ne smemo si več dovoliti, da bi s pripravniki delali ljudje brez visoke oziroma univerzitetne izobrazbe in pedagoške usposobljenosti.

V prihodnosti vidim izobraževanje kot razvejan graf, ki iz osnovnega izobraževanja za lovca postopoma prehaja v vejo s kar nekaj izrastki. Vsak se mora sam odločiti za določeno pot nadaljnje sprejemanja znanja in tudi posredovanja le-tega svojim lovskim tovarišem. Če izhajamo iz dejstva, da vsak človek nekaj ve, vsi pa vse, je prejšnja razvojna pot osebnega izobraževanja utemeljena.

In še za konec: Naši učni programi so v celoti primerljivi z evropskimi, razlika je samo v ceni izvedbe izobraževanja. Prav je sicer, da prevlada solidarnost tudi na tem področju in ne gledamo zgolj na denar kot edino dandanes zveličavno stvar. Zato se, kolikor je le mogoče, izognimo ekonomskemu vidiku, ki tudi v tem pogledu trka na naša vrata. Lahko gradimo tudi na zanesenjaštvu dajanja in sprejemanja znanja ter popularizaciji lovstva, lovske organiziranosti in z našo ekološko naravnostjo ohranjamo naravo čim bolj pestro. A tudi to le do neke mere, saj zdaj brez velikega znanja, strokovnosti in profesionalnosti tudi v lovstvu preprosto ne gre več! Vsi nosilci izobraževanja se moramo zavedati zapletenosti in zahtevnosti, saj čas, v katerem živimo, od nas terja vedno bolj celovite osebnosti. Smo le na očeh vedno bolj kritične javnosti!

*Ivan Žižek,
predsednik Komisije LZS za izobraževanje*

Iz urednikovega zornega kota

SVETOVNI DAN VARSTVA ŽIVALI IN NAŠ VSAKDANJIK

Četrtega oktobra, na svetovni dan varstva živali (leta 1931 so ga določili na dan, ko goduje sveti Frančišek Asiški, ki je zagovarjal odgovoren in ljubeč odnos človeka do okolja in živali), so se po vsem svetu zvrstile najrazličnejše prireditve. Slovenija ni bila izjema in tako je bila tudi v našem glavnem mestu glasna in javna kritika zaradi mučenja živali. V Ljubljani je Društvo za osvoboditev živali pripravilo tradicionalni shod, na katerem so opozorili na slab položaj živali v naši družbi. Pridružil se jim je tudi ljubljansko Društvo za zaščito živali z akcijo zbiranja starega papirja pod geslom *Pomagajmo naravi in osrečimo živali*. Zbrati so želeli vsaj tono papirja, s čimer bi finančno omogočili sterilizacijo oz. kastracijo ene mačke. Pri izpostavljanju čistilnih akcij zaščitnikov živali in njihovih društev so mediji očitno žal že pozabili na res množične in usklajene vseslovenske čistilne akcije lovcev, o katerih so tedaj poročali. Glasni so bili tudi protesti v Prekmurju, kjer so člani tamkajšnjega Društva za zaščito živali iz Pomurja na stojnicah v Murski Soboti in v Beltincih zbirali denar za nakup hrane za živali in dejavnost društva. V nekaterih tradicionalnih katoliških državah so ob svetovnem dnevu varstva živali tudi blagoslovili štirinožne prijatelje. V romunski prestolnici so tamkajšnji ljubitelji živali organizirali množične posvojitve brezdomnih psov in še bi lahko naštevali. Vse lepo in prav in tudi letos jih ni bilo malo iz zelene bratovščine, ki so pozdravili takšne in podobne prireditve (mnoge LD so se na ta dan vzdržale lova). Kako tudi ne, saj so lovci v Sloveniji še kako zaslužni za ohranitev mnogih živalskih vrst, ki jih marsikje v Evropi ni več. Zato je nerazumljivo in po svoje krivično udrihanje tudi po lovstvu, ki naj bi bilo ostanek preživelega in da so lovci navadni ubijalci, klavci in duševni bolniki. Takšne žaljive ocene so namreč deževale med najglasnejšimi privrženci zaščitnikov živali. Enačiti klavnice in lov je, milo rečeno, smešno in strokovno nekorektno. Bojda lovci »pobijemo« 100.000 živali na leto in vse to nam ne »more biti v ponos«. Lovci živali ne pobijamo, lovci lovimo v skladu z visokimi etičnimi standardi, potrjenimi načrti odstrela, ki jih zahteva in potrdi država, ter skladno z zakonskimi predpisi. Uplenimo, ne ubijemo, lovsko pravično, kot nam to vелеvata lovska etika in morala. Torej nismo nikakršni klavci in tudi ne morilci, čeprav so med nami res še vedno posamezniki, ki so jim etične norme manj pomembne in ki včasih prehitro ukrivijo prst na petelinu puške, ko bi se bilo bolje zadržati. A zato ni pošteno posploševati in metati vsega v isti koš! Je krivično in nepošteno do večine.

V nadaljevanju tokratne uredniške kolumne pa še troje konkretnih pozitivnih izkušenj iz konteksta zadnjih omenjenih pozitivnih nihanj. Dve prihajata iz SV dela Slovenije, ena pa iz osrednje, in sicer iz Jurovskega Dola, Malečnika in Brezovice pri Ljubljani. V Jurovskem Dolu, v slovenskogoriški občini Sveti Jurij in na Brezovici so namreč lovci v začetku septembra znova pripravili odmevno srečanje domačih lovcev in kmetovalcev. Bilo je prijetno, sproščeno in koristno, vsega po malem. Starešina LD Sveti Jurij iz Jurovskega Dola Ivan Špindler in starešina LD Brezovica Marko Bojc sta nam povedala, da imajo z ljudmi nasploh dobre odnose. Domače okolje je skupni prostor, za katerega se čutijo vsi soodgovorni. Lovci imajo v kmetih trdne zavez-nike, tudi v primeru škode od divjadi znajo poiskati skupni jezik in rešiti težavo. Njihova jesenska srečanja z domačini (pikniki) so lahko zgled tistim, ki včasih še vedno iščejo poti za zblíževanje z drugimi uporabniki prostora. V takih LD je lovski vsakdanjik sproščen, poln optimizma in pravega lovskega tovarištva. O tem se je lahko prepričal tudi mariborski župan Franc Kangler, ko je avgusta doživel lovski blagor v lovišču LD Jurovski Dol. V Malečniku pa smo doživeli enkratno druženje lovcev in veteranov slovenske osamosvojitvene vojne. To je bilo srečanje prijateljev, domoljubov in prijateljev narave, ki so v usodnih časih slovenskega osamosvajanja znali prisluhniti klicu domovine. Pri malečniškem lovske-mu domu so udeleženci obujali spomine na dogodke iz let 1990 in 1991, ki so nam v zeleni bratovščini lahko v ponos. Slej ko prej bo vloga lovcev tudi zgodovinopisno obdelana in predstavljena najširši javnosti. Imamo kaj pokazati in povedati.

Dr. Marjan Toš

Foto: J. Poljič

Foto: M. Krofel

LOVCI NAJ BI USTRELILI 115 KORMORANOV

Delo, 10. 9. (Janez Petkovšek). – Ministrstvo za okolje in prostor je tudi letos izdalo dovoljenje za plašenje velikega kormorana na vnaprej določenih krajih – ob rekah in jezerih – po vsej Sloveniji. Prav tako je dovoljen odstrel 115 ptic, predvsem kormoranov. Predstavniki ribiških družin namreč ugotavljajo precejšnje povečanje števila velikih kormoranov, kar pomeni, da lahko še naprej pričakujemo njihov uničujoč vpliv na ribjo populacijo. Če ne bo pritožbe, bo odločba Ministrstva za okolje in prostor začela veljati sredi septembra.

MLADA ORLICA SPET SKUPAJ S STARŠI

Delo, 2. 9. 2008 (Viktor Luskovec). – Mlado orlico, ki so jo lovci našli na travniku med reko Soro in magistralno cesto Škofja Loka–Železniki, zadnje tri mesece pa so zanj skrbeli v zatočišču za divje živali na Mlaki pri Kranju, so prejšnji teden spustili na prostost. »To je ponosna, prečudovita žival,« ni mogel skriti navdušenja Franc Langerholc, eden od redkih srečnežev, ki je bil poleg najditelja Antona Šinka navzoč ob izpustitvi. Še bolj so se veselili, ko je v nedeljo, sedmi dan po izpustitvi, nad območjem zakrožila celotna orlovska družina.

Ker je avtor članka omenil, da je dr. Zlatko Golob, direktor družbe Golob, dolgo odlašal z izpustitvijo mlade orlice in da s svojo strokovno sodelavko nimata ustreznega strokovnega znanja o planinskem orlu kot vrsti, je kmalu sledil tudi odgovor. Dr. Golob je v pismu (Delo, 27. september) navedel, da imajo v družbi Golob s tovrstno pomočjo veliko izkušenj in znanja, saj so v zadnjih štirih letih zdravstveno oskrbeli in po ustrezni rehabilitaciji vrnili v naravo 1343 živali, od tega 157 ujed in 80 sov.

MEDVED IMA ŠE VEDNO KOSMATA UŠESA

Kmečki glas, 6. 9. (Andrej Andoljšek). – »Zavedamo se, da je medved naravna vrednota, ki jo moramo ohraniti, vendar varstveni ukrepi ne smejo bistveno vplivati na način in kakovost življenja ljudi,« je v imenu KGZS – Zavod Ljubljana zapisal avtor članka Andrej Andoljšek. Po njegovem mnenju je populacija medvedov številčno velika, morda prevelika. Po lanskem zmanjšanju škodnih primerov je sledil za četrtno manjši odvzem (odstrel in izgube skupaj) za leto 2008, s čimer se KGZS ne strinja.

Avtor se zavzema za genske analize, ki bodo pokazale dejansko velikost medvedje populacije. Zelo pomembno je tudi izobraževanje javnosti o vsem dogajanju, povezano z medvedom,

in pravičen sistem odškodnin. Država bi morala z večjim deležem prispevati k zaščiti premoženja.

KAKO ŽIVALI DOJEMAJO SMRT?

Delo, 10. 9. (Staš Ivanc). – Profesor z univerze v Koloradu Marc Bekoff, ki je napisal že več knjig o čustvovanju živali, se ne strinja z mnenjem francoskega filozofa Renéja Descartesa (1596–1650), ki je verjel, da je vsaka stvar brez duše le stroj, avtomat. Prepričan je namreč, da živali, posebno primati, čutijo žalost. Pri tem se sklicuje na svetovno znano primatologinjo Jane Goodall, ki je v knjigi Skozi okno opisala trpljenje osemletnega šimpanza Flinta, ki ga je zelo prizadela smrt matere Flo, da je zaradi vsega hudega kmalu umrl. Sicer pa tudi lovci, ki imajo čut odgovornosti do divjadi, kdaj opazijo, kako, npr., mati srna težko prenaša smrt svojega srnjačka.

TUDI LOVCI NISO VARNI PRED TATOV

Delo, 15. 9. – Kako se nam maščuje, če slabo skrbimo za varnost svojega lovskega orožja, se je pokazalo v okolici Žužemberka, kjer je v četrtek neznanec prišel v odklenjeno stanovanjsko hišo, pregledal prostoro in iz omare ukradel kar tri lovske puške.

Niso pa vedno samo tatovi, pač pa tudi objestneži. Kakor je poročal Dolenjski list, je na makadamski cesti v okolici Dragatuša v sredo ponoči nekdo z motorno žago prežagal stebre lovske preže in jo tako uničil. Gotovo je to storil zlobnež, ki mu lovci niso preveč pri srcu.

NE LOV, GLAVNA JE SKRB ZA POLHA

Dolenjski list, 18. 9. (D. Rustja). – V smuškem polharskem društvu se že pripravljajo na bližnjo polharsko noč, v kateri pa polhov ne bodo lovili, temveč bodo radovednežem samo pokazali, kako se to počne. Priказali bodo marsikaj, kar je povezano s polhom: od valilnic do pasti, pa prek kože in masti do polhovih sovražnikov. Njihovo geslo je: Ne lov, glavna je skrb za polha, čeprav članstvo v polharskem društvu Smuk daje tudi pravico do lova na polhe.

Predsednik društva Marjan Bukovec je dejal, da so v stalnem stiku z naravo opazili, da se z redčenjem in izsekavanjem gozdov oži življenjski prostor polhov. Gospodar društva Peter Bukovec pa je povedal, da so na prostranem predelu okrog koče na obronku gozda v bližini razvalin dvorca, ki so mu nekoč rekli smočki grad, odstranili vse grmičevje. Zasadili so več kot petsto dreves in zaradi pomanjkanja dupel na drevesa namestili več kot sto valilnic (umetnih dupel) za polhe.

NOVINARJE ZANIMALO SOBIVANJE Z ZVERMI

Dolenjski list, 18. 9. – Prejšnji teden je v Gradcu in Portorožu potekal 52. kongres Mednarodne zveze kmetijskih novinarjev (IFAJ). Predavanju **Borisa Gabrijana** so sledila vprašanja novinarjev, ki jih je še posebno zanimalo področje sobivanja velikih zveri in prebivalcev, rejcev drobnice. Ob velikem začudenju, kako v majhni Sloveniji upravljamo tako velike populacije velikih prostoživečih zveri, jih je zanimal tudi naš model izplačevanja odškodnin in varstva velikih zveri. Novinarji so se seznanili tudi s Krajinskim parkom Kolpa in prejeli spominek – adlešičko pisanico. Večer so jim popestrili folkloristi KUD Božo Račič iz Adlešičev.

LOVCI DOBILI HIMNO DRUŽINE

Primorske novice, 23. 9. – Lovska družina Zemon, ki je z 82 člani najštevilnejša med šestimi lovskimi družinami v ilirskobistriški občini, je praznovala 60-letnico delovanja in naposled dobila tudi svojo himno. Zelo lepa kulturna prireditev, povsem lovsko obarvana, je v Novokračine pritegnila veliko domačinov ter pisano bratovščino lovcev iz Slovenije ter sosednjih krajev Hrvaške in Italije.

DIVJIM PRAŠIČEM TEKNE MERLOT

Primorske novice, 26. 9. – V tem mesecu smo lahko prebrali kar nekaj sestavkov o škodi, ki jo povzročajo divji prašiči. Tako so se kmetje in vinogradniki po boleznih in toči, ki so marsikje zdesetkale pridelek, tik pred pobiranjem sadov, ki so preostali, soočali z novimi nevšečnostmi: zrele pridelke jim namreč obirajo živali, predvsem divji prašiči, ki jim očitno tekne merlot. Delo je že konec prejšnjega meseca objavilo članek s podpisom **Sabine Lokar**, ki ponovno opozarja na divjad v naši prestolnici. Po Golovcu se namreč še vedno sprehaja okrog 30 divjih prašičev, lovci pa znotraj avtocestnega obroča že štiri leta nimajo nikakršnih pristojnosti, zato jih tod ne smejo loviti. Direktor strokovne službe LZS **Srečko Žerjav** je povedal, da so prebivalci blokov čez Grubarjev prekop v začetku meseca pri belem dnevu opazovali večjo skupino divjih prašičev. Izkušnje iz drugih držav kažejo na prilagoditev divjih prašičev v večjih parkih in rekreacijskih območjih urbanih naselij, kar posledično prinaša samo škodo in nesreče.

Precej škode povzročajo tudi volkovi. Isti časnik je namreč poročal o škodi, ki sta jo utrpela **Franco Vettorazzi** in **Oku Oku**, ki na posestvu v Prešnici in Petrinjah redita osle. Še pred enim letom je čreda štela 74 živali, zdaj pa samo še 30. Krivi so volkovi, ki so jim samo v zadnjih

treh tednih poklali 15 oslic in pet mladičev.

Kmečki glas (Blaž Černe), 3. septembra: Osrednje življenjsko območje volka so obsežna strnjena gozdna območja Kočevske in Notranjske, kjer so za vrsto primerne prehranske in bivalne razmere. Lani je sledil preobrat, ko so volka začeli videti tudi v lovišču LPN Kozorog - Kamnik, v dolini Kokre in decembra lani še na Pokljuki, kjer so dokaj ugodne prehranske razmere za to zver. Sprva pestro in zanimivo dogajanje sta proti koncu zime in spomladi začeli spremljati negotovost in bojazen, kaj se bo na Pokljuki začelo dogajati, ko se bo na visokogorskih pašnikih pasla drobnica, o čemer smo poročali v prejšnji številki Lovca.

Kmečki glas, 19. septembra: prvega pohoda po mamutovi deželi v organizaciji Turističnega društva Kokrica se je, kljub slabemu vremenu, udeležilo 77 pohodnikov. Leta 1953 so pri izkopu glin v jezercu Krokodilnica v Čukovi jami našli okostje mamuta, ki ga zdaj hranijo v Prirodoslovnem muzeju v Ljubljani. Mamut je že pred leti postal zaščitni znak društva.

Isti časnik je objavil tudi prispevek o **Ivanu Šnoflu**, ki z družino živi v Spodnji Voličini. Na njihovem dvorišču in pašniku se sprehaja veliko živali: damjakom, siamski kozi, ovcam solčavske pasme, puranom, racam, kuncem in kokošim ter psičkoma Bori in Kali ter mucam se je zad-

nje čase pridružil še mladi lisjak. Pri njih na skednju je namreč lisica skotila mladiče, eden pa je padel v spodnji prostor. »Lisica je ostale mladičke odpeljala, tega, ki je ostal, pa je ponudila meni,« je dejal Šnofl.

In še zadnja vest: V ljubljanski ZOO so iz češkega živalskega vrta Olomouc pripeljali tri žirafe, ki so bile na ogled že v soboto, 4. oktobra. Več o tem v naslednji številki Lovca.

STEKLINA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V obdobju od 1. do 30. septembra 2008 je bilo z območja 88 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 227 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih bolezni živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 212 lisic, 1 govedo, 3 jazbece, 1 kunca, 5 mačk, 3 pse in 2 podgani.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri dveh lisicah:

Slovenska Bistrica – 1 lisica; Križni Vrh, Metlika – 1 lisica, Radoši.

Jedrta Maurer Wernig, dr. vet. med.,
vodja Oddelka za zdravstveno varstvo živali VURS

Foto: W. Nagel

Novi Pravilnik o lovski izkaznici

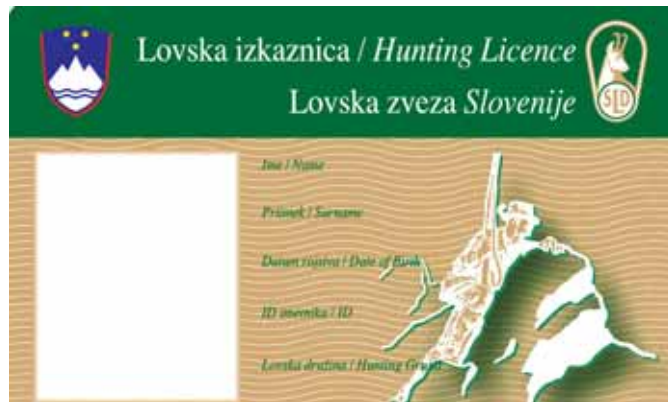
Po novem štiri različice

Zakon o divjadi in lovu (ZDlov-1) nalaga Lovski zvezi Slovenije izdajanje lovske izkaznice, za kar je bil leta 2005 sprejet **Pravilnik o lovske izkaznicah** (Uradni list RS, št. 87/05). Uporaba Pravilnika v praksi je pokazala, da bi bilo treba določena vprašanja urediti podrobneje ali drugače. Dopolnitev je terjala tudi sprememba ZDlov-1, ki na novo uvaja sokolarjenje kot nov način lova. Zaradi večjega števila potrebnih sprememb in dopolnitev je bilo pregledneje pripraviti nov Pravilnik o lovske izkaznicah, kar pa v ničemer ne spreminja doslej izdanih lovske izkaznic članom LD, upravljavkam lovišč. Te ostanejo tudi v prihodnje v celoti enake kot doslej.

In v čem so spremembe?

Lovska izkaznica je dokazilo, da njen imetnik izpolnjuje vse pogoje za lov. Lovska izkaznica ni dokazilo o članstvu v kateri koli članici LZS. Drugače rečeno, zgolj članstvo posameznika v kateri od članic LZS (npr. v LD, ki niso upravljavke lovišč, zamejska lovska društva in klubi, ki so lahko člani LZS na podlagi 2. odst. 4. čl. Pravil LZS) ne pomeni hkrati pravice do lovske izkaznice. Po ZDlov-1 ima pravico do lova domači ali tuji lovec s stalnim bivališčem v Sloveniji (1. odst. 60. čl. ZDlov-1). Samo take osebe imajo pravico do lovske izkaznice (1. odst. 62. čl. ZDlov-1), če izpolnjujejo predpisane pogoje.

Ker lovska izkaznica ni članska izkaznica, so do nje upravičeni tudi nečlani lovske družin – upravljavk lovišč, ki sicer izpolnjujejo pogoje za lov (slovenski lovski izpit, stalno bivališče v R Sloveniji). Doslej je bilo izdanih 62 takšnih lovske izkaznic. Njihova cena je pokrivala le stroške izdelave izkaznice (do lani), ko je UO določil ceno za

Lovska zveza Slovenije izdaja lovske (ne članske!) izkaznice, do katerih so upravičeni tudi nečlani lovske družin, ki pa izpolnjujejo vse zakonske pogoje za lov!

te izkaznice v višini 40,00 €. To je imetnike te vrste lovske izkaznic, v primerjavi s člani LD, upravljavk lovišč, neutemeljeno postavljalo v ugodnejši položaj. Novi Pravilnik določa, da cena te lovske izkaznice (**tip 4**) vsebuje tudi prispevek za trajnostno gospodarjenje z divjadjo. To omogoča, da bo cena teh izkaznic primerljiva z vložkom članov LD, upravljavk lovišč, ki ga člani prispevamo v obliki članarine in obveznih delovnih ur. Po prehodni določbi 2. odst. 16. člena novega pravilnika bodo te lovske izkaznice prenehale veljati 31. 12. 2008. Ko bodo zainteresirani posamezniki plačali ta tip lovske izkaznice za leto 2009, bodo po uradni dolžnosti dobili novo lovsko izkaznico, izdano brez vlaganja nove vloge in dokazil.

V Sloveniji deluje tudi nekaj LD, ki nimajo svojega lovišča, upravljajo pa z delom lovišča s posebnim namenom na podlagi posebnega sporazuma, v katerem so podrobno urejene medsebojne pravice in obveznosti. Za člane takih LD so predvidene posebne lovske izkaznice (**tip 2**), na katerih je zapisano ime lovišča s posebnim imenom (LPN).

Tip 3 lovske izkaznice pa je predviden za sokolarje. Sokolar mora imeti lovski izpit in posebno dovoljenje za sokolarjenje. Pogoje za pridobitev dovoljenja in pogoje za

sokolarjenje bo s posebnim predpisom določila Vlada RS.

Skratka, slovenska lovska izkaznica ostaja še naprej enotna po obliki in vsebini, v štirih različicah (tipih) pa se razlikuje le glede lovišča, za katerega velja oz. za način lova, in sicer:

- **tip št. 1** je namenjen za člane LD upravljavk lovišč in je na izkaznici izpisano lovišče, s katerim LD upravlja;
- **tip št. 2** je predviden za člane LD, ki upravljajo z delom lovišča s posebnim namenom na podlagi sklenjenega sporazuma in je na izkaznici izpisano ime LPN;
- **tip št. 3** je namenjen za sokolarje in bo na izkaznici izpisano, da velja za sokolarjenje;
- **tip št. 4** je predviden za druge upravičence, ki niso zajeti v prejšnjih treh alinejah, ki pa sicer izpolnjujejo vse pogoje za lov in so upravičeni do lovske izkaznice – drugi upravičenci.

Še nekaj novosti

Novi Pravilnik o lovske izkaznicah prinaša še nekaj novosti. **Pri izdaji nove lovske izkaznice** prosilec izpolni vlogo na obrazcu, ki ji priloži samo spričevalo o opravljenem lovskem izpitu in osebno doprsko fotografijo. Na obrazcu vloge podpiše izjavo, da dovoli, da LZS lahko pridobi podatke iz uradnih evi-

denc, ki so potrebni za oceno, ali prosilec izpolnjuje pogoje za izdajo lovske izkaznice (nekaznovanost, rojstni podatek). Vlagatelj zahteve na obrazcu podpiše tudi izjavo, da izpolnjuje vse pogoje za izdajo lovske izkaznice, ki jih določa ZDlov-1 (1. odst. 63. čl.).

Za izdajo lovske izkaznice in za njen preklic velja postopek, kot ga ureja Zakon o splošnem upravnem postopku.

Lovsko izkaznico je mogoče preklicati na predlog LD zaradi razlogov, ki jih določa zakon (4., 5. in 6. alineja 1. odst. 63. čl. ZDlov-1) in v primeru, ko je član LD dokončno (pravnomočno) izključen iz LD. Serijska številka preklicane ali izgubljene lovske izkaznice se objavi na spletni strani LZS. Preklicano lovsko izkaznico je imetnik dolžan vrniti izdajatelju sam ali na njegov prvi poziv v roku 15-dni po objavi preklica.

V primeru izgube ali uničenja veljavne lovske izkaznice mora imetnik izgubo prijaviti na posebnem obrazcu. Pri izdaji nadomestne lovske izkaznice velja, da imetnik izpolnjuje vse pogoje za izdajo nadomestne lovske izkaznice.

Pravilnik podrobneje kot doslej določa vrste in vsebine evidenc, ki jih LZS vodi glede lovske izkaznic (register vlog, register izdanih izkaznic, register preklicanih izkaznic, register pogrešanih izkaznic in kartoteko vlog v pisni obliki).

Upravni odbor LZS je na 8. seji (6. 10. 2008) sprejel tudi sklep, da Strokovna služba LZS nabavi aparat za izdelovanje lovske izkaznic.

Pravilnik bo začel veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu, predvidoma še novembra.

Novi Pravilnik je vsekakor prispevek k hitrejšemu postopku glede izdajanja in nadomeščanja pogrešanih ali poškodovanih lovske izkaznic, kar je doslej mnogokrat povzročalo nezadovoljstvo upravičencev do lovske izkaznice.

Niko Šuštarčič, predsednik Komisije LZS za organizacijska in pravna vprašanja

Složno poiščimo rešitve!

Zelo smo hvaležni izkušnemu in uglednemu lovskemu tovarišu **Francu Svetcu**, ki je v Lovcu, 9/08, na str. 420, v članku *Kako in kam nas vodijo naši »vodje«*, odprl eno izmed najpomembnejših vprašanj lovstva v tem trenutku; to je o **sistemu načrtovanja, kontrole odvzema in sankcioniranja nepravilnosti pri odstrelu**. Na to vprašanje opozarjamo v **OZUL Posavja** ves čas pristojne organe (Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), LZ Slovenije in tudi lovsko inšpekcijo). Če je doslej to vprašanje povzročalo nikoli končano razpravo in teoriziranje (med pisarniškimi lovci in lovci iz prakse in z izkušnjami), zdaj postaja eno temeljnih. Ob uveljavljanju koncesijskih pogodb, ko bodo podpisane, bo namreč izvajanje ali neizvajanje načrta odstrela eno izmed glavnih določil koncesijske pogodbe in tudi kontrole izvajanja.

Če želimo nadaljevati Svetčevo razmišljanje, moramo zadevo zajeti lepo od začetka, da pokažemo, kje se začno problemi zdajšnjega načrtovanja. V tem prispevku ne izpostavljamo vseh udeležencev v procesu načrtovanja, ampak samo tiste, ki so najbolj povezani v zadevnih postopkih. To so: ZGS oz. njegove območne enote, lovske družine (LD) in OZUL. Na podlagi izpolnitve načrta prejšnjega leta in po opravljenem pregledu in kategorizaciji odstrela strokovne službe ZGS pripravijo usmeritve za gospodarjenje z divjadjo v prihodnjem letu (biotehnična dela, odvzem in dodajanje divjadi itn.). Usmeritve so rezultat smernic in podatkov LD iz prejšnjega leta. Glede na smernice je, npr., OZUL Posavja skupaj z LD opravil postopek priprave predlogov načrtov lovskih družin. Strinjamo se s Svetcem, da so le v LD najboljše poznavalci razmer v

svojih loviščih, nikakor pa ne moremo trditi, da so tudi najboljše načrtovalci. Naj navedemo samo nekaj izvlečkov iz zbirnika načrtov LD za divjad (izbrane vrste, navedene v **preglednici**), ki je značilna za Posavje.

	Načrtovano	Realizacija 2007	
		Odstrel	Druge izgube
Srnjad	2500	1955	488
Damjak	33	36	2
Navadni jelen	40	20	3
Divji prašič	300	214	7
Poljski zajec	300	349	49
Fazan	800	885	12
Raca mlakarica	500	226	0
Siva vrana	300	48	0

	Predlog LD 2008	Potrjeni načrt 2008
Srnjad	2429	2500
Damjak	74	45
Navadni jelen	91	40
Divji prašič	339	300
Poljski zajec	477	480
Fazan	976	850
Raca mlakarica	535	440
Siva vrana	333	300

Iz preglednice je razvidno, da v lovskih družinah bistveno višje ocenjujejo predvideno številčnost divjadi, ko načrtujejo odstrel (odvzem), kot se pozneje izkaže pri realizaciji. Če bi rezultate ankete ocenjevali lovcem nenaklonjeni posamezniki, bi nas lahko hitro obdolžili, da smo »streljači«, saj so odstopanja največja prav v kategorijah trofejne divjadi: srnjak, damjak, navadni jelen in divji

prašič. Rezultate načrtovanja lovskih družin smo usklajevali na zelo strokoven in korekten način z ZGS na podlagi doseženih odstrelav v preteklosti, vključno z izgubami (kar v načrtu lovskih družin ni bilo upoštevano), pripravili predlog načrta, ki je bil usklajen z vsemi veljavnimi dokumenti v R Sloveniji, podpisal ga je minister za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano, sprejel pa s Pravilnikom o sprejemu ..., Ur. list RS, št. 59/08, z dne 13. 6. 2008. In tu se začnejo problemi, na katere opozarja Franc Svetec. Sistem načrtovanja v Zavodu za gozdove je v bistvu bazenski pristop, ki upošteva višino odvzema (odstrela in izgub) glede na posamezno vrsto divjadi in v skladu s smernicami prav tako spolno in starostno sestavo. Tako sprejeti načrt je temelj OZUL-u, ki mora nadalje pripraviti razdelilnik po lovskih družinah (LD) oz. loviščih.

Vsi izkušeni lovci vemo, da izvajanje lova ni samopostrežna trgovina, kjer kupiš tisto, kar potrebuješ. Strinjam se s stališči, da je priprava razdelilnika po sprejetem načrtu v

Foto: G. Bolčina

LD morda res »birokratsko - administrativna«, vendar brez upoštevanja realizacije prejšnjih odvzemov, načrta lovskih družin in načrta, ki ga je potrdil MKGP, pač ne gre. Glede tega smo bili doslej pripravljeni sprejemati očitke in smo zgolj skomignili z rameni, da drugače pač ne gre. Vendar že zdaj, ko še ni podpisanih koncesijskih pogodb za upravljanje z lovišči, inšpekcijske službe že izvajajo nadzor nad izpolnjevanjem načrta in tudi ustrezno ukrepajo glede njegovega neizpolnjevanja. Ta problem bo ob izvajanju koncesijskih pogodb še bistveno bolj izpostavljen! Nikoli nismo in ne bomo trdili, da je priprava načrtov v lovskih družinah in v OZUL-u rezultat visoko strokovnega dela, nedvomno pa je to opravljeno s poštenimi nameni in glede na dolgotletne izkušnje gospodarjenja z divjadjo. ZGS, kot strokovna služba, pooblaščenca za načrtovanje, to nalogo opravlja na podlagi bazenskega načrtovanja in v okviru višine odvzema usklajuje tudi starostno in spolno sestavo. V zbirniku načrtov LD mora OZUL doseči višino odvzema pa tudi starostno in spolno sestavo potrjenega načrta LUO. In prav glede tega menimo, da ni stroke, ki bi lahko do podrobnosti zadostila vsem merilom. Zato se tudi pojavljata dvomni besedi *največ* in *najmanj*.

Kot smo že omenili, je to problem, ki se ga v OZUL-u Posavja globoko zavedamo in nanj opozarjamo že ves čas. V okviru LZS je bil po dogovoru predsednika S. F. Kropeta in A. Šubica *et consortes* sprejet dogovor, da komisija za gospodarjenje z divjadjo upravlja tudi funkcijo usklajevanja (koordinacije) OZUL-ov. Resnično bi bili upravičeni pričakovati sklic komisije, ki bi obravnavala omenjeno problematiko in poskušala med zainteresiranimi (LD, ZGS, inšpekcijske službe) poiskati ustrezne rešitve ter olajšati delo v LD. Komisija se po sprejetju porabe sredstev za leto 2008, glede

Foto: M. Rovšek - Diana

na njene pristojnosti, ni nikoli sestala. Zato prosim predsednika, naj jo skliče čim prej.

Mogoč izhod iz trenutne situacije je, da po opravljeni kategorizaciji opravimo skupno oceno realizacije načrta na območju LUO. Če v primeru načrta, ki so ga potrdili oblastni organi, ni pretiranih odstopaj, po našem mnenju inšpekcijskim službam ne bi bilo treba ukrepati v posameznih LD, razen v primeru izrazitih odstopanj ali celo kršitev ZDLov-1 in druge pozitivne zakonodaje na področju lovstva. Nenazadnje je treba tudi vedeti, da leta 2008 ni več mogoče usklajevati izrednih primerov v loviščih, ker popravki pri vseh vrstah divjadi po sprejetih načrtih v LD niso več mogoči (razen odločb o odvzemu zavarovanih vrst), kar pa dodatno povzroča težave. Prav tako se strinjamo z lovskim tovarišem Svetcem, da moramo znotraj stroke narediti marsikaj, da bi padli nekateri tabuji, ki so zdaj še prisotni, in da se lovska stroka, ki je bila v preteklosti potisnjena na stranski tir zaradi urejanja organizacijskih težav v LZS, po-

novno uveljavi. Zato si mora stroka v okviru LZS spet pridobiti tisti status, ki ga je v preteklosti že imela, saj bo le tako mogoč dialog o strokovnih vprašanjih glede divjadi med strokovnjaki ZGS, LZS in drugih zainteresiranih pagon (kmetijstvo, varstvo okolja in civilne iniciative). Pri tem ne sme biti pomembno, katero skupino je kdo podpisal v prejšnjem procesu utrjevanja razmer v LZS. Pozabimo na zamere in ugledni strokovnjaki naj se ponovno vrnejo v delo LZS!

Prispevek ni napisan z namenom polemiziranja, temveč z iskreno željo, da bi našli rešitve, ki bodo v prid divjadi in lovcem ter da bi našli izhod iz trenutnega stanja, ki ima v sistemu načrtovanja, izvajanja in kontrole vgrajene elemente, ki so si v navzkrižju (koliziji) in omogočajo le pojavljanje konfliktnih razmer.

Aleš Ilc,
predsednik OZUL Posavja

Zasanjani v preteklost

Septembrska TV-oddaja o pravici lastnikov zemljišč do lova

Presenečen sem bil, da je TV Slovenija uvrstila v program zgodbo o lovu in pravici do lova.

Lastniki zemljišč, ki so jih dobili po denacionalizaciji, se v svoji strasti po lastnini ne morejo ustaviti, saj menijo, da so dobili premalo. Zato pogrevajo svoj zahtevek, da bi skupaj z zemljišči dobili še pravico do lova. Menijo namreč, da bodo z uveljavljanjem te pravice lahko ustvarjali dodatni prihodek. Žal »vidijo« samo svetlo stran lova – pa še to samo v materialnem pogledu, ne predstavljajo pa si obveznosti, ki so nastale za upravljavce lovišč ob poslanstvu lova, ki še zdaleč niso v odstrelu divjadi, ampak v sonaravnem bivanju človeka v naravi.

Ne trdim, da je v našem lovstvu že vse v najlepšem redu in da vsi lovci živijo in delujejo z vrednoto sožitja v naravi. Toda velika večina jih še vedno mnogo več vložijo, kot jim je z lovom povrnjeno. Tisoče in tisoče ur je namenjenih za urejanje in preverjanje habitata, urejanje krmišč, spremljanje in elektronsko dokumentiranje stanja divjadi in lovišča, delovanje v svojem okolju, za sprotno izobraževanje, pa tudi druženje. Če pa lovec želi lovski plen zase, ga mora še posebej plačati.

Lovci se družimo kot enakopravni člani. Tu ni gostitelja, ni gosta na lovu, tako kot ga je v oddaji predlagal posestnik – lovec K. Matk iz Logarske doline. Tu ne sme biti nadrejenosti in podrejenosti, ki bi ju povzročila pridobljena pravica do lova.

Kot sem zapisal že v uvodu, je bila oddaja o lovu odveč. Zakonodajalec je sprejel Zakon o divjadi in lovu, ki zdaj velja za 23.000 lovcev. Lastnikov zemljišč, ki se zavzemajo za pravico do lova, pa je 150. Že zaradi tega dejstva, ne glede, kako je to urejeno v drugih državah, je zakon pravičen za veliko večino! Končno so tudi lastniki zemljišč samo državljani, ki smo pred zakonom vsi enaki. Zato lovci upravičeno pričakujemo, da bo zakon tudi udejanjen v razumnem času, v kar pa, glede na nekatere dogadke, zelo dvomimo.

Milan Lovrenčič

PRVI slovenski posvet z mednarodno udeležbo o upravljanju z divjadjo: SRNJAD

Srnjad (*Capreolus capreolus* L.) je najpomembnejša lovsko-gospodarska vrsta v skoraj vseh evropskih državah; tako, npr., letni odstrel srnjadi v Evropi presega 2.000.000 osebkov, v Sloveniji pa se giblje od 30.000 do 40.000 živali. Srnjad je ena ključnih vrst v kopenskih ekosistemih, kjer je zaradi svojih prehranskih značilnosti (rastlinojedi izbiralec, v prehrani katerega prevladujejo s hranili bogati prehranski viri – npr. popje in poganjki dreves, od človeka vzgojene rastline) ter njene pomembne udeležbe v prometnih nesrečah (na leto samo v Sloveniji povozimo več kot 6000 glav srnjadi) opredeljena tudi kot »konfliktna vrsta«. Hkrati pa je srnjad zaradi njenih ekoloških in sociobioloških značilnosti tudi ena najprimernejših vrst za bioindikacijo onesnaženosti okolja.

V evropskem prostoru je srnjad zelo dobro raziskana vrsta, kar pa žal ne velja za Slovenijo, kjer so sistematične

raziskave te vrste zgolj izjema – in to kljub dejstvu, da so pri nas habitati srnjadi še med najbolj ohranjenimi, populacije srnjadi med najbolj stabilnimi in vitalnimi, upravljanje z njimi pa sodi med najbolj urejeno v evropskem prostoru. Posledica slabe proučenosti srnjadi, zlasti pa pomankljivega prenosa najnovejših znanstvenih spoznanj v domačo strokovno javnost, ki se ukvarja s populacijskim upravljanjem te vrste, so številne težave, ki onemogočajo optimalno upravljanje s populacijami (npr. nepoznavanje metod za oceno številčnosti populacij in spremljanje populacijske dinamike; izredno velik delež naravnih in nenaravnih izgub v celotnem letnem odvzemu vrste; izredno veliko trkov vozil s srnjadjo in posledično velika gospodarska ter ekološka škoda in tveganje za udeležence v cestnem prometu; relativno velika škoda, ki jo srnjad povzroča na gozdnem mladju in kmetijskih površinah).

Zavedajoč se omenjenih pomankljivosti je Inštitut za ekološke raziskave **ERICo - Velenje** v sodelovanju z **Zavodom za gozdove Slovenije** in **Lovsko zvezo Slovenije** junija 2007 v Velenju organiziral 8. evropski kongres o srnjadi s pestro mednarodno udeležbo (85 udeležencev iz 16 evropskih držav), na katerem so strokovnjaki iz različnih področij raziskovanja srnjadi predstavili svoje znanstvenoraziskovalne rezultate v obliki predavanj, plakatov in intenzivnih razgovorov na štirih tematskih delavnicah, ki so bile organizirane v okviru konference. Konference se je poleg večine vodilnih slovenskih raziskovalcev srnjadi udeležilo tudi nekaj domačih upravljavcev s populacijami in načrtovalcev upravljanja (t. j. lovcev in gozdarjev), ki so **vsi po vrsti poudarili potrebo tudi po organizaciji podobnega dogodka, ki bi bil (upoštevaje izbrane teme) namenjen predvsem slovenski strokovni javnosti.** Ker

se upravljavci z divjadjo z omenjeno problematiko (t. j. slaba raziskanost in še zlasti slab prenos najnovejših znanstvenih izsledkov k njim) srečujejo tudi pri drugih vrstah divjadi, smo že na 8. evropskem kongresu o srnjadi **sprejeli sklep, da bomo na inštitutu ERICo - Velenje začeli z vsakoletno organizacijo enodnevnih konferenc (posvetov) o upravljanju z divjadjo**, na katerih bi poleg domačih raziskovalcev slovenski znanstveni in strokovni javnosti svoje najnovejše znanstvene izsledke predstavilo tudi manjše število (2 do 4) uveljavljenih svetovnih raziskovalcev. Upošteva pomen srnjadi kot najpomembnejše lovskogospodarske vrste bo 1. slovenski posvet z mednarodno udeležbo o upravljanju z divjadjo namenjen tej vrsti. V naslednjih letih pa nameravamo, v primeru pozitivnega odziva, organizirati še več podobnih posvetovanj, namenjenih tudi drugim vrstam divjadi (divji

prašič, gams, poljski zajec, lisica itn.).

Na 1. slovenskem posvetu z mednarodno udeležbo o upravljanju z divjadjo: SRNJAD, ki bo v soboto, 22. 11. 2008 (od 9. do 18.), v velenjskem Hotelu Paka, bo poudarek namenjen naslednjim temam, ki so vse po vrsti pomembne za uspešnejše in učinkovitejše upravljanje s populacijami srnjadi v Sloveniji: (i) srnjad v Sloveniji – stanje populacij in upravljanje z njo; (ii) ekološke in sociobiološke značilnosti srnjadi; (iii) sodobne metode in koncepti za ugotavljanje številčnosti in spremljanje stanja (monitoring) populacij srnjadi; (iv) trki vozil s srnjadjo: stanje in možnosti reševanja problematike; (v) bolezni in zdravstveno varstvo srnjadi; (vi) srnjad kot plenska vrsta s poudarkom na vplivu plenilcev na populacije srnjadi; (vii) srnjad kot kazalec kakovosti življenjskega okolja.

Na posvetovanju bodo v prvi vrsti predstavljeni najnovejši in po našem mnenju

izredno zanimivi rezultati raziskav slovenskih raziskovalcev srnjadi (predvidena so predavanja raziskovalcev z Biotehniške fakultete, Oddelka za biologijo ter Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Gozdarskega inštituta Slovenije, Veterinarske fakultete ter Inštituta za ekološke raziskave ERICO - Velenje), pa tudi spoznanja, ki so jih z večletnim praktičnim delom in opazovanjem pridobili domači upravljalci/lovci (predavanja predstavnikov Lovske zveze Slovenije) in načrtovalci upravljanja (referati Zavoda za gozdove Slovenije) s populacijami te vrste. Kot nadgradnjo domačim predavateljem bo nekaj izbranih, t. j. pomembnih in zanimivih tem predstavilo tudi nekaj eminentnih in uveljavljenih tujih raziskovalcev srnjadi. Med tujimi gosti, ki bodo predvidoma pripravili uvodna predavanja (le-ta bodo v angleščini, organizatorji pa bomo poskrbeli za simultani prevod), velja še posebej omeniti naslednje strokovnjake: prof. dr. Rory Putman (Od-

delek za biološke znanosti, Manchester Metropolitan University, Velika Britanija), prof. dr. Stefano Focardi (Nacionalni inštitut za gozdno živalstvo, Bologna, Italija) in prof. dr. Zdravko Janicki (Veterinarska fakulteta Sveučilišta v Zagrebu, Hrvaška). Podroben seznam predavateljev in naslovov predavanj bo objavljen na spletnih straneh Inštituta za ekološke raziskave ERICO - Velenje (<http://www.erico.si/srnjad/>), dostopen pa bo tudi na spletnih straneh Lovske zveze Slovenije.

Za razliko od 8. kongresa o srnjadi, kjer je bil poudarek na znanstvenoraziskovalnih delih, bo v okviru prihajajočega posveta o upravljanju s srnjadjo poudarek predvsem na praktičnih spoznanjih v povezavi z boljšim in učinkovitejšim upravljanjem s to vrsto, reševanjem nekaterih konfliktnih situacij (npr. trki vozil s srnjadjo) ter o uporabi srnjadi kot kazalca kakovosti njenega življenjskega okolja. Zato bo poleg dopoldanskih predavanj v popoldanskem delu posveta sledila okrogla

miza, na kateri bodo predstavniki Lovske zveze Slovenije, Zavoda za gozdove Slovenije in raziskovalnih institucij izmenjali svoje poglede in ideje na prednosti ter morebitne pomanjkljivosti trenutnega upravljanja s populacijo srnjadi v Sloveniji, nakazali pa bodo tudi možnosti za še boljše upravljanje v prihodnosti.

Natančne informacije o dogodku ter načinu registracije bodo objavljene na spletnih straneh Inštituta za ekološke raziskave ERICO - Velenje (<http://www.erico.si/srnjad/>), v elektronski obliki pa bodo posredovane tudi vsem upravljavcem lovišč, in sicer bodisi neposredno ali pa prek tajnikov območnih lovskih zvez oziroma prek Območnih združenj upravljavcev lovišč. Vse, ki bi želeli o dogodku izvedeti še kaj več, se lahko na nas obrnete prek e-pošte (helena.policnik@erico.si; bostjan.pokorny@erico.si), v dopoldanskem času pa tudi po telefonski številki (03) 898-19-59 (Karin). Vljudno vabljeni! Doc. dr. Boštjan Pokorný

Foto: M. Vogrin

Vzroki za zmanjševanje številčnosti poljskih zajcev v slovenskih loviščih

Podrobnejši pregled podatkov o odstrelu poljskega zajca v Sloveniji je pokazal, da je bil v zadnjih petih letih povprečni skupni odlov te divjadi kar štirinajstkrat manjši kot v prvi polovici šestdesetih let. Podobno zmanjševanje populacije beležijo lovske statistike po vsej Evropi. Splošne, pa tudi bolj poglobljene raziskave kažejo, da so vzroki za take razmere predvsem v spremeni kmetijski pridelavi, ki je temeljito spremenila življenjsko okolje poljske divjadi. Kljub zanimivi študijski temi pa še vedno ne poznamo ključnih mehanizmov, zaradi katerih se zmanjšuje populacija poljskega zajca. Komisija za malo divjad Lovske zveze Slovenije je skoraj deset let namenjala finančna sredstva za raziskavo vzrokov za zmanjševanje številčnosti te vrste v naših loviščih. V članku so zbrani rezultati raziskav o vzrokih za zmanjševanje številčnosti te priljubljene vrste poljske divjadi.

Pri nas velja splošno prepričanje, da je za zmanjševanje populacije poljske-

ga zajca krivo kmetijstvo, zlasti raba pesticidov. Toda poljski zajec ni edina vrsta, pri kateri ugotavljamo strmo zmanjševanje številčnosti. Primerjava statistike odstrela poljskega zajca in gozdnega jereba (*Tetrastes bonasia*), ki je bil lovna vrsta do leta 1993, pokaže zelo veliko podobnost. Številčnost obeh se je zmanjševala po skoraj enakem vzorcu (graf 1). Razlogov za tako podobnost ne poznamo, v vsakem primeru pa za izginjanje gozdnega jereba niso krivi pesticidi.

Zmanjševanje številčnosti poljskega zajca v naših loviščih je nedvomno odziv na več dejavnikov, ki se prepletajo med sabo. Ker je slovenska lovska tradicija usmerjena v trajnostno upravljanje z lovniimi vrstami, je v primeru poljskega zajca pred posebno težko nalogo. Ne vemo namreč, kako pomembni so posamezni dejavniki in s kakšnimi mehanizmi ta vrsta odgovarja nanje. Zato tudi ne poznamo uspešnih ukrepov za izboljšanje stanja populacije.

V prispevku so podrobneje razčlenjeni dejavniki, za katere domnevamo, da najpomembneje vplivajo na velikost populacije poljskega zajca pri nas: kmetijska pridelava, promet, lov ter povečanje populacij plenilcev. Opaziti je tudi ciklična nihanja populacije, za katera pa ne poznamo pravega vzroka.

Spremembe kmetijske pridelave

V zadnjih tridesetih letih se kmetijske površine zmanjšujejo v največji meri zaradi pozidave, delno pa tudi zaradi zaraščanja. Statistični podatki o prirastku mesa in površinah, ki so bile zasejane s koruzo in silažno koruzo, kažejo, da se je v letih 1970 in 1980 slovensko kmetijstvo preusmerilo iz poljedelske pridelave v živinorejsko. Površine, zasejane s koruzo in silažno koruzo, pokrivajo največji delež slovenskih kmetijskih površin, vendar iz leta v leto zelo nihajo.

Vpliv kmetijske pridelave na življenjski prostor poljskega zajca

Preusmeritev ekstenzivnega poljedelstva v intenzivno živinorejo ima neugodne posledice za življenjsko okolje poljskega zajca. Vzrok je v presežkih gnoj iz farmske vzreje živali in v pridelavi kornu kot najpomembnejše krmne rastline. Gnojica lahko pomembno onesnaži okolje z nitrati in drugimi dušikovimi spojinami, zlasti kadar je po površinah razlita v zimskem času. Deluje pa tudi kot odvrčalo (repelent) in prežene živali iz dela njihovega habitata.

Koruzna je zaradi porabe vode in rabe pesticidov okoljsko najbolj problematična kulturna rastlina pri nas. Na manjših koruznih poljih, kjer so posledice robnega učinka razmeroma velike, ta poljščina izraziteje ne vpliva na kakovost habitata poljskega zajca. Razmere so povsem drugačne na velikih monokulturnih površinah. Rastline vzkljujejo razmeroma pozno in je potrebna intenzivna raba herbicidov. V takem okolju so prehranske razmere izredno skromne, saj v času vegetacije na koruznem polju skoraj ni podrasti. Poljski zajec tudi zelo redko izbira goste in visoko koruzno rastje za pribežališče in lož (slika 1). Pri obrambni strategiji te vrste imata namreč najpomembnejšo vlogo vid in sluh, v gostem rastlinju koruznega polja pa teh dveh čutov ne more izkoristiti.

Zaradi kmetijske prakse, ki je prevladovala zadnjih trideset let, je bilo potrebno jesensko oranje takoj po spravilu pridelka. Preorana koruzišča so ostajala gola do spomladanske setve. V zadnjih letih se v kmetijsko prakso uvajajo vmesni posevki in zeleno gnojenje, ki omilijo neugodne učinke koruznih monokultur.

V zadnjih nekaj letih je poljski zajec dobil nenavadnega in nepričakanega zaveznika – koruznega hrošča. Prednostni ukrep za zatiranje te žuželke je kolo-barjenje. Zdi se, da je obveznost kolo-barjenja bolj pomagala zajčji populaciji kot kateri koli drugi ukrep doslej. V letih od 2000 do 2005 se je odstrel poljskega zajca iz približno 2.000 živali povečal na več kot 4.000 živali leta 2007.

Uporaba pesticidov in kmetijske mehanizacije v življenjskem okolju poljskega zajca

V Sloveniji smo porabili največ pesticidov v začetku osemdesetih let, ko je še veljalo prepričanje, da z uporabo kemijskih zaščitnih sredstev lahko neomejeno rešujemo kmetijsko pridelavo. Takrat smo porabili dvakrat več pesticidov kot dandanes. Pomembna razlika je tudi v

Graf 1. Odstrel dveh tako različnih vrst, kot sta poljski zajec in gozdni jereb, je bil v tridesetletnem obdobju presenetljivo podoben.

Slika 1. Konec junija je koruza brez podrasti. Velike površine postanejo neprimerno okolje za poljskega zajca.

strupenosti kemikalij pred tridesetimi leti in zdaj. Skoraj ves nabor snovi, ki jih je bilo mogoče uporabljati pred tridesetimi leti, je zdaj zaradi strupenih učinkov umaknjen s trga. V Evropski uniji namreč ni dovoljeno registrirati ali uporabljati pesticidov, ki so strupeni za divjad ali pa so zanj dolgodobno tveganje. Dokaj obsežne raziskave, ki smo jih opravili v letih 2000 in 2001, ne kažejo, da bi bila raba pesticidov vzrok za zmanjšanje velikosti zajčje populacije.

Uporaba sodobne kmetijske mehanizacije je v primerjavi s tradicionalnimi kmetijskimi tehnologijami pomembna sprememba v kmetijskem okolju. Pri pridelavi sena in silažnih detelj je smrtnost mladičev zaradi mehanizacije približno 15 %. Največje izgube so bile ugotovljene pri spravilu spomladanskega zelenega pokrova iz trav in lucerne (45 %), zmerne izgube pri košnjah travinja in detelje (18 %) ter najmanjše izgube na žitnih

poljih (4 do 6 %). Kmetijska mehanizacija pa ni dejavnik smrtnosti med odraslimi poljskimi zajci.

Vpliv kmetijske pridelave na velikost domačega okoliša

Spremembe, ki so v zadnjih štiridesetih letih spreminjale kulturno krajino in agroekosisteme kot značilna stanišča poljskega zajca, so povzročile povečanje domačega okoliša živali. Domači okoliš poljskega zajca obsega od 26 do 190 ha. Na splošno je velikost domačega okoliša odvisna od raznolikosti okolja: pestrejšje je okolje, manjši je domači okoliš. Študije poljskih zajcev v slanih močvirjih so pokazale, da je domači okoliš v takem naravnem okolju vse leto bolj ali manj enak. V kmetijskih ekosistemih z intenzivno pridelavo pa se med letom zelo

Foto: B. Kolar

spreminja velikost domačega okoliša. Nanjo sicer vplivajo številni dejavniki, kot so možnosti pribežališč, primerni loži, socialna organizacija ter razmnoževalna (reprodukcijska) obdobja. Kljub temu ocenjujemo, da sta velikost in spreminjanje domačega okoliša v največji meri odvisna predvsem od prehranske ponudbe.

Večanje domačega okoliša pomeni večjo izpostavljenost odraslih osebkov dejavnikom tveganja in posledično večjo smrtnost.

Prehranska ponudba

Med vegetacijskimi obdobji se zelo spreminja prehrana poljskega zajca. V okolju s prevladujočimi žiti je le-teh lahko v času zgodnjih rastnih faz do 95 % vse hrane. V poznejših rastnih fazah pa žita zamenjajo dvokaličnice, ki so v tem okolju praviloma plevel. V poznem poletju je žitnega zrnja tudi do 20 % vsebine zajčjega želodca. Pozimi so poglavitna hrana ozimna žita ter drugi sveži poganjki enokaličnic. V gozdu in na gozdnem robu zavzemajo znatni delež v sestavi hrane zajcev še iglice, lubje, enoletni poganjki ter nizke grmovnice.

Novejše raziskave so pokazale na velik pomen nenasičenih maščobnih kislin v prehrani poljskega zajca. Večji delež rastlin, bogatih z nenasičenimi maščobnimi kislinami, se odraža v večji porodni teži zajčkov in uspešnejšem razvoju zajčkov iz velikih legel.

Nenasičene maščobne kisline mišičja in srca poljskega zajca so prilagoditev, ki daje živali možnost eksplozivnega odzivanja pri pobegu pred plenilcem. Med sesalci imajo tako visoke koncentracije nenasičenih maščobnih kislin le še nekatere antilope, podobne vsebnosti pa so ugotovili tudi v repu ameriških klopotač.

Raznolikost prehranskih potreb kaže na nepričakovano dejstvo, da poljski zajci v intenzivnem kmetijskem ekosistemu poleti lahko »stradajo«, kadar je v njihovem okolju rastlinje osiromašeno zaradi rabe herbicidov.

Vpliv prometa

Promet je pomemben dejavnik smrtnosti, zato je povečevanje dolžine asfaltiranih poljskih in lokalnih cest ena izmed večjih sprememb v življenjskem okolju poljskega zajca. Razpoložljivi podatki dokazujejo, da se je v Sloveniji v zadnjih petindvajsetih letih dolžina makadamskih cest skoraj prepolovila zaradi novih, asfaltiranih cest. Ob stanju cest pa se je pomembno povečala tudi gostota prometa. V Sloveniji se je v letih 1985 in 2005 podvojilo tudi število registriranih osebnih vozil. Medtem ko je smrtnost poljskih zajcev na makadamski cesti zaradi majhne hitrosti vozil skoraj zanemarljiva, pa po asfaltiranju postane hitrost vozil pomemben dejavnik smrtnosti. Nemške raziskave so pokazale, da je smrtnost od 0,28 do 0,64 živali na kilometer prometne asfaltne ceste na leto. V

Nemčiji je povoženih živali več kot 10 % letnega odstrela te divjadi. Ocenjujemo, da so v Sloveniji podobne razmere.

Vpliv plenilcev na velikost populacije poljskega zajca

Poljski zajec je plen za mesojede in vsejede vrste. Številni avtorji ocenjujejo, da je v Evropi lisica prednostni plenilec poljskega zajca. Po mnenju nekaterih povečanje populacije lisice za več kot desetkrat bolj vpliva na zmanjšanje populacije poljskega zajca kot pa spremembe v kmetijski krajini. Med sesalci so pomembni plenilci tudi skoraj vsi predstavniki družine kun (kuna belica, zlatica, dihur, podlasica, hermelin) ter potepuški psi in mačke.

Ptiči so manj pomembni plenilci poljskega zajca. V raziskavi, kjer so bili plenilci sesalcev izključeni (zaradi ograje), so ptiči uplenili 15 % letnega prirastka. V tem deležu so sive vrane uplenile kar 50 % mladih zajčkov, 20 % krokarji, 20 % kanje, 8 % kragulji in 2 % sove. Glede na lastna opažanja sklepam, da sta v slovenskih razmerah pomembna plenilca zajčjega zaroda tudi bela štokrlja in siva čaplja. Zdrave odrasle osebkke plenijo predvsem lisice. Drugi plenilci, kot so sove uharice, ujede ali kune, pa po ugotovitvah niso pomembnejši plenilci te vrste.

V slovenskem okolju so plenilci poljskega zajca prehranski oportunisti, ki niso vezani na zajca kot najpomembnejši plen, zato tudi razpoložljivost tega vira občutno ne vpliva na njihovo številčnost. Nihanje velikosti populacije lisic kot glavnega plenilca je odraz bolezni, ne pa številčnosti poljskega zajca! Za lisico, kune in ptiče, ki plenijo tudi poljske zajce, so poljske miši najpomembnejši vir hrane.

V Sloveniji se je v opazovanem obdobju bistveno spremenilo razmerje med poljskim zajcem in lisico. Medtem ko je bilo v zgodnjih šestdesetih letih uplenjenih skoraj osem zajcev na eno lisico, se je razmerje spremenilo v korist lisic, ki jih je bilo ob koncu opazovalnega obdobja več kot pet na enega zajca. Neugodno razmerje med lisico kot plenilcem in poljskim zajcem kot plenom se še bolj izrazito pokaže v posameznih slovenskih regijah. Lisica je namreč pogosta v vsej Sloveniji, medtem ko v nekaterih predelih Slovenije sploh ne lovijo več poljskega zajca (preglednica 1).

Lov in starostna sestava lovine (poljskih zajcev)

Starostni sestav uplenjenih poljskih zajcev je pokazatelj uspešnosti gospo-

Foto: J. Popež – Diana

darjenja (upravljanja) s to vrsto divjadi. Vendar pa so raziskave, ki smo jih opravili v letih 2002 do 2004 in leta 2007, pokazale na zelo neugodno starostno sestavo uplenjenih poljskih zajcev v slovenskih lovskih družinah (**graf 2**). Delež več kot eno leto starih, za razmnoževanje sposobnih (reproduktivnih) živali je bil nekaj manj kot 60 % do skoraj 80 % lovine. V lovskih družinah je težišče odstrela novembra in decembra. Na primerjal-

nem območju, v LPN Fazan - Beltinci, kjer je težišče odlova oktobra, je v lovini vsaj polovica mladih zajcev. Kljub komercialnemu lovu na poljskega zajca, ki poteka v LPN Fazan – Beltinci, je gostota zajcev iz leta v leto podobna in za slovenske razmere velika. Intenziven lov v poznih jesenskih mesecih, ko je med lovino največ starih, spolno zrelih živali, nedvomno vpliva na velikost zajčje populacije.

Opazovanje selitev poljskega zajca v Staršah na Dravskem polju

V okviru dela Komisije LZS za malo divjad je od septembra do decembra 2007 potekalo opazovanje poljskih zajcev na približno 60 ha velikem območju lovišča Lovske družine Starše (**slika 2**). Namen opazovanja v značilnem ravninskem okolju z intenzivno kmetijsko pridelavo je bilo ugotoviti, kako se poljski zajci odzivajo na spremembe v rastlinski pokritosti tal v jesenskih in zimskih mesecih. Lokacije, na katerih smo opazovali zajce, smo označili z GPS-navigacijo. Zbrali smo podatke o zajčjih ložih, sledeh v snegu ter o opazovanih živalih na prostem.

Poljski zajci so se neenakomerno pojavljali po na videz podobnem terenu. V treh tednih, od spravila koruze in vznika ječmena, živali nismo opazili na skoraj tretjini opazovanega območja. Ocenili smo, da je habitat poljskih zajcev na opazovanem območju bistveno izboljšala velika površina, zasejana s facelijo. Ta dosevek za podor je bil posejan na tretjini opazovane površine. Do pomladi je facelija poljskemu zajcu pa tudi drugi divjadi nudila kritje in vir hrane. Zajci so se intenzivno hranili tudi na ječmenovih poganjkih. V času opazovanja so živali izbirale lože glede na roso, veter in druge podnebne dejavnike.

Rezultati opazovanj so zelo nedvoumno pokazali na velik pomen pestrosti kmetijskih kultur in na pozitivne učinke sodobne dobre kmetijske prakse na izboljšanje življenjskega okolja poljskega zajca.

Število uplenjenih poljskih zajcev na eno lisico	LZ Slovenije	LZ Maribor	LZ Ptuj	LZ Prekmurje	LZ Zasavje	LZ Posavje	LZ Ljubljana
Ob koncu 60. let	4,36	9,02	10,26	13,96	2,31	6,62	1,81
Ob koncu 90. let	0,17	0,19	0,38	0,11	0,08	0,22	0,20

Preglednica 1: Razmerje med številom uplenjenih poljskih zajcev in lisic v Sloveniji in posameznih območnih zvezah

Graf 2: Starostna sestava lovine poljskega zajca v lovskih družinah

Foto: B. Kolar

Slika 2: Opazovano območje: posnetek ustreza času po spravilu koruze na obširnem polju, ki z južne strani obkroža gozdiček (vir: GERK).

Ciklična nihanja zajčje populacije v Evropi

Vzroke za zmanjšanje številčnosti poljskega zajca smo iskali tudi s primerjavo odstrela te divjadi v Sloveniji in na Danskem. V teh dveh deželah velja povsem različna kmetijska praksa z drugimi kmetijskimi kulturami (na Danskem npr. ni koruzišč) in različnimi podnebnimi razmerami. V obravnavanem obdobju sta imeli državi različna družbena sistema in drugačno lovsko tradicijo. Kljub razlikam pa je nihanje odstrela skoraj enako z zelo podobno težnjo zmanjševanja številčnosti vrste. Nenavadno veliko podobnost kažejo tudi ciklična nihanja, ki jih v obeh primerih zaznamo približno vsakih sedem let (graf 3). Kaj povzroča nihanja, še ni povsem jasno,

očitno pa to zelo vpliva na velikost populacije ne glede na druge, lokalne vplive.

Sklepne besede

Zmanjševanje številčnosti poljskega zajca je posledica celovitih sprememb v okolju slovenske kulturne krajine. Spremembe v intenzivnosti in načinu kmetijske predelave, skupaj z drugimi človekovimi pritiski in vplivi, delujejo na ekološke mehanizme, ki so v škodo populacije poljskega zajca. V neugodnih razmerah za poljskega zajca se je povečala nosilnost okolja za lisico in druge plenilske vrste, ki plenijo odrasle živali, in na zajčji zarod. Kaže, da je za poljskega zajca usodno povečanje domačega okoliša, kar je odgovor na manjšo pestrost okolja. V okolju z monokulturami se nenehno spreminja tudi domači okoliš. Zato so ži-

vali bolj izpostavljeni plenilcem, izgubam v prometu, slabše pa je tudi preživetje zaroda. Spolno zrel del populacije še posebno ogrožata vedno večja gostota prometa in intenziven lov, ki ga izvajamo v drugi polovici lovne dobe.

Zaključki raziskav določajo nekatere smernice pri gospodarjenju s poljskim zajcem:

- **Izboljšanje habitata:** potrebni so široki robovi obdelovalnih površin, ki niso poskropljeni s herbicidi, potrebna je ureditev remiznih površin, več majhnih krmnih njiv s prehransko ponudbo vse leto.
- **Upravljanje populacij plenilcev:** potreben je predvsem intenziven lov lisic v zimskih mesecih.
- **Varovanje nosilnega, reproduktivnega dela populacije:** lov na poljskega zajca je treba urediti tako, da bo težišče odstrela v prvi polovici lovne dobe.

V prihodnjih letih lahko pričakujemo nadaljnje nihanje populacije poljskega zajca zaradi sprememb v kmetijski politiki Evropske unije in spodbujanju pridelave biodizelskih goriv ter zaradi podnebnih sprememb. Opazovanja na Dravskem polju so pokazala, da lahko prav kmetijska pridelava po načelih dobre kmetijske prakse pomembno pozitivno učinkuje na velike obdelovalne površine. Znanstvene pozornosti pa bi morala biti deležna tudi sedemletna ciklična populacijska nihanja poljskih zajcev in vprašanje odnosa med nosilno zmogljivostjo okolja ter izpostavljenostjo osebkov v domačem okolišu.

Boris Kolar, univ. dipl. biol.

ZAHVALA

Raziskave starostne sestave, uporabe kemijskih zaščitnih sredstev za posevke v okolju, opazovanja selitev (migracij) poljskega zajca ter ugotavljanje vzrokov za zmanjšanje velikosti populacije poljskega zajca, ki so bile opravljene v letih 1999 in 2007, je financirala Lovska zveza Slovenije ob občasni finančni podpori Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, opravljala in usklajevala pa sta jih Komisija za malo divjad pri LZS ter Inštitut za varstvo okolja; ZZV-Marijbor. Članom komisije LZS, vodstvom številnih lovskih družin (spisek je objavljen na spletu LZS) in posameznim lovcom, ki so v teh raziskavah aktivno sodelovali, se zahvaljujem za njihov prispevek k boljšemu poznavanju ekologije poljskega zajca v Sloveniji.

Boris Kolar

Graf 3: Odstrel poljskega zajca na Danskem in v Sloveniji v letih 1960 in 2007: z rdečimi puščicami je označen začetek sedemletnega cikla, ki se začne z zmanjševanjem velikosti populacije.

Foto: M. Cerar – Diana

Medved ob slovensko-italijanski meji

V septembrski številki Lovca smo v članku o risu ob slovensko-italijanski meji opisali čezmejni projekt Interreg III A, katerega končni cilj je bil uskladiti in urediti gospodarjenje z velikimi zvermi in parkljarji na obmejnem območju. V tem prispevku pa bova predstavila rezultate projekta o rjavem medvedu: njegovo zdajšnjo prostorsko razširjenost v obmejnem območju, pričakovane prihodnje prostorske težnje in izpostavila nekatera aktualna vprašanja, ki se porajajo ob tem.

Opis in pomen proučevanega območja

Proučevano območje je natančneje predstavljeno že v omenjenem članku Risi ob slovensko-italijanski meji. Naj ponovno navedemo, da je to približno 35 kilometrov širok pas na obeh straneh državne meje, torej skupaj 70 kilometrov široko območje vzdolž meje med Slovenijo in Italijo. V Sloveniji pokriva celotno Primorsko, Zahodno-visokokraško in Triglavsko lovsko-upravljavsko območje (LUO) in še manjša predela Notranjskega in Gorenjskega LUO. Njegova skupna površina meri 8.852 km², od tega je v Italiji 4.102 km², v Sloveniji pa 4.750 km².

Omenjeno območje in zlasti severni del sta v strokovnih krogih naravovarstvenikov, lovcev, gozdarjev in drugih zainteresiranih skupin javnosti vedno zelo izpostavljena ob razglabljanjih o

širjenju medvedov v alpski lok. Dinarska populacija medvedov je namreč trenutno edina dovolj vitalna za naravno poselitev alpskega prostora, saj so tod na voljo obsežna območja, ki glede habitatnih značilnosti ustrezajo medvedovim potrebam. Hkrati so medvedi v Sloveniji najbolj zahodni del populacije medvedov v Evropi z velikim širitvenim potencialom. V Italiji in Španiji so sicer štiri manjše, med seboj ločene populacijske enote, vendar nobena od njih ne šteje več kot 100 živali. Zato so vse ogrožene oz.

se celo gibljejo na robu izumrtja. Nasprotno pa ima dinarska populacija dovolj veliko temeljno številčnost pa tudi veliko rojstev (nataliteto), da bi se lahko širila v neposeljeni prostor. V Sloveniji je, npr., v zadnjih letih že letni odstrel presegal velikosti prej omenjenih populacij. Seveda bi bilo treba tudi razčistiti, ali je širitev vrste v Alpe prek obravnavanega, relativno gosto poseljenega območja, kjer je hkrati prisotna prosta paša drobnice, sploh mogoča ali ne in kateri ukrepi so potrebni za doseg tega cilja. V nasprotnem primeru lahko namreč dosežemo ravno nasprotno učinke od načrtovanih.

Podatki, uporabljeni v analizi

Tudi za analizo razširjenosti medvedov na obmejnem območju z Italijo smo pridobili in analizirali vse obstoječe podatke, ki jih za to vrsto zbiramo v Slo-

Vsi analizirani podatki o rjavem medvedu

KATEGORIJA	LETO											Skupna
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005		vsota
Odvzem	7	7	9	8	9	2	17	11	17	10		97
Škoda	2	1	5	6	2	4	2	52	117	90		281
Naključno opažanje	74	35	105	65	80	74	153	81	105	22		794
Sistematično opažanje	22	108	65	195								
Skupaj	83	43	119	79	91	80	172	166	347	187		1367

veniji in Italiji. Za razliko od risa pri medvedu poleg odstrela, škode in naključnih opazanj zbiramo podatke o prisotnosti vrste tudi s sistematičnimi terenskimi spremljanji stanja (monitoringom). V tem prispevku podrobneje predstavljamo le slednjo skupino podatkov, t. j. sistematično zbrane podatke, saj smo pridobivanje in način analize preostalih predstavili že v septembrski številki revije.

V Sloveniji sistematično zbrane podatke pridobivamo v okviru štetij medvedov, ki v Sloveniji potekajo 3-krat na leto na mrhoviščih, krmiščih za divje prašiče in drugih števnih mestih. Večina od njih je stalnih in so v prostoru enakomerno razporejeni ter med seboj oddaljeni okrog tri kilometre. Takšno spremljanje stanja, ki je prvenstveno namenjeno spremljanju populacijskih teženj medveda, opravljajo lovske organizacije in delavci Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS). Iz podatkov štetja je mogoče ugotoviti tudi socialno sestavo in pridobiti še vrsto drugih, za upravljanje pomembnih populacijskih parametrov. Spremljanje opravljamo povsod, kjer je medved stalno prisoten, in tudi na znatnem delu območja, kjer se ta živalska vrsta pojavlja le občasno. V raziskavi smo upoštevali samo opazanja znotraj območja Interreg.

V Italiji »sistematične podatke« zbirajo drugače kot v Sloveniji. Na italijanski strani so del sistematično zbranih podatkov pridobili s pomočjo »dišavnih vab«, ob katerih so postavljene pasti za odvzem dlake in fotopasti, ki se aktivirajo prek tipal za toploto, ki jo oddajajo mirmoidoče živali. V Italiji je druga metoda za sistematično zbiranje podatkov metoda snežnega transekt (angl. snow-tracking), ki jo uporabljajo pozimi, kadar je primerna snežna odeja. Območje opazovanja je razdeljeno v kvadrante velikosti 3 x 3 km. V vsakem kvadrantu je približno 10 km prog, ki jih vsakih 15 dni pregledajo s pomočjo psov. Največ mož-

nosti za opazovanje sledi je v začetku in na koncu zime, saj medvedi, ki žive v alpskem prostoru, večji del zime prespijo. Sistematično zbrane podatke smo pridobili in analizirali za leta 2003, 2004 in 2005.

Rezultati analize

Odvzem (odstrel in izgube)

Na projektnem območju središče odvzema rjavih medvedov pokriva širšo okolico Pivke; med Brkini, Snežnikom in Nanosom. Širše območje odvzema pa se skoraj enakomerno razprostira okrog centra in pokriva še Hrušico, celotno območje Vremščice ter zahodni rob Javornikov, ki še pade v 35-kilometerski obmejni pas. Manjše, ločeno območje, kjer beležimo povečan odvzem medvedov, je SV od Kobarida. To je posledica odstrela medvedov, ki tam povzročajo večjo škodo na nezavarovanih čredah drobnice. Posamezne primere odstrela beležimo še v Trnovskem gozdu, na območju Slavnika, v Idrijskem hribovju, dva medveda sta bila odstreljena tudi v zahodnem delu Škofjeloškega hribovja v bližini vasi Davča.

Škoda

V letih 2003, 2004 in 2005 je bila največja škoda zaradi medveda v Brkinah in okolici Ilirske Bistrice; pogosta je bila tudi na Slavniku ter v okolici Pivke. Širše območje pojavljanja škode obsega še Idrijsko hribovje, Nanos, Hrušico, Vremščico in Javornike. Zanimivo je, da v proučevanem obdobju ni bilo večje škode tudi v Posočju. Le-ta se je pojavljala bolj ali manj lokalno, in še to razmeroma redko, predvsem na območju zahodno od Kobarida, ki se širi prek državne meje v Italijo. V analizi za obdobje 1994–2002 (Markovič, 2002) je bila v Zgornjem Posočju namreč zabeležena precej večja škoda kot zdaj. Razlike med obdobjema

so lahko posledica večjega odvzema v zadnjih letih, zaradi katerega se je območje razširjenosti populacije prostorsko zmanjšalo, kar je najprej opaziti na njenih robnih delih, pa tudi zaradi doslednejših in strožjih meril pri prijavi in izplačevanju škode. Kot zanimivost naj omenimo še, da je bilo na slovenskem delu proučevanega območja leta 2006 izplačanih 185 odškodnin zaradi medveda, leto pozneje pa le 97. Večinoma je škoda nastala v JV delu projektnega območja, t. j. znotraj osrednjega območja medveda ali tik ob njem (*sl. 1*).

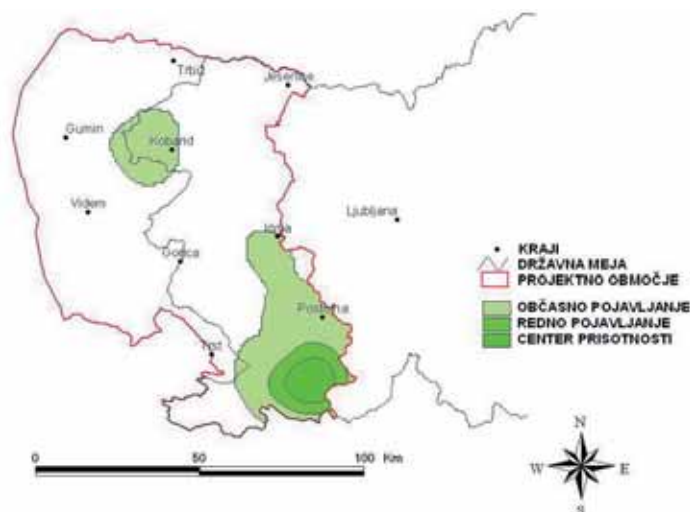
Sistematično štetje

Prikaz razširjenosti medvedov na podlagi sistematičnega opazovanja ni prav natančen, saj so na slovenski in italijanski strani uporabljali različne metode zbiranja podatkov. Tudi mreža opazovalnih točk ni enakomerno razporejena po celotnem raziskovalnem območju. Zato se medvedi gotovo pojavljajo še kje, vendar s to metodo niso bili zabeleženi.

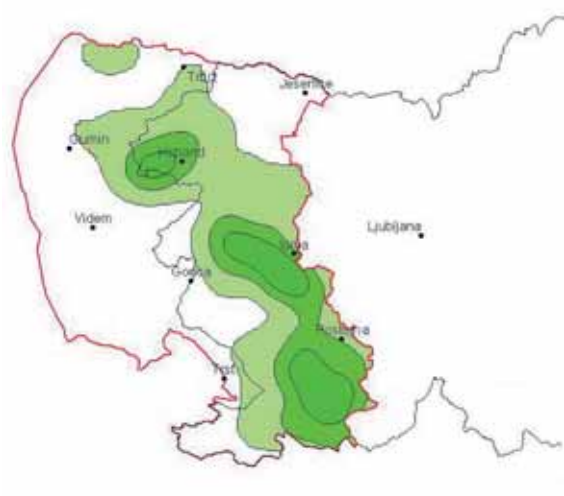
Sistematično zbrani podatki kažejo na dve središči prisotnosti. Prvo je na območju Javornikov, drugo, manjše pa v Beneški Sloveniji, zahodno od Matajurja. Območji rednega pojavljanja se razprostirata okrog središč prisotnosti. Medvedi se občasno pojavljajo tudi na širšem območju od Brkinov prek Trnovskega gozda do Banjščic. Pri Tolminu se pojavljanje prekine in nadaljuje na Kolovratu, prek Režije do Kanalske doline.

Naključno opazanje

Naključno zbrani podatki verjetno najbolj kažejo dejansko razširjenost medvedov, saj jih zbiramo na celotnem projektnem območju. Poleg tega je znamenja prisotnosti medveda, v nasprotju z risom ali volkom, mogoče zanesljivo prepoznati. Zbrani podatki kažejo na dve središči prisotnosti in na tri območja po-

Sl. 1: Škoda zaradi medvedov na proučevanem območju

Sl. 2: Splošna razširjenost medvedov ob meji z Italijo

gostejšega pojavljanja naše največje zveri. Prvo in najjužnejše središče območja razširjenosti je na Vremščici. Okrog tega se med Nanosom in Brkini razprostira območje pogostejše prisotnosti. Drugo, večje središče pokriva območje Trnovskega gozda in Idrijskega hribovja. Proti severozahodu je še tretje območje pogostejšega pojavljanja, ki obsega okolico Kobarida, med Matajurjem in Polovnikom. Območje redkejšje prisotnosti povezuje vsa tri našeta območja in se v Italiji širi še v Rezijsko in Kanalsko dolino.

Splošna razširjenost na obmejnem območju

Končno smo vse prej opisane podatke združili in napravili splošno oceno razširjenosti medveda na projektnem območju (sl. 2). Že iz števila zbranih podatkov je mogoče trditi, da je rjavi medved številčno najbolj zastopana zver na obmejnem območju.

Analiza združenih podatkov kaže na tri središča prisotnosti medveda. Prvi, najjužnejši in hkrati največji je v Brkinah z okolico, drugi pa obsega celoten Trnovski gozd. Obe središči prisotnosti sta bili pričakovani in sta povezani z osrednjim območjem medveda, iz katerega se je ta vrsta v obdobju po drugi svetovni vojni prostorsko širila v druge dele države. Jugovzhodni del, kjer smo ugotovili največjo prisotnost rjavih medvedov na projektnem območju, dejansko zajema tudi del osrednjega območja medvedov. Nekoliko preseneča tretje središče prisotnosti rjavih medvedov, ki je med Matajurjem in Kobaridom. To območje je namreč precej oddaljeno od osrednjega območja medveda. Vsa tri središča prisotnosti so povezana z območji občasne prisotnosti medvedov, kar kaže, da medvedi med območji prehajajo oz. da so to živali iste populacije. Ločeno od preostalega območja se pojavi le majhen otoček občasne prisotnosti v Kanalski dolini, vendar so tudi v tem primeru skoraj zanesljivo iste živali, ki živijo v projektnem območju, kar nakazujejo rezultati telemetrijskih spremljav medvedov.

V okviru projekta Interreg smo z GPS-telemetrijo spremljali 4 medvede, od katerih sta bila dva odlovljena v Italiji, dva pa v Sloveniji. Ovratnice za spremljanje smo nastavili tako, da so nepretrgoma, vsako polno uro, 24 ur na dan, poslele trenutno geografsko lokacijo medveda, vsakih 5 minut pa njegovo aktivnost in so samodejno odpadle po enem letu snemanj. Zaradi velike prostorske natančnosti in pogostosti snemanj omogočajo podatki, zbrani z GPS-telemetrijo, popoln vpogled v številne vidike rabe prostora medveda. Na sliki 3 so, npr., prikazana območja aktivnosti spremljanih medvedov. Ugotovili smo jih tako, da

Sl. 3: Individualna območja aktivnosti rjavih medvedov, ki smo jih spremljali z GPS-telemetrijo: vsak poligon označuje skrajne meje življenjskega prostora enega osebk.

smo medsebojno povezali skrajne geografske lokacije enega medveda. Iz nje je razvidno, da medvedi uporabljajo izjemno velik življenjski prostor; njihova območja aktivnosti, ki so na sliki prikazana s poligoni različnih barv, so v povprečju merila 1125 km², kar ustreza skoraj 6 % ozemlja celotne Slovenije in znatno presega površino največjih strnjenih gozdnih predelov v državi, kot so npr. Snežniško-Javorniški masiv, Kočevski rog, območje Goteniškega Snežnika itn. Skrajne lokacije enega od spremljanih medvedov so bile med seboj oddaljene celo več kot 80 kilometrov, kar presega zračno razdaljo med Koprom in Ljubljano. Tako razdaljo je prepotoval v le nekaj dneh, v času paritve, ko je z območja zahodno od

Matajurja v Italiji, kjer so ga odlovlili, odšel v neposredno okolico Postojne, na skrajni sever Javornikov. Podobne daljinske selitve z obrobni delov populacije proti njenemu središču v času paritve smo zabeležili pri 3 od 4 spremljanih osebkov. Ponovno so se medvedi na večje razdalje premikali jeseni, ko so se intenzivno prehranjevali z energijsko bogatimi viri hrane, kot so mastna semena drevesnih vrst (npr. žir, želod), kmetijske rastline (npr. koruza) in sadje. Na tak način so si pripravili maščobne zaloge za prezimovanje. Podatki telemetrijskih raziskav jasno kažejo, da je Slovenija z vidika medvedove rabe prostora razmerna majhna in da je ta vrsta pri nas dobrosedno prisiljena sobivati s člove-

kom, kar pa ob veliki dostopnosti nezavarovanih človeških (antropogenih) virov hrane (klavski ostanki in ostanki hrane, krma na krmiščih) hitro vodi v privajanje (habituacijo) na človeka in tudi s tem povezane konflikte, o čemer bomo podrobno pisali v eni od naslednjih števil.

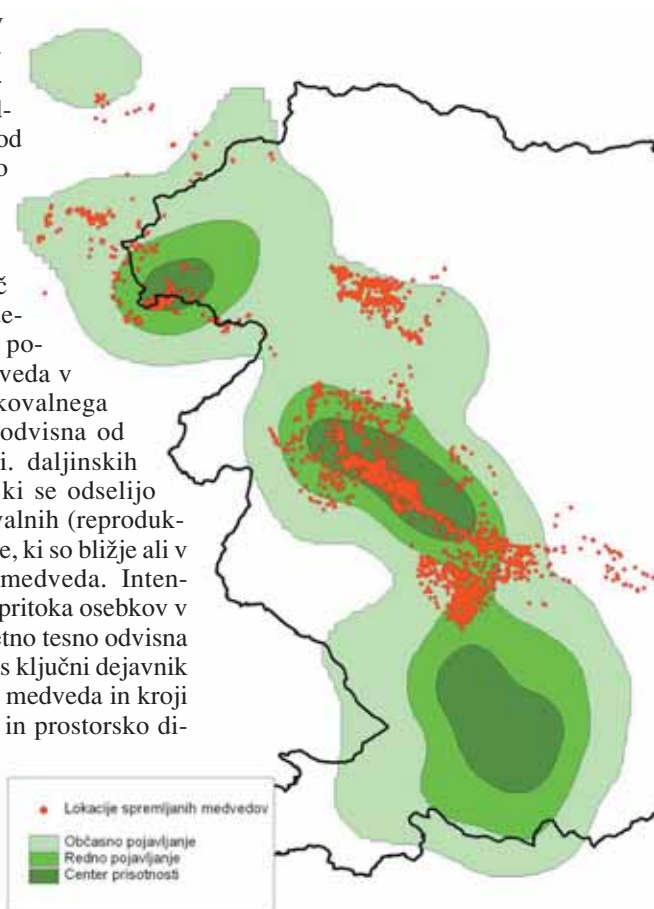
Zanimiva je tudi primerjava med prostorsko razširjenostjo medveda v obmejnem območju, ugotovljena glede na telemetrijo in podatke, opisane v prvem delu članka. Rdeče pike (*sl. 4*) so lokacije 4 spremljanih medvedov, zeleni poligoni pa območje razširjenosti glede na združene podatke naključnih opažanj znakov prisotnosti, odvzema in sistematičnega spremljanja medveda. Območja najpogostejše rabe po obeh metodah dokaj dobro sovpadajo. Pri tem je treba izpostaviti, da s telemetrijo nismo spremljali vseh tam živečih medvedov in da smo spremljanje osredotočili le na severni del raziskovalnega območja, nad avtocesto Ljubljana–Trst. Iz primerjave rezultatov obeh metod ugotavljamo, da je tudi na podlagi naključnih opažanj, lokacij odvzema in drugih podobnih podatkov mogoče dokaj dobro rekonstruirati prostorsko razširjenost vrste. To je pomembno, saj je zbiranje takih podatkov precej cenejše kot, npr., opravljanje telemetrije ali drugih, metodološko bolj dovršenih metod spremljanja. Seveda pa so rezultati uporabni le v manj natančnih prostorskih merilih in se je treba zavedati njihovih omejitev oz. potencialnih pomanjkljivosti.

Je medved že poselil alpski prostor ob meji z Italijo? In njegova prihodnost v tem prostoru?

Glede na analize te raziskave bi lahko ocenili, da je medved že poselil severni del obmejnega območja in se začel širiti tudi v Italijo. Vendar se je treba zavedati, da so populacijske gostote vrste v tem območju izredno majhne, za velikostni razred manjše kot v osrednjem območju medveda. Analize gostot prejšnjega odvzema in drugih znakov prisotnosti medveda, npr., kažejo, da v celotnem severnem delu raziskovalnega območja živi manj kot 10 osebkov. Na celotnem italijanskem delu raziskovalnega območja pa so z razmeroma intenzivnim, neinvazivnim genetskim vzorčenjem ugotovili le 5 različnih medvedov in še ti skoraj zanesljivo del časa preživijo tudi v Sloveniji. Poleg tega so medvedi skoraj izključno samci. Pri večini vrst sesalcev, vključno z rjavim medvedom, se namreč zaradi spolno specifične razširitve v okolju zmanjšuje delež samic z oddaljeva-

njem iz osrednjih delov populacije. Domača raziskava je, npr., pokazala, da se delež medvedk z oddaljevanjem od osrednjega območja do razdalje 70 kilometrov zmanjša za okrog 6-krat; njihove populacijske gostote pa za več kot 30-krat. Zato je demografska stabilnost populacijskih jader medveda v severnem delu raziskovalnega območja popolnoma odvisna od »dotoka« živali – t. i. daljinskih dispergentov (živali, ki se odselijo daleč) – iz razmnoževalnih (reproduktivnih) delov populacije, ki so bližje ali v osrednjem območju medveda. Intenzivnost razširjanja oz. pritoka osebkov v novo okolje pa je verjetno tesno odvisna od odstrela, ki je pri nas ključni dejavnik smrtnosti (mortalitete) medveda in kroji njegovo demografsko in prostorsko dinamiko. Ker je bil v zadnjih letih odstrel medveda zelo intenziven (redukcijski) in je presegal letni prirastek, se dotok razširjajočih živali v robna območja verjetno zmanjšuje, posledično pa se krči območje razširjenosti populacije.

Že v uvodu smo poudarili, da je območje ob slovensko-italijanski meji ključnega pomena za širjenje medveda v Alpe. Ker je v njem dovolj primernih habitatov, bi bilo vrnitev medveda v Alpe z biološkega vidika mogoče preprosto doseči le z zmanjšanim odstrelom živali te vrste. Vendar pa nas lastne izkušnje opozarjajo, da so politike upravljanja, ki vzpodbujajo prostorsko širjenje medveda, uspešne le, če hkrati lokalno prebivalstvo ustrezno pripravijo na sobivanje z medvedom in spodbujajo prilagoditev potencialno konfliktnih dejavnosti v prostoru (npr. zaščita drobnice). V nasprotnem primeru lahko širjenje vrste povzroči obsežne konflikte. Slovenija je, npr., leta 1992 kot prispevek za spontano razširitev medveda v Alpe zavarovala zunanjo populacijo vse leto, kar je ob tedanjem nekajletnem zmernem odstrelu medveda v osrednjem območju pospešilo njeno širjenje v alpski in predalpski prostor ter v obmejne predele sosednjih držav. Vendar pa spremenjene politike upravljanja z medvedom niso spremljali nobeni drugi ukrepi! Posledično so se zelo povečali konflikti med človekom in medvedom na njegovih na novo poseljenih območjih, kjer je razširjena tudi

Sl. 4: Primerjava prostorske razširjenosti medveda na obmejnem območju, ugotovljene glede na naključna opažanja, sistematične monitoringe znamenj prisotnosti in odvzem medveda (zeleni poligoni) ter lokacije medvedov, spremljanih z GPS-telemetrijo.

ekstenzivna reja drobnice. V obdobju 1994–2002 je v alpskem in predalpskem delu Slovenije, kjer živi manj kot 6 % cele populacije medveda, škoda zaradi medveda znašala kar 67 % vseh izplačanih odškodnin za škodo zaradi medveda v državi. Lokalno velika škoda je negativno vplivala na splošno strpnost ljudi do medveda. Verjetno je to še dodatno pripomoglo k odločitvam za precejšnje povečanje odstrela medveda, ki ga izvajamo zadnjih nekaj let.

Rok Černe, univ. dipl. inž. gozd.

Zavod za gozdove Slovenije,
Oddelek za gozdne živali in lovstvo

dr. Klemen Jerina

Biotehniška fakulteta, Oddelek za
gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

ZAHVALA

Za posredovane podatke se posebej zahvaljujemo **Mihi Marenčetu, Iztku Korenu in Andreju Sili** z Zavoda za gozdove Slovenije ter dr. **Stefanu Filacordi** z Univerze v Vidmu. Brez njihove pomoči ta raziskava ne bi bila mogoča.

Avtorja

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatic Širnik

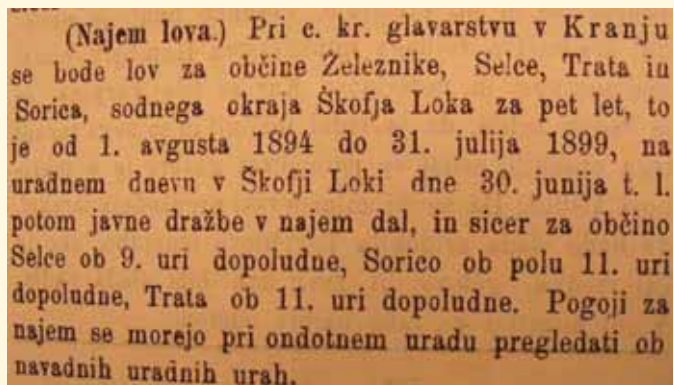
(Nadaljevanje)

Sledila je pritožba in okrajno glavarstvo je moralo razveljaviti dražbo (Slovenec, 6. julij 1903). Kako je bila pritožba rešena in kdo je dobil lovišče, v časopisu niso poročali. Naslednji zapis o dražbi zasledimo šele čez deset let. Dražba za občinsko lovišče Cerklje je bila razpisana 21. novembra 1913 (Slovenec, 30. oktober 1913). Lovišče je uspelo pridobiti Jožefu Jenku, profesorju iz Trsta. Ponudil je dvakrat višjo zakupnino namesto dotedanjih 800 kron, 1.602 kroni (Slovenec, 22. november 1913).

Več lovišč na območju kranjskega okrajnega glavarstva je bilo oddanih leta 1913. V zakup so oddajali lovišča za obdobje 1913–1918. Oddali so občinska lovišča Voglje, Šenčur in Velesovo. Občinsko lovišče Voglje je »izdražbal« Ivan Zidovec iz Kranja za družbo Bidovec - Kuralt iz Jame. Zakupnik šenčurskega lovišča je bil do leta 1913 veletrgovec Franc Dolenc (Dolenz) iz Kranja; zanj je plačeval 1.200 kron na leto. Ker je nastala delitev občine, so razdelili tudi občinsko lovišče. Lovišče v Šenčurju sta dobila Gašperlin iz Šenčurja in Primož Žirovnik iz Voklega; ponudila sta zakupnino 305 kron na leto, kar je bilo deset kron manj, kot je znašala zakupnina v prejšnji zakupni dobi. Šenčurski lov je izdražil Ivan Okorn z Visokega; ponudil je zakupnino 700 kron na leto. Ivan Okorn je zastopal kmečko družbo, ki jo je sestavljalo dvanajst domačinov. Del lovišča je prepustil Gilberu Fuchsu s Kokre. Najvišjo zakupnino, 400 kron na leto, je za občinsko lovišče Velesovo ponudil Podjedov, profesor iz Cerklj. V začetku aprila je bila še dražba za občinska lovišča Naklo, Predoslje in Kranj, na kar so lovce posebej opozorili (Slovenec, 1. april 1913). Zadnje dražbe pred koncem vojne so bile razpisane junija 1918. Dražba za občinsko lovišče Velesovo (za zakupno dobo od 1. julija 1918 do 30. junija 1923) je bila 18. junija 1918. Isti dan je bila tudi dražba za zakup občinskega lovišča Naklo (Slovenec, 25. maj 1918). Dan pozneje so oddajali občinsko lovišče Voglje (Slovenec, 3. junij 1918).

Posamezne dražbe so potekale tudi zunaj sedeža okrajnega glavarstva. V Trziču so dražbe potekale praviloma v tamkajšnji občinski pisarni. 5. februarja 1910 so oddajali občinsko lovišče Križe (Slovenec, 3. januar 1910). Čeprav je bila razpisana zakupna doba pet let, razpis za javno dražbo istega lovišča ponovno zasledimo že 7. junija 1913 (Slovenec, 21. maj 1913). Isti dan so oddajali lov na Kokovnici, ki ga je imel dotlej v zakupu tovarnar Mally. Zapisali so, da je lovišče dobil za zelo nizko zakupnino (Slovenec, 24. maj 1913). Lovišče na Kokovnici je na dražbi uspelo dobiti županu Ahačiču, ki je ponudil najvišjo ceno, 260 kron na leto (Slovenec, 14. junij 1913). V občinski pisarni v Trziču pa so 2. avgusta 1913 oddali občinsko lovišče krajevne občine Sv. Katarina (Slovenec, 14. julij 1913).

Za lovišča na Loškem ter v Selški in Poljanski dolini so bile dražbe v mestni hiši v Škofji Loki, razpisovalo pa jih je okrajno glavarstvo v Kranju. 28. junija 1894 je bila razpisana dražba za lovišča davčnih občin: Škofja Loka, Sveta Barbara, Puštal, Št. Ožbolt, Zmenc, Stanišče, Sopotnica (Slovenec, 18. junij 1894). Dva dni pozneje, 30. junija 1894, so oddajali lovišča občin Železniki, Selce, Sorica in Trata. Zakupna doba je bila od 1. avgusta 1894 do 31. julija 1899. Občinsko lovišče Trata je kupila kar občina sama za 101 goldinar. Ob tem so zapisali, da so

Razpis za dražbo lovišča na Škofjeloškem leta 1894

v tem lovišču na poljih ob gozdovih zajci pojedli vse zelje in zato pozvali lovce k ukrepanju (Slovenec, 3. julij 1894). Naslednjič so bile v Slovincu razpisane dražbe 23. julija 1914 za lovišča občin Trata in Selce (Slovenec, 17. junij 1914). Predvidevamo, da dražba za lovišče Trata ni uspela, saj so jo ponovno razpisali za 31. december 1914 (Slovenec, 2. december 1914). Lovišče občine Selce so zopet oddajali 26. julija 1917 (Slovenec, 14. julij 1917), 30. avgusta 1917 pa tudi lovišče krajevne Občine Oselica, in sicer za čas od 1. septembra 1917 do 31. avgusta 1922 (Slovenec, 26. julij 1917).

Okrajno glavarstvo Kamnik

Najstarejši razpis za dražbe občinskih lovišč na območju Okrajnega glavarstva Kamnik zasledimo leta 1878 v Slovincu. Junija tistega leta je bila dražba za občinska lovišča Brezovica, Dolsko, Dertija, Velika vas, Ihan, Jarše, Češnice, Krtina, Krašnja, Lukovica, Dol, Moravče, Št. Ožbald, Peč, Prevoje in Dolenje Koseze (Slovenec, 13. junij 1878). Naslednji razpis smo zasledili v začetku prejšnjega stoletja. Takrat so oddajali lovišče domžalske občine. Zapisali so, da je navedeno lovišče posebno mikavno in pripravno za ljubljanske lovce in jim zagotovili pomoč in razumevanje domačinov. Posebna ugodnost za lovce naj bi bila tudi načrtovano odprtje prenovljenega Venclovega hotela v Domžalah, v katerem bi se lahko odpočili in poveselili po lovu (Slovenec, 9. januar 1906). Leto pozneje so oddajali v zakup lovišče v Dragomlju. Pri Slovincu so za dražbo skušali zainteresirati predvsem domače lovce. Posebej so poudarili, da je v velikem lovišču veliko divjadi (Slovenec, 12. februar 1907). Dragomeljski lov je za 546 kron na leto in petletno zakupno dobo izdražil gospod J. Mayer, poštni uradnik iz Ljubljane (Slovenec, 27. februar 1907). Julija istega leta so oddajali lovišče Občine Zgornji Tuhinj (Slovenec, 12. julij 1907), mesec pozneje pa še občinsko lovišče Paloviče za zakupno dobo od 1. avgusta 1910 do 30. junija 1915 (Slovenec, 26. julij 1910). Razpise za naslednje dražbe zasledimo čez tri leta. V začetku junija 1913 so oddajali občinsko lovišče Brezovica v bližini domžalske železniške postaje. V njem je bilo veliko srnjadi, zajcev, lisic in poljskih jerebic. V lovišču je bil tudi izvir tople vode, zato je bilo posebno v jeseni bogato z racami in gosmi (Slovenec, 31. maj 1913).

(Se nadaljuje.)

Koordinacija CIC ima pomembno vlogo za ustvarjanje dobrega sodelovanja in prijateljstva narodov na območju srednje in JV Evrope

Sestanek članic Foruma CIC; Sarajevo 4.–5. junij 2008

Po predhodnem razgovoru s predstavniki vseh treh lovskih organizacij BiH, ki so članice Sveta lovskih organizacij BiH, je bilo na predlog **Veljka Varičaka** (predsednika koordinacijskega foruma) na Izvršnem odboru CIC (Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi) Sarajevo določeno kot gostitelj sestanka članic koordinacije CIC. Tedaj je bil v tem mestu tudi sedež Sveta lovskih organizacij BiH.

Z Varičakom, predsednikom foruma, sva zaradi potreb organizacije in priprav dvakrat obiskala lovske kolege in prijatelje v Sarajevu. Dogovor je bil dosežen in priprave so stekle. Sarajevo je bilo dokončno določeno, datum sestanka pa 4. in 5. junij 2008. Imenovan sem bil za člana pripravljalnega odbora, vendar moram omeniti, da so člani vseh treh lovskih organizacij na območju BiH složno in izredno hitro ter brez napak odlično pripravili vse potrebno za skupni sestanek. Le-ta je potekal pod pokroviteljstvom Sveta ministrstev BiH, predstavljal in zastopal pa ga je pomočnik ministra **Slavko Marin**. Ambasado Rep. Slovenije je zastopal **Emilijan Žorž**, naš svetovalec za gospodarske zadeve. Sodelovale so vse Lovske Zveze držav z območja srednje in JV Evrope, udeleženi nista bili samo delegaciji Turčije in Madžarske.

Predsedstvo sarajevskega sestanka koordinacije CIC za srednjo in JV Evropo: Toni Vrščaj (podpredsednik koordinacije), Vukašin Vojinović (LZ R Srpske), Hidajet Halilović (ZLO BiH), Veljko Varičak (preds. koordinacije), Dieter Schramm (predsednik CIC), Milorad Perović (podpredsednik CIC), Ilija Vrljić (LZ Herceg-Bosne), Lukša Šoljan (voditelj zasedanja)

V dvorani so sedeli predstavniki lovskih zvez Češke, Slovaške, Slovenije, Hrvaške, Srbije, Črne gore, Albanije, Romunije, Bolgarije pa tudi vse tri Lovske zveze v BiH (Zveza Lovskih organizacij BiH, LZ Herceg-Bosne, LZ Republike Srpske). Vsekakor je bila skoraj popolna sestava lovskih organizacij v sklopu CIC.

Napovedana tema je bila **Zakonska opredelitev vloge lovskih organizacij pri upravljanju z lovišči in gospodarjenju z divjadjo**. Poskrbljeno je bilo za simultano prevajanje v angleški, nemški in bošnjaški jezik. Vsako predstavitev na to temo je bilo treba tudi pisno predstaviti na štirih tipkanih straneh in jo poslati še po elektronski pošti. Poseben poudarek je bil na tematiki volka, še posebej pa je bila predstavljena podvrsta, ki živi na območju BiH – *Canis lupus kurjak*. Avtor predstavitve je bil prof. dr. **Avdo Sofradžija**, odličen poznavalec te zveri in avtor knjige o volku v BiH.

Sestanek je bil v dvorani sarajevskega hotela Holiday Inn. Dvorana je bila povsem zasedena, delegacije so sode-

sebnim poudarkom na pomembnosti lova, varstva in zaščite divjadi, ohranjanju biološke raznovrstnosti, obstoja rastlinskih in živalskih vrst ter ob popolnem upoštevanju nacionalnih posebnosti posameznih regij.

Posebej je izrazil upanje, da bodo vse tri lovske organizacije uspešno premostile obdobje tranzicije in da bo tak način lovskega sodelovanja postal model organiziranosti tudi za druga območja z etnično različno sestavo prebivalstva.

Predsedujoči sestanku, pred-

Foto: T. Vrščaj

Predstavnika Slovenije: Srečko Žerjav, drugi z leve v prvi vrsti (poleg dr. Miloša Beukovića iz LZ Vojvodine), in Alojz Marn (naslednji od Žerjava)

lovale s tematskimi prispevki, ki so izzvali veliko zanimanje, precej vprašanj in komentarjev, saj je večina držav, od koder so bili izvajalci, še vedno v tranziciji in je o reševanju omenjane problematike manj znanega.

Po uvodnem pozdravnem govoru predsednika Zveze lovskih organizacij in aktualnega predsednika Sveta lovskih zvez BIH **Hidajeta Halilovića** je predsednik CIC **Dieter Schramm** pozdravil vse prisotne, pohvalil organizatorje in poudaril, da že prvi vtis o sestanku zagotavlja uspešnost zasedanja, od koder je nujno treba poslati glasno sporočilo vsej javnosti s po-

sednik koordinacijskega foruma CIC, **Veljko Varičak**, je poudaril razloge za obstoj Foruma koordinacije CIC in še kot posebno pomembno potrebo po iskanju in izenačenju zakonskih okvirov v prostorih, kjer na novo organizirajo lovstvo, saj divjad res ne pozna meja, moramo pa z njo upravljati spoštljivo in enotno. Obljubil je pomoč in zavzetost vseh služb CIC pri sodelovanju in iskanju skupnih osnov in zagotavljanja strokovnosti vseh treh lovskih organizacij v BiH; vse z namenom, da bi se izognili napakam, ki so jih na taki poti naredile mnoge druge lovske organizacije. Povedal je tudi,

da je bilo na lanskem zasedanju generalne skupščine CIC v Beogradu predstavljeno geslo CIC in posebej Foruma, ki ga vodi geslo: »Podajmo roko sosedu!« ter da je moto sarajevskega srečanja: »Brat je mio koje vjere bio«. To je priljubljeno ljudsko reklo na tamkajšnjem območju.

Za njim je nastopil uvodničar mag. **Vlado Soldo**, s tematiko Volk v BiH pa prof. dr. Avdo Sofradžija. Sledili so še drugi predstavniki, ki so se zvrstili do poznega popoldneva.

LZS je zastopal direktor strokovnih služb **Srečko Žerjav**, ki je predstavil organiziranost lovstva v Rep. Sloveniji v povezavi z varstvom narave in trajnostnim gospodarjenjem. Svoje poslanstvo je odlično opravil ter s svojim strokovnim in kakovostnim nastopom več kot dostojno zamenjal predsednika LZS mag. **Srečka F. Kropeta**, ki se koordinacije ni mogel udeležiti zaradi službene odsotnosti. V imenu Ministrstva za okolje in prostor (MOP), Sektorja za politiko ohranjanja narave, pa je strokovni referat predstavil podsekretar Alojz Marn z naslovom Volk v Sloveniji. Tudi njegovo predavanje so poslušalci nagradili z navdušenim aplavzom, zato je sledilo veliko vprašanj.

Sprejeli so resolucijo zasedanja.

Naslednji dan so nas gostitelji povabili še na obisk preostalih dveh lovskih zvez v BiH, in sicer v Republiko Srpsko na sedež Lovske zveze Rep. Srpske, kjer je bil gostitelj predsednik **Vukašin Vujinović**, naslednji dan pa še v Mostar na sedež Lovske zveze Herceg-Bosne, kjer je bil gostitelj predsednik **Ilija Vrljić**.

V razgovorih s predsedniki lovskih organizacij in njihovimi ožjimi sodelavci smo opazili, da jim izredno veliko pomeni sodelovanje v CIC. Pričakujejo, da se bodo tudi oni čim prej vključili v vse pore mednarodnega sodelovanja na lovskem področju ter s svojim zavzetim delom promovirali lovstvo svoje dežele pa tudi domovino, na katero so vsi ponosni. Predsednik CIC **Dieter Schramm** in predsednik koordinacije CIC Veljko Varičak sta pohvalila dobro organizacijo srečanja in vse predstavnike, ki so sodelovali v pripravah.

Pozneje je predsednik Schramm v uvodniku v biltenu CIC News (2/2008) sestanek ocenil kot izreden uspeh Veljka Varičaka, predsednika koordinacijskega Foruma CIC za srednjo in JV Evropo, kjer so uspešno razpravljali o pro-

blematiki lova in varstva divjadi. CIC lahko skupaj z državnimi lovskimi zvezami sodelujočih držav igra – poleg lovsko-strokovnih vprašanj – izjemo pomembno vlogo tudi pri zagotavljanju miru in sporazumevanja med nekdanjimi nasprotniki z vzpostavljanjem aktivnih, za vse sodelujoče strani sprejemljivih povezav.

Naslednje zasedanje članice koordinacijskega foruma CIC bo prihodnje leto v Beogradu z dogovorjeno temo *Naselitve in ponovne naselitve divjadi*.

Z gostoljubjem, ki smo ga bili deležni v BiH, so nas vse zelo zadolžili; za njihovo pozornost in gostoljubje si zaslužijo največjo pohvalo!

V imenu koordinacijskega Foruma za srednjo in JV Evropo se na tem mestu gostiteljem iz Sveta lovskih organizacij BiH pa tudi vsem drugim sodelujočim lovskim zvezam sodelujočih držav zahvaljujem za izkazano pozornost in si želim njihovega nadaljnjega sodelovanja. Prav tako se zahvaljujem tudi vsem posameznikom, ki so za srečanje pripravili svoje tematske strokovne prispevke.

Toni Vrščaj,
podpredsednik Koordinacije CIC za srednjo in JV Evropo

RESOLUCIJA

– Zakonodajo o varstvu divjadi in okolja v državah članicah je treba medsebojno uskladiti s standardi EU in mednarodnimi standardi.

– Vprašanja, povezana s populacijami volka v državah članicah, so javno predstavljena, vendar so nanje ponujeni različni pristopi. Prevladuje večinsko mnenje, naj bi podprli predvsem naravi in okolju sprejemljivo upravljanje s to vrsto.

– Za članice koordinacije je priporočljivo, naj sledijo sklepom Panevropske konference o upravljanju z velikimi zvermi.

– Članice koordinacije podpirajo pobudo Generalne skupščine CIC in potrjujejo dejstvo, da je sistem merjenja trofejev CIC intelektualna lastnina CIC.

– Članice so seznanjene z možnostjo, da tudi vlade njihovih dežel lahko postanejo članice CIC (Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi).

Na kratko iz tujega tiska ...

ZDA: Nemalo presenečeni so bili lovci, ki so poklicali telefonsko številko, ki naj bi jih povezala s pristojnimi državnimi organi za lovstvo in ribištvo. Telefonska številka, ki je bila natisnjena na brošuri z informacijami o lovstvu in ribištvu, je bila namreč številka ene od t. i. »vročih linij«. Kljub ugotovljeni napaki se pristojne oblasti niso odločile za ponovni tisk brošure, saj bi le-ta stal okrog 300.000 US\$. Omenjena brošura je vsebovala tudi dovolilnice (licence) za lov na vodno perjad, zato so lovci, ki so nameravali loviti to divjad, morali počakati na ponovni natis licence.

(Wild und Hund, 19/2008)

Nemčija: Raziskovalci univerze iz Essna so ugotovili, da se govedo na paši skoraj vedno pase v smeri sever-jug. V raziskavo je bili zajetih kar 8.150 živali iz različnih predelov Nemčije. Nato so rezultate raziskave na divjadi preverili tudi raziskovalci z univerze v Pragi (Češka). S svojimi raziskavami na jelenjadi in srnjadi so izsledili enake ugotovitve.

(Wild und Hund, 19/2008)

Nemčija: Znana nemška lovška revija Wild und Hund je na začetku leta objavila vprašalnik o krmljenju divjadi v Nemčiji, zdaj pa je objavila nekaj rezultatov ankete. Kar 55 % vseh divjih prašičev je bilo uplenjenih na krmiščih, 26 % na pogonih in 19 % na drugih oblikah lova. Ob tem je treba poudariti, da je anketa pokazala, naj bi bilo po eno krmišče za divje prašiče na vsakih 130 ha površine oz. na približno 65 ha gozdne površine. Približno dve tretjini omenjenih krmišč je založenih vse leto, preostala pa sezonsko. Absolutno glavna vrsta krme je koruza, saj jo uporabljajo na 98 % krmišč, različne vrste žit na 32 % krmišč, plodove gozdnega drevja (želod, žir, kostanj ...) na 27 % krmišč, sočna krmila (pesa, sadje ...) na 20 % krmišč, poginulo divjad na 3 % krmišč ... Pri krmljenju 11 % lovcev uporablja razne aromatične dodatke (najpogostejše magi). Na krmiščih kar 81 % lovcev uporablja tudi znano lesno smolo (Buchenholzteer), 80 % pa jih dodaja še sol. Za prikrivanje položene krme

Foto: J. Pöpp

V Nemčiji je bilo iz ankete mogoče razbrati, naj bi lovci od vseh uplenjenih divjih prašičev kar 55 % živali uplenili na krmiščih, na pogonih pa 26 %.

uprabljajo večinoma les (36 %), 19 % jih uporablja kamnite plošče, 18 % pa krmo polaga v razne škatle. Pri kontroli krmišč najpogostejše uporabljajo ure, ki se ustavijo, ko jih divjad prevrne (67 %), veje (17 %), kamenje (7 %) ter posebne kamere, ki se sprožijo, ko zaznajo gibanje (3 %). Kar 58 % prež ob krmiščih je pokritih, 20 % je odprtih prež, 16 % enostavnih sedežev na lestvah, v 4 % primerov pa čakajo lovci celo na tleh. 27 % krmišč je v neposredni bližini kaluž. Skoraj 50 % krmišč lovci kontrolirajo redno vsak dan, 36 % pa vsak drugi dan. Povprečno čakanje ob krmišču traja 4 ure. Kar 78 % lovcev čaka divje prašiče ob krmiščih v prvi polovici noči, samo 2 % pa v drugi polovici, medtem ko je preostalih 20 % enako pri srcu čakanje vso noč. 77 % lovcev pri čakanju na divje prašiče upleni tudi lisico, kuno ali rakunastega psa, če se jim le ponudi priložnost. Pri lovu na krmiščih 53 % lovcev uporablja repetirno krogelno orožje, 20 % pa tricevke. Kar 65 % lovcev na svojem orožju uporablja strelne daljnogledne z osvetljenimi križi.

(Wild und Hund, 19/2008)

ZDA: V zadnjem času je na udaru kritik, predvsem raznih naravovarstvenih organizacij,

zelo pogosto t. i. redukcijski odstrel velikih plenilcev (rjavi medved, volk) s pomočjo helikopterja, ki še vedno poteka v zvezni deželi Aljaska. Po zagotovilih pristojnih oblasti naj bi bil tak način lova nujen za ponovno povečanje številčnosti severnih jelenov - karibujev in losov, ki so pomemben vir prehrane tamkajšnjim staroselcem. Tak način zmanjševanja številčnosti nima seveda nobene povezave z lovom, je zgolj uravnavanje vrstne pestrosti, kot pravijo odgovorni. Eden od argumentov zagovornikov metode je tudi, da tak način odstrela opravljajo zgolj na 9,4 % površine omenjene ameriške zvezne države. Pred letom 1949, ko je Aljaska postala 49. država ZDA, so pogosto lovili s pomočjo letal. Leta 1972 je bila taka oblika lova kot športnega lova prepovedana. Hkrati pa so uvedli metodo kontrole številčnosti velikih plenilcev. Po podatkih zveznega urada za lovstvo in ribištvo so na Aljaski v okviru redukcijske metode številčnosti velikih plenilcev od leta 2003 naprej odstrelili okrog 800 volkov in samo nekaj manj medvedov.

(Pirsch, 19/2008)

Nemčija: Rezultati raziskave, ki jo je v nemški javnosti junija 2008 opravil Inštitut za

raziskave trga in komunikacije glede prepoznavnosti in priljubljenosti lovcev v Nemčiji, so pokazali naslednje: 80 % anketiranih meni, da imajo lovci radi naravo; 66 % jih meni, da lovci vložijo veliko svojega prostega časa v varstvo narave, hkrati pa 64 % vprašanih meni, da lovci pomagajo tudi redkim in ogroženim živalskim vrstam; 86 % vprašanih meni, da morajo lovci v času stiske divjad krmiti; 83 % vprašanih tudi meni, da morajo lovci uravnnavati številnost divjadi; 80 % pa jih meni, da je lov pomemben za zmanjševanje in preprečevanje škode od divjadi. Precejšnje so razlike v odgovorih glede na to, iz kakšnega okolja izhajajo anketiranci. Prebivalci podeželja imajo o lovcih veliko boljše mnenje kot prebivalci iz mestnega okolja. Na splošno pa ugotavljajo, da so rezultati zadnje ankete boljši kot rezultati podobne ankete izpred nekaj let. Nemška lovška organizacija (Deutsche Jagdschutz Verband) se je ob ugotovljenih rezultatih vprašala, ali je ta izboljšana podoba lovstva v javnosti posledica večjega pojavljanja lovstva v medijih. Dejansko število objav z lovsko tematiko je vsako leto večje, razen v zadnjem letu, ko je številka nekoliko manjša od tiste leta 2006. Analiza je tudi pokazala, da se je precej zmanjšalo število negativnih člankov o lovstvu.

(Pirsch, 18/2008)

Afrika, Južna Amerika: Rezultati raziskave o vplivu zavarovanih območij na domače prebivalstvo kažejo, da še posebno v manj razvitih območjih sveta zavarovani predeli, kot so narodni parki in rezervati, naravnost privlačijo domače prebivalstvo, saj je na takih območjih število otrok skoraj dvakrat večje kot v drugih nezavarovanih območjih. V takih območjih je namreč na voljo več hrane, vode in kurjave (čeprav so pridobljeni na ilegalen način), infrastruktura je večinoma boljša, ustrežnejše in boljše pa so tudi možnosti zaposlitve in zaslužka v različnih turističnih dejavnostih.

(Jagen Weltweit, 4/2008)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Ze je dišalo po zimi in obe-
tala se je čudovita nedelja.
Čudovit dan za zadnji
skupni lov, ki ga je orga-
nizirala naša lovska dru-
žina.

Večer prej sem si pripravil vse potreb-
no, zjutraj pa sem opremil še svoja psa,
resasta jazbečarja, z odsevnima (signal-
nima) trakovima. Žena mi je tudi tokrat
rekla: »Glej, da pripelješ domov oba
psa, sicer se tudi sam ne vračaj.«

Vedno se nasmehnem ob teh besedah,
saj vem, da bomo prišli domov vsi trije.
Res se je že zgodilo, da sva domov pri-
šla samo dva, ker je eden od psov pre-
dolgo ali predalet gonil, pa vendar je še
isti dan našel pot domov. Sam ali s po-

močjo lovskega kolega, ki ga je srečal
nekje na poti.

Res se je že zgodilo, da je pes prišel
naslednje jutro ves umazan od ilovice.
Verjetno je delal družbo kakšni lisici ali
jazbecu.

Tistega prečudovitega jutra smo se
zbrali pred lovskim domom in se napoti-
li v lovišče. Psa sta pognala po gozdu.
Poiskala sta lisičje luknje, izginila vanje,
pa spet prišla ven in nadaljevala toliko
časa, dokler eden od njiju ni ostal notri.
Slišal sem ga lajati, zato sem predvide-
val, da je našel družbo lisice ali jazbeca.
Nato sem se za nekaj časa oddaljil in
sledil drugemu psu. Ko sem prišel nazaj,
nisem več slišal laježa. Prepričan sem
bil, da je prišel medtem ven in se potepa

po gozdu, kot je to storil že večkrat.
Pa ni bilo tako! Niti pomislil nisem, da
bodo sledili zame najhujši dnevi v mo-
jem življenju.

Po končanem skupnem lovu sem ga še
nekaj časa čakal, nato pa v bližini lukenj
pustil svoj pulover in njegov povodec,
kot sem storil že nekajkrat, ter se z dru-
gim psom odpravil domov. Doma sem
se preoblekel, najedel in odpočil, nato
pa stopil na dvorišče z upanjem, da se
bo moj pes le pojavil od nekje. Spil sem
kavo in se nato odpravil nazaj v gozd k
lisičinam, kjer sem ga nazadnje videl in
slišal. Klical sem ga, mu žvižgal, ga
zopet klical, žvižgal in čakal ... Čakal,
dokler me ni začelo že pošteno zebsti.
Odpravil sem se domov. Vse popoldne

13 dni upanja

GORAZD SINJUR

sem hodil ven in pričakoval klic lovske-
ga kolega ali drugega človeka, saj ima
pes na ovratnici napisano mojo telefon-
sko številko. Ker se to do večera ni zgo-
dilo, sem se zopet odpravil v gozd. Po-
novil sem vse kot prej; vse zaman. Pre-
mražen sem spet odšel domov z upa-
njem, da se bo pes vrnil do jutra. Takrat
sem se spomnil ženinih besed, naj nikar
ne prihajam domov brez psa. Še bolj me
je zabolelo, kajti vedel sem, da bo ženi
prav tako hudo ali še bolj kot meni.

Ponoči sem nekajkrat vstal in šel po-
gledat na dvorišče, če je pes slučajno
prišel domov. Pa vendar se to ni zgodi-
lo. Ne tisto jutro ne naslednji teden, niti
ne po tistem tednu. Vsak dan sem hodil
k luknjam, ga klical, mu žvižgal, ga iskal
daleč okrog po gozdu. Iskal sem ga v
vseh mogočih smereh, kjer sem predvi-
deval, da bi lahko bil. Pa ga ni bilo. Ni
se odzval. K lisičinam sem mu prinesel
tudi posodo z vodo in briketi, če bi slu-
čajno prišel. Po dveh dneh iskanja sem
se odločil, da bom poklical najbolj »po-
slušane« radijske postaje, poslal obve-
stilo vsem zavetiščem po Sloveniji,
vsem društvom proti mučenju živali in
obvestil vse forume, ki so kakor koli
povezani s pasjo vsebino. Res sta pokli-
cala dva človeka, ki sta trdila, da sta vi-
dela opisanega psa. Z velikim veseljem

in upanjem sem se odpeljal pogledat,
vendar je bilo razočaranje le še večje in
bolečina še hujša. Pes niti približno ni
bil tak, kot smo ga opisali. Po tistem me
ni poklical nihče več. Ljubitelji živali so
mi le izražali sočutje, saj kaj drugega
niti niso mogli storiti. Dnevi so mineva-
li, upanje je bilo vsak dan manjše. Pa
vendar je bilo ... Čeprav majhno. Nekaj
lovskih prijateljev mi je pomagalo iskati
psa po gozdovih, po okoliških vaseh,
vendar zaman.

Zunaj je bilo pravo jesensko vreme:
vlažno, vetrovno in deževno. Bila je poz-
na jesen, ki nam je prinesla toliko bole-
čine in solz, da me še danes zaskeli, ko
pomislim nanjo.

Ker sem vseskozi nekje globoko v
sebi slutil, da je pes ostal v luknjah, sem
šel po treh neuspešnih dneh iskanja k
lastniku gozda in ga prosil za dovolje-
nje, če bi lahko z bagrom izkopali luk-
nje, kjer sem nazadnje slišal psa. Brez
premisleka je v privolil, saj sva bila
stara znanca. Pa ne v pomenu sorodstve-
nih ali sosedskih vezi, temveč po pasjih.
Pred leti smo tam že uspešno izkopali
prvega od mojih psov, ki se je zagozdil
v luknjah. Zdaj pa je bil čas za izkop
d drugega. Poklical sem znanca z bagrom,
ki se je prav tako takoj odzval. Kopali
smo tri dni. Malo z bagrom, malo z

lopato, pa zopet z bagrom. Kopali smo
globoko, vendar obenem skrajno previd-
no, da ne bi zasuli rovov ali morda po-
škodovali psa, če bi bil slučajno v kateri
od številnih lukenj. Niti po kopanju z
bagrom in lopatami ni bilo nobenega
odziva ali znamenja, da je pes v luknjah.
Dnevi pa so kar minevali in minevali.
Brez uspeha, pa vendar ne povsem brez
upanja. Nekje globoko v duši pa sem
slutil ...

Ko je prišel vikend, je na prizorišče
prišla tudi moja žena. Žalostna, objoka-
na in prizadeta. Bil je čas pred božičem,
ko bi se morali veseliti življenja in upa-
nja. Skupaj sva iskala psa. Tudi tokrat
zaman. Edino, kar nama je po 12 dneh
intenzivnega, neuspešnega iskanja še
preostalo, je bilo, da sva drug drugemu
dajala tolažbo in še malo upanja. Skoraj,
pa vendar ne povsem, sva bila prepriča-
na, da je pes po 12 dneh brez hrane in
vode poginil. Potem pa sva nekje pre-
brala zgodbo o lovskem psu, ki se je
vrnil domov po nekaj mesecih. Nasled-
nje dni sva po spletu iskala podobne
zgodbe. Le tako sva imela še nekaj upa-
nja. Upanja, da se bo vrnil tudi najin
resasti jazbečar.

Mineval je že drugi teden, odkar je
izginil najin pes. Neznano kam, brez
odziva in sledu. In to je najbolj bolelo.

Foto: G. Smijur

Nato je prišla že druga sobota. Svak se je s svojim psom, nemškim lovskim terierjem, odpravljaj na lov. Namenjen je bil v drugo smer, vendar se je nekje med potjo premislil in se odpravil v smer, kjer sem nazadnje videl svojega psa. Spustil je svojega terierja, ki se je zagnal naravnost k lisičinam. Začel je glasno lajati in tako je zbudil gospodarjevo pozornost. Svak se je približal luknjam oz. tistemu kupu zemlje, ki je še ostal od lukenj. Njegov terier je še kar naprej glasno lajal, zato se je sklonil in zaslišal čudno sopenje. Prepričan je bil, da terier laja na lisico, zato je postal obenem previden. Nato se je še enkrat sklonil navzdol in pogledal. Takrat je zagledal resastega jazbečarja, ki pa ni bil več resast, temveč samo še jazbečar. Bil je komaj še živ. Potegnil ga je ven, ga zavil v moj pulover, ki sem ga tam pustil pred 13 dnevi, mu dal vodo, ki sem mu jo prinašal vsak dan, in me poklical.

Še nikoli v življenju se nisem tako razveselil telefonskega klica. Takoj sem poklical ženo in ji naročil, naj pripravi toplo vodo, da ga bomo okopali. Ko sem prišel po psa, so me preplavljali mešani občutki. Bil sem srečen in žalosten hkrati. Srečen, ker je bil pes živ, in žalosten, ker sta ostala od mojega psa samo še kost in koža. Zgubil je namreč kar polovico svoje telesne teže. Ko sem ga prinesel domov, je bila žena presrečna, a take občutke so prav kmalu zamenjale solze žalosti. Pes je bil tako shujšan, dehidriran, da ni mogel stati na nogah. Edino, kar je lahko naredil, je bilo, da je neprestano pil vodo in pojedel nekaj briketov. To je bilo dobro znamenje. Takoj smo ga tudi okopali in poklicali dežurnega veterinarja, ki se je nemudoma odzval in odpeljala sva ga v veterinarsko ambulanto. Dal mu je infuzijo, vitaminske injekcije in nama vlil upanje, da bo verjetno preživel.

Naslednjih nekaj dni smo mu dajali lažjo, tekočo hrano in veliko vode. Pes je presenetljivo kmalu postal živahen in igriv, le telesno težo je pridobival počasi. Pa je tudi to nadomestil, tako da ima zdaj prej preveč kot premalo kilogramov.

Po tem dogodku mojih psov nisem nikoli več peljal k lisičinam.

Z ženo se zdaj večkrat pogovarjava o tem dogodku in se sprašujeva, čemu nam je bila namenjena boleča preizkušnja. Zagotovo se je vse zgodilo z določenim namenom. S kakšnim, bo pokazal čas ...

Tudi ta zgodba naj bo upanje vsem tistim, katerim se pes ne bo takoj vrnil domov. Posvečam pa jo tistim, ki ste mi v hudih trenutkih pomagali in mi vliвали upanje, in tistim, ki ste na podoben način izgubili zvestega pasjega prijatelja ...

Večkrat se odpravim v lovsko sobo, kjer si občasno ogledam vse svoje trofeje, ki sem si jih pridobil v svojem lovskem stažu. Tako na steni ni trofeje, za katero se ne bi spomnil, kje sem uplenil neko divjad, kdo je bil poleg in še drugih okoliščin, ki so pripomogle, da sem divjad uplenil na lovsko pravičen način.

Še posebno se mi pogled rad ustavi na rogovju srnjaka, ki sem ga uplenil lani. Za njegovo uplenitev je zagotovo najbolj zaslužna hčerka Sara, ki je letos postala tudi pripravnica v naši lovski družini.

Bilo je 20. 5. 2007, ko je v popoldanskem času dejala: »*Ata, zdaj pa že res nisva bila dolgo na lovu, kaj če bi šla danes?*« Sam sem bil takoj pripravljen, saj si je hči zaradi obveznostih v šoli le redko lahko vzela toliko časa, da se je

stemnilo. Na travniku se ni dogajalo nič nenavadnega, prav tako ni iz gozda stopila še nobena divjad. Nenadoma se mi je zazdelo, da sem v travi opazil rjavo liso. Pograbil sem daljnogled, katerega pas se mi je zataknil na klopi, a sem ga le sprostil in pogledal nazaj. Na travniku nisem opazil ničesar več. Skrbno sem pregledal rob travnika, a videl sem le zeleno, visoko travo. Saro sem vprašal, če je ona opazila kar koli, a je samo odkimala. Takoj za tem je dejala: »*Poglej, nekaj je pod drevesi!*« Nisem še uspel dvigniti svojega daljnogleda, ko je že dejala: »*Ata, kar ustrelj ga, takega še nimaš!*« Seveda sem jo malo po strani pogledal in si mislil svoje, saj se mi je izjava zdela nekoliko prehitra in ponižujoča, ko pa sem tudi sam pogledal, sem očitek takoj spremenil. Pred nama je bil srnjak z neobičajno razvitim rogovjem. Veji rogovja sta bili tanki, brez grbic, debeline prsta, zgoraj pa sta se prekrizali

se mu lahko približala; nestrpnost me je že dodobra namučila. Ugotovil sem, da je dejansko srnjak, kot sem ga opisal. Sara mi je takoj čestitala k lovskemu blagru in dejala: »*Kaj ti nisem rekla, da je pravi,*« ter mi po vseh predpisih in običaju izročila vejico. Tudi sam sem dal srnjaku zadnji grizljaj, saj je bil primerek izjemen; še posebno pa sem bil vesel, da je res star srnjak.

Da me lovski nalet spremlja tudi letos, je pripomogel **Drago Garmut**, član sosednje LD Janžev Vrh. Z lovci omenjene LD imamo lovci LD Podvelka izjemno dobre medsebojne odnose na področju lovstva, strelstva pa tudi pri drugih prireditvah, povezanih z lovstvom, smo pa tudi dobri družinski prijatelji. Po vsaki strelski prireditvi ali drugem dogodku se usedemo za isto mizo, pokramljamo o resnih stvareh in se znamo tudi pošaliti na svoj račun. Tako me je v začetku junija poklical Drago in povedal, da je

Izredna dva

MARJAN KREVIH

udeležila lova. Pripravila sva vso potrebno opremo in se odpravila. Ko sva se peljala v lovišče, še vedno nisem vedel, na katero prežo bi se bilo najbolje povzpeti. Med potjo sem bil kar tiho in razmišljal, kje je bil lani opažen kak slaboten mladič, ki ga nato nismo uspeli upleniti, ali po možnosti dvojčka, da bi morda izstopil kakšen gumbar, za odstrel katerega je bil zdaj ravno pravi čas.

Vozila sva po običajni poti, ki naju je vodila do domačije Betušekovo. Usleda sva se na moj najljubši kraj za čakanje, na malo prežo pod hišo. Ravno tam sem v preteklosti doživel številne lepe trenutke, opazoval in uplenil veliko divjadi ter koval načrte za delo v službi in doma. Na tisti preži je nastala tudi zgodba o jelenu »špesarju«, ki jo je v Lovcu opisoval zdajšnji predsednik LZS Srečko F. Kropce. Vse je bilo skorajda enako kot v njegovi zgodbi. Na glavi sem imel isti stari zmečkan klobuk, ki me spremlja na lovu že od leta 1985, in bil bi pravi čudež, če bi se lahko ohranil v boljši podobi, kot jo kaže zdaj.

Sonce je bilo še visoko nad Pogačnikovo domačijo in nama s Saro je svetilo naravnost v oči. Klobuk sem si potegnil nekoliko naprej, da mi ni svetilo naravnost v oči in me oviralo, Sara pa se je skrivala za stebrom preže. Narava se je umirjala, nekoliko bolj so se slišali črički, ki so nakazovali, da se bo počasi le

in skorajda združili. Malo sem še okleval, saj bi mu v primeru, da je srnjak mlad, naslednje leto zraslo normalno razvito rogovje. Zaradi visoke trave in redkokdaj dvignjene glave sem le s težavo ocenjeval njegovo približno starost. Ko se je srnjak počasi premikal proti gozdu na nasprotno stran travnika, kjer je bila trava nižja, sem že ocenil, da je srnjak starejši. V vihru je bil nizek, imel je čokat kratek vrat, ki ga ni dvigoval visoko, med smrčkom in očmi pa je bila lisa, ki je pri mladem srnjaku bela, rjavkasta in siva. Levi uhelj je imel razpolavljen na dvojce krp, desnega pa mu je manjkalo celo polovico. Ocenil sem, da je star, prekaljen teritorialni srnjak, ki je verjetno že kar nekaj časa vladal na tamkajšnjem predelu, tedaj pa se mu je čas počasi iztekal.

Nežno sem odložil dvogled ter počasi in previdno prijel za puško, da ne bi po nepotrebnem povzročil hrupa in si za pravil tako lepo trofejo. Takrat me je Sara že tiho vprašala: »*A ne misliš ustreliti? Tako dolgo boš čakal, da nama bo ušel; potem ti bo pa žal!*« V znamenje strinjanja sem se nasmehnil in pokimal. Puško sem naslonil na rob preže, z desnoro roko sem se uprl ob drugo stran ter počakal toliko časa, da se je srnjak pravilno obrnil ... in sprožil. Žival je obležala v ognju. S težavo sem počakal toliko časa, da se je srnjak umiril in sva

čez reko Dravo, na Rdečem bregu, kjer je območje naše lovske družine, opazil srnjaka, ki ima odlomljeno ali zraščeno desno vejo rogovja. Dejal je, da ima levo vejo normalno razvito, je pa srnjak, ki ni več mlad. Povedal je tudi, da bo do reke Drave uredil stezo, od koder bo mogoče ustreliti na drugo stran. Takoj sem poklical starešino LD Kapla, **Staneta Petarja**, ga seznanil z zadevo in prosil, če smem ustreliti z njihovega dela lovišča oz. čez reko Drave, saj sem ocenil, da ga z naše strani ne bi bilo mogoče zalesti. Mesto, kjer se je zadrževal srnjak, je namreč neposredno za železniško progo, kjer je visoka kamnita ograja, naprej do gostega listnatega gozda pa je okrog trideset metrov širok pas kak meter visokega grmičevja. Torej živali skorajda ni mogoče opaziti.

Tako sem se 17. 6. 2008 po nočni službi odpeljal v Ožbalt, kjer me je že čakal Drago in odpravila sva se na mesto, kjer sva ga čakala. Vodil me je po ozki in zelo strmi stezi do reke Drave. Tam sva se usleda ter čakala do 6. ure, ko je moral Drago v službo. Izstopila je le srna, ki sem jo videl samo za trenutek, saj se je zadrževala v gostem grmičevju. Skorajda nisem mogel verjeti, da bi lahko od tam ustrelil srnjaka, saj je bila razdalja krepko več kot 200 metrov. Še najbolj je pogled motilo grmovje.

Popoldan sem se odpravil z družino v

Maribor. Avto, v katerem imam ponavadi puško in lovsko opremo, sem pustil v Podvelki, saj se je žena pripeljala iz službe iz Radelj ob Dravi. Ves popoldan je zelo deževalo, ko pa smo se vračali, je deževje prenehalo. Pripeljali smo se že skoraj do Ožbalta, ko me je poklical Drago in dejal: »Marjan, srnjak je zunaj!« Povedal sem, da se vozim iz Maribora in da s seboj nimam puške. Za moj »izgovor« se ni kaj prida zmenil, veliko mi je ponudil svojo puško. Ponudbe sem bil vesel, saj sem vedel, da imajo »Petričevi« dobre puške in da so vsi odlični strelci. V družini Garmut, p. d. Petriči, so namreč lovci oče Ivan in trije sinovi.

Ustavil sem se pred Dragovo hišo in skupaj z lovcem LD Kapla **Jankom Žavcerjem** smo odšli do reke Drave. V gostem grmovju nismo več opazili srnjaka, Janko pa je s prstom pokazal, kje natančno je. Čez kako minuto je srnjak le prilezel iz grmovja in opazil sem, da je izjemen srnjak z levo vejo, ki sem jo ocenjeval na okrog 80 točk, desna pa je bila dolga približno 15 cm in je bila odlomljena ter usmerjena povsem vodoravno. Puško sem prislonil ob tanjšo drevo in z desno nogo pokleknil na strm breg. Tedaj se je srnjak ustavil povsem na planem, pred njim ni bilo opaziti najmanjše vejice. Puški sem sprostil zaklep, zaradi velike razdalje pomeril nekoliko više in sprožil. A je bilo slišati le »škljoc«. Puška namreč ni počila. Ponovno sem potegnil naprožilo, preveril varovalko, pomeril in ... ponovno »škljoc«. Tako se mi je zgodilo še vsaj dvakrat. Puško sem potisnil Dragu v roke, da je preveril, kaj je narobe. Ugotovila sva, da se naprožilo sproži, ne sprosti pa udarne igle. Brez uporabe naprožila pa zaradi velike oddaljenosti nisem upal ustreliti. Ko smo poskušali odpraviti napako na puški, je Janko dejal: »Srnjak je že šel!« Oba z Dragom sva se ozrla za srnjakom in opazila le še, kako je tiho in počasi kot kakšen star možak odšel v gozd. Pogledi so bili nekoliko kisli, vendar prek usode pač ni mogoče. Vzpenjali smo se v smeri Dragove hiše in tolažil sem se, da je vse slabo tudi za nekaj dobro. Žalosten sem prišel do avta, kjer sta me čakala žena in sin in jima povedal o prigodi s cmokom v grlu. Odpeljali smo se do Podvelke, kjer sem se usedel v svoj avto. Še vedno me je nekaj gnalo nazaj, čeprav je Janko dejal, da se srnjak ne bo več vrnil. Ker je bila strelna razdalje res velika za strel, sem se odpeljal v Gotjenk do lovca Vilka, pri katerem sem nastavil tarčo na razdaljo več kot dvesto metrov in ponovno preizkusil svojo puško, saj sem se želel prepričati v

njeno točnost na takšno razdaljo. Krogla je padala za nekaj centimetrov nižje in ne bi smelo biti težav pri strelu. Odpeljal sem se nazaj v Ožbalt na mesto, od koder je bilo najboljše opazovati drugo stran reke Drave. Čez kako uro in pol sem že verjel Jankovim besedam, da srnjaka ne bo nazaj, pa vendar sem še malo počakal in razmišljal o zapravljeni priložnosti, ki se mi je ponujala prej. Na drugi strani Drave sem opazil lovca s psom, ki je šel po železniških tirih. Prepoznal sem Uroša, mladega zagnanega lovca. Poklical sem ga po telefonu in vprašal, če lovi srnjaka s povešenim rogovjem. Povedal je, da mu je zanj povedal Maks, Dragov brat, in da je šel preizkusiti svojo lovsko srečo. Ko sem mu povedal, da sem že meril nanj in da se je srnjak umaknil, se je obrnil in takoj odšel nazaj. Čez kakih pet minut je pripeljal vlak, ki je ravno nasproti Ožbalta zatrobil, kot da naganja srnjaka. Ura je kazala že skoraj 20.10, ko sem se odločil, da se bom počasi odpravil domov, saj bi pozen strel lahko pomenil tudi težave pri iskanju (saj se je treba zapeljati do HE Ožbalt ali Podvelke in od tam peš vsaj pol ure do mesta, kjer je izstopal srnjak). Tedaj pa sem na robu gozda zagledal rjavo liso. Pogledal sem skozi daljnogled in ugotovil, da je tam težko pričakovani srnjak. Vzel sem puško in odšel do najprimernejšega drevesa. Seveda se nisem več napotil po strmi poti do reke Drave, kjer bi bila razdalja krajša. Puško sem naslonil na drevo, z desno nogo pokleknil, nameril za kakšen centimeter više in sprožil. A glej, ponovno sem zaslišal že znani glas »škljoc«. Ni mi bilo več jasno, kaj bi bilo lahko narobe še z mojo puško, ki dotlej ni nikoli zatajila. Malo sem odprl zaklep: naboj je bil v cevi, ga spet zaprl,

preveril varovalko in naprožilo. Ponovno sem pomeril ... in ponovno le »škljoc«. Tedaj dejansko nisem več vedel, ali se mi vse sanja ali je res. Zaklep sem odprl do konca in ugotovil, da sem v cev potiskal le tulec, ki je ostal v puški še od poskusnega strela. Od srca se mi je odvalil velik kamen. Z veliko previdnostjo sem v cev potisnil nov naboj in preveril vse potrebno, da bi strel dejansko uspel. Ponovno sem pomeril in iz puške je naposled le odjeknil pravi pok, zvok, kot sem ga vajen. Srnjak se je mrtev skotalil do železniške proge.

Čez nekaj minut se je Janko vrnil in mi takoj priskočil na pomoč. Ko sem mu omenil, da bom šel peš iz Gotjenka do nastrela, se je le nekoliko nasmejil in dejal, da se bova čez Dravo odpeljala s čolnom – »rancem«, kot ga imenujejo. Predlog nikakor ni bil slab, a zame vseeno nekoliko zastrašujoč, saj mi vožnja s čolnom ni nič kaj prijetna. Od soseda si je sposodil vesla in odšla sva do Drave, kjer je bil privezan čoln. Opazila sva, da je delno poplavljen, zato je bil moj strah še večji. S posodo sva ga izpraznila in začela se je vožnja na drugo stran po sicer dokaj mirni Dravi. Čoln sva privežala h kovinski ograji in se peš napotila do srnjaka, ki je ležal poleg proge. Obrnil sem ga in ugotovil, da je izjemen primerek, saj je imel poleg prej opisanega rogovja na mestu, kjer bi moral biti desni rog, še tretji odrastek, šilo, dolgo 8 cm. Veselje ob Jankovi čestitki k mojemu lovskemu blagru je bilo nepopisno in skoraj nisem mogel verjeti, da je vse res. Nadvse sem se čudil, da sem bil naposled ob tolikih spodrseljajih in tegobah sposoben srnjaka dobro ustreliti na takšno razdaljo. Naložila sva ga v čoln in ga odpeljala na drugo stran reke Drave. Vožnja nazaj je bila mirnejša ob ogledovanju srnjaka in njegovega zanimivega rogovja, ki bo krasilo mojo lovsko sobo. Zasluga za uspeh velja predvsem Dragu in Janku, ki se jima še enkrat javno zahvaljujem za vznemirljive lovске užitke, ki jih zagotovo ne bi bilo brez njiju.

Noč se je že začela spuščati. Počasi, a vztrajno se je čoln, ki ga je krmaril Janko, bližal kopnini na drugi strani in na reko se je spuščala že rahla meglica. Med vožnjo po Dravi, ki mi je postajala že kar prijetna, sem poklical prijatelje lovce in jih obvestil o mojem lovskem uspehu. Ko sva priveslala do brega, naju je tam čakal Uroš. Srnjaku smo odstranili drobovje ter ga odpeljali do Draga, ki se je ravno tedaj vrnil z lova; skupaj z Maksom, ki je bil gost v lovišču LD Kapla. Pridružil se nam je tudi starešina Slavko Prah in veselje sem kmalu delil s pravimi lovskimi prijatelji.

Foto: M. Krevh

Moja najzanimivejša ...

Lovci sprejeli srednjeročni program

Ljubljana, 30. 9. 2008 – Zaradi zamenjave vodstva Lovske zveze Slovenije, sprejema novega lovskega zakona in uvedbe koncesij so se predstavniki lovcev na občnem zboru zbrali šele omenjenega dne. Pred tem so septembra potekali delni občni zbori po volilnih okoliših. Z veliko večino prisotnih delegatov so sprejeli poročila o delu v minulem obdobju in smernice razvoja lovske organizacije. To se je pokazalo tudi na občnem zboru, ki se ga je udeležilo kar 111 delegatov od 112 iz vse Slovenije. Na delo v preteklosti in program dela v prihodnje ni bilo pomembnejših pripomb. To seveda ne pomeni, da se lovci ne zavedamo številnih težav, s katerimi se soočamo.

Koncesije za upravljanje z lovovišči še vedno niso razpisane, mnoge moti dvojno članstvo ali pa članstvo v LZS mimo lovske družine. V svoje vrste smo sprejeli štiri lovske družine: LD Kravavec, LD Preddvor, LD Kokra in LD Kompas - Peskovci. Veseli dejstvo, da se je po dolgem času krivulja večanja povprečne starosti le obrnila navzdol in je zdaj 54 let. Poleg številnih nalog

in ciljev nam bo v obdobju do leta 2012 prvenstvena skrb za okolje in prostor oz. skrb za čim bolj ohranjeno naravo, trajnostno upravljanje z divjadjo in kakovostno sodelovanje z vsemi souporabniki prostora. Ob izpolnitvi teh ciljev mora slovenska lovska organizacija, ki je lani praznovala 100-letnico delovanja, postati največja naravovarstvena organizacija v Sloveniji, transparentna v svojem delovanju, učinkovita in spoštovana v očeh javnosti.

*Komisija za stike z javnostjo
Marjan Fortin, predsednik*

Učinkovitejši informacijski sistem za boljše delo ...

8. seja Upravnega odbora LZS: nazaj ali odločneje naprej?

Potem ko so člani Upravnega odbora na 8. redni seji v Grosupljem brez večjih razprav in pomislekov potrdili pregled realizacije sklepov in zapisnika 6. redne in 7. dopisne seje, se je že

Foto: B. Leskovic

Predstavniki vseh 15 volilnih okolišev so na občnem zboru v Ljubljani sprejeli poročilo o delu v letu 2007, potrdili program dela za letos in sprejeli smernice dela za obdobje do leta 2012.

pri obravnavi sprememb in dopolnitev Pravilnika o lovske izkaznicah razvila (pre)dolga in nekoliko razvlečena razprava. Čeprav smo slišali vrsto koristnih pobud in nekaj dodatnih predlogov, se vendarle zdi, da bi dileme in odprta vprašanja lahko rešili že med pripravo dokumenta in ne bi bilo treba s posameznimi drobci obremenjevati vsebinsko natrpanega dnevnega reda zasedanja. Ob konkretnih pobudah in dopolnitvah Pravilnika so namreč deževala še nekatere sicer upravičene pripombe zaradi

nedoslednosti in nedorečenih rešitev veljavne prakse, zlasti zaradi imetnikov izkaznic, ki v LD nimajo nikakršnih obveznosti oziroma sploh niso njihovi člani. **Niko Šuštarčič**, predsednik Komisije za organizacijsko-pravna vprašanja, ki je tudi razumljivo razložil spremembe Pravilnika, je člane Upravnega odbora opozoril, da niso resnične trditve o posameznikih, ki naj bi bili člani Lovske zveze Slovenije. Članice LZS so lahko le LD, posamezniki pa so člani LD. To je vsa umetnost glede članstva. Javno pooblastilo za izdajanje lovske izkaznice ima LZS, pri postopku za izdajo in preklic pa veljajo določila Zakona o upravnem postopku. V spremembah Pravilnika so določeni različni tipi izkaznic, veljavna lovska izkaznica pa je »licenca za lov« in ne članska izkaznica LZS ali LD. Članstvo posameznika v članici LZS (torej LD) ni povezano s pravico do lovske izkaznice, če posameznik ne izpolnjuje pogojev za udeleževanje pri lovu po veljavnem ZDLov-1. Spremembe in dopolnitve Pravilnika (skušali jih bomo posebej predstaviti tudi v Lovcu) so bile nujne, veljati pa bo začel 1. 1. 2009.

Očitno je bil živahen začetek izziv za nadaljevanje daljše pravice o sklepih, ki so jih pripravile posamezne komisije. Žal vseh sploh niso obdelali in jih bodo morali potrditi še na naslednji seji, sicer ne bi zmogli obdelati preostalih nujnih zadev. Tako so v glavnem »pospravili pod streho« večino sklepov finančne narave, pri čemer pa se zdi, da je v zraku še vedno nekaj nezaupanja in dvomov v opravljeno delo. To najbrž ne more biti dobra potopnica za toliko želen zamik na pot učinkovitih sprememb in boljšega delovanja. K sreči je bilo tudi nekaj tehtnih

Foto: G. Bolčina

Predsednik Lovske zveze Slovenije mag. Srečko Felix Krobe in direktor Zavoda za gozdove Slovenije Jošt Jakša sta 7. oktobra na sedežu LZS podpisala Navodila za izvajanje praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita ter vodenje evidenc, ki jih je LZS (skladno z določili 7. člena Pravilnika o pogojih za opravljanje lovskega izpita in obliki dokazila o opravljenem lovskega izpitu) pripravila v sodelovanju z ZGS. Usklajena navodila je sprejel Upravni odbor LZS že 21. 1. 2007, zdaj pa so ta tudi formalno potrjena. Po podpisu Navodil sta se imenovala pogovarjala o aktualni problematiki, ki zadeva obe strani. – G. Bolčina

Zasedanje članov UO LZS v Grosupljem

Učinkovit in uporaben informacijski sistem je nujnost. O njegovem vzpostavljanju je poročal Jože Samec (na fotografiji stoji).

pripomb posameznikov, ki so brez dlake na jeziku glasno razmišljali, da je že res skrajni čas, da verjamemo sami sebi in se nehamo nenehno ukvarjati z raznimi revizijami in pregledi, ki terjajo draga plačila in ne prinašajo dodane vrednosti. Taka razmišljanja so prišla do izraza predvsem ob sklepih, ki so zadevali financiranje informacijskega sistema Lisjak. Veselijo pa predvsem pobude, da se ne bi smeli več vračati nekaj let nazaj in se znova ukvarjati sami s seboj, pač pa je treba nadaljevati odločnejše korake na poti sprememb in boljšega, predvsem pa učinkovitejšega delovanja. Učinkovit in uporaben informacijski sistem je nujna, o tem ni nesoglasij in jih tudi ne sme biti, smo slišali med vrsticami razpravljavcev v Grosupljem. Seveda sam sistem ne bo rešil težav, če ne bodo na voljo usposobljeni ljudje, ki bodo delali z njim. Zato je nujno nenehno izobraževanje in usposabljanje kadrov, brez katerih Lisjak ne bo prinašal želenih rezultatov.

Razveseljivo je, da se zdaj sistem počasi vsebinsko končuje, zato ga z raznimi revizijami in podobnimi zavlačevanji ne bi smeli zaustaviti. Morebitne dvome ali nepravilnosti naj strokovno odpravi Nadzorni odbor LZS, projekt pa naj se preprosto nadaljuje. Nadzorni odbor naj v sodelovanju s Komisijo za informacijski sistem LZS še enkrat pregleda vse pogodbe, smo še slišali v Grosupljem, sicer pa bodo o vsem skupaj dokončno sklepali na naslednji seji Upravnega odbora. Dober je bil predlog, naj bi sredstva, ki bi jih sicer namenili predlagani reviziji Lisjaka, raje namenili za izobraževanje kadrov. Slišali smo tudi ocene, da je Logos, kot izvajalec programa, korekten partner LZS in da so predlagane strokovne rešitve nad vse uporabne. V nadaljevanju razprave o pripravljenih sklepih pa smo vendarle obravnavali troje izrazito lovsko in naravovarstveno obarvanih tem. Vse se nanašajo na sodelovanje lovske organizacije pri evropskih pro-

jektih za izboljševanje naravnih razmer za divjad. Dva projekta, ki prihajata iz območnih lovske zvez, Prlekija in Koper, se nanašata na znanstveno-raziskovalna projekta o mali divjadi in sta namenjena iskanju strokovnih rešitev in ukrepov pri iskanju načinov za izboljšanje habitatov za malo divjad. Tretji projekt je poimenovan Zeleni mostovi in je izrazito slovenski, njegov nosilec s strani LZS pa bo **Blaž Krže**. Na seji je strokovno pravilno predstavil cilje in pričakovanja ter poudaril, da je to tudi velika odgovornost in je potrebna poglobljena priprava projekta, od katerega bo v veliki meri odvisna odločitev v Bruslju. Zanj bo treba tudi nenehno lobirati med poslanci Evropskega parlamenta. Izbor projektov bo opravljen prihodnje leto, začeli pa se bodo 1. 1. 2010. Če bomo seveda z njimi uspeli!? Upravni odbor je vse projekte z manjšimi pomisle-

ki glede zagotavljanja sredstev tako rekoč soglasno podprl. Mi-mogrede smo iz neke klopi slišali slikovito pripombo, da so bile to edine tri prave lovske teme, s katerimi so se v minulemu letu spoprijeli člani Upravnega odbora LZS. Komentar ni potreben in bi bil tudi odveč.

Na dnevnem redu so imeli še podrobnejšo predstavitev uporabnosti informacijskega sistema Lisjak ter organizacijo in prenos nalog LZS na usposobljene članice, skupaj s predlogom višine članarine za leto 2009. A o njej člani niso ne razpravljali in še manj sklepali, saj je treba pripraviti tehtno in vsebinsko celovito gradivo z argumentirano obrazložitvijo konkretnih predlogov oziroma postavk. To bo osrednja tema naslednje, 9. seje Upravnega odbora, o kateri bomo poročali tudi v našem glasilu.

M. Toš

Modul Lovske škode

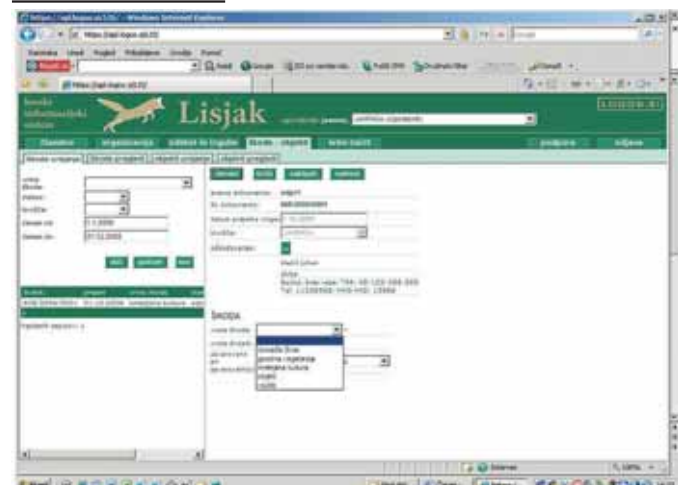
Sestavni del aplikacije Lovskega informacijskega sistema Lisjak je modul **Lovske škode**, ki po izjavah pooblaščenih članov lovske družine pri vnašanju podatkov povzroča kar nekaj zagat. Zato želim tudi na tem mestu pojasniti postopke pri vnosu podatkov v ustrezen program. Modul v celoti ureja postopke na področju obravnavanja t. i. lovske škode (oziroma škoda od divjadi), in sicer od prijave, ocene, povračila škode

pa vse do prenosa podatkov v Letni načrt lovišča. Nato so podatki na voljo za vse potrebne analize.

Prijava lovske škode

Škodo na premoženju, ki jo povzroči divjad, oškodovanec pisno prijavi komisiji LD ali članu, ki ga mora lovska družina objaviti na javnem mestu, lahko tudi na spletni strani lovske družine. Naj ponovno opozorim, da mora lastnik prijaviti škodo v

Modul Lovske škode

Slika 1

treh dneh od dneva, ko je škodo opazil, komisija upravljavca lovišča pa jo mora oceniti in postopek končati v osmih dneh od prejema prijave. Ponavadi pisno prijavo prejme gospodar lovske družine.

Prvi del zapisnika v Lisjaku lahko izpolni gospodar. Družinski informatik že ob prejemu prijave takoj vpiše datum prejetja pisne vloge, podatke o oškodovancu (v primeru, če je nov), če še ni v našem obstoječem seznamu oškodovancev, v nasprotnem primeru pa ga izbere iz šifrantu in shrani zapis (sl. 1).

V prijavi mora oškodovanec navesti podatke o lastništvu, lokaciji, svojo davčno številko, številko bančnega računa in opisati škodo, ki jo je povzročila divjad (vrsto kmetijske kulture, nepremičnine, količino ...). Pred ocenitvijo na terenu gospodar ali družinski informatik izpiše komisiji v elektronski obliki shranjen obrazec zapisnika za oceno škode zaradi divjadi iz zavihka podpora > prednastavljeni izpisi.

Komisija za oceno škode mora prijavo rešiti v razumno kratkem roku, vsekakor pa se mora odzvati v 8 dneh (glej ZDLov-1).

Ocena škode

S tako pripravljenim in v prvem delu izpolnjenim zapisnikom se komisija napoti na teren oceniti škodo. V zapisnik vpiše vse potrebne podatke, ki jih zbere pri ocenjevanju, in posebej pozorno pregleda način zaščite (varovanja) poškodovane kmetijske kulture, domače živali ali stvari.

Povrnitev škode:

Že ob ocenjevanju škode je treba doseči dogovor o povrnitvi škode. Mogočih je več načinov:

- z izplačilom dogovorjene odškodnine, ki se oškodovancu poravnava na njegov osebni račun;
- z nabavo materiala v vrednosti ocenjene odškodnine ali le dela;
- popravilo poškodb na nepremičnini z opravljenim delom članov LD ali
- kombinacijo več vrst povrnitev škode.

Dogovor z oškodovancem o višini odškodnine podpišejo člani komisije in oškodovanec.

Vnos podatkov v LIS – Lisjak:

Shranjen zapis prijave škode dopolnimo s podatki iz zapisnika, ki ga je sestavila komisija na terenu (sl. 2).

Z gumbom nazaj se vrnemo na osnovni zapis in odpre se meni povrnitev škode (sl. 3).

Podatke vpišemo in po pregledu zaključimo zapisnik. Podatki se avtomatsko zapišejo v preglednico IIIa *Letnega načrta lovišča* za tekoče leto.

Posebej želim opozoriti na dosledno vnašanje zahtevanih podatkov in na sprotno zaključevanje lovske škode v modulu. Le tako vodeni podatki pomenijo sprotno in urejeno prenašanje podatkov v preglednico *Letnega načrta lovišča*.

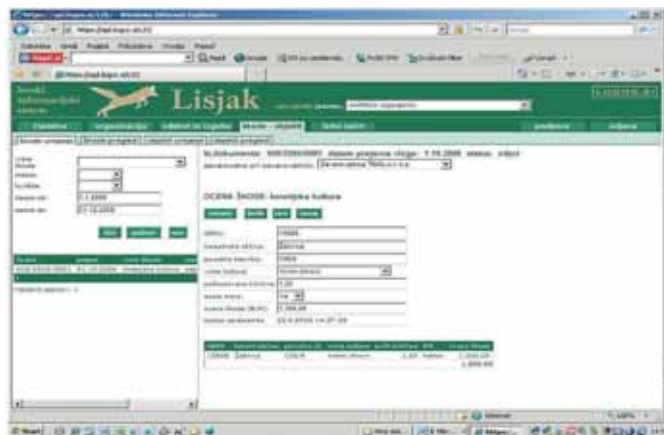
Kot vemo, primere lovske škode, ki je oškodovanec in LD ne rešita sporazumno, najpozneje v petnajstih dneh od dneva prijave obravnava komisija na II. stopnji, ki jo imenuje pristojni minister. Če tudi na tej stopnji dogovor o povračilu škode ni dosežen, lahko lastnik v roku treh let sproži postopek pred sodiščem. Sprejete odločitve ali celo sodbe sodišča se vnesejo v sistem po prejemu dokumenta (lahko tudi

po več letih) in vpisi so primerno prilagojeni temu (sklep komisije, sodba sodišča ...). Ves čas pa je zapis v statusu shranjeno.

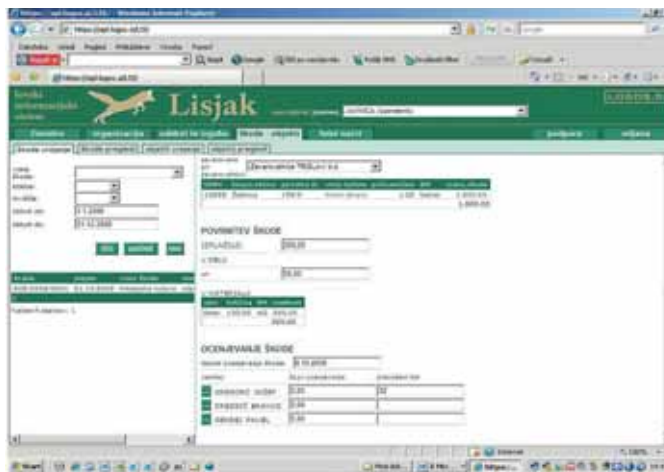
Izpis zapisnika o oceni škode (sl. 4):

Zapisnik o oceni škode shrani mo v arhiv, priložimo mu izvirnik, ki so ga podpisali oškodovanec in člani komisije.

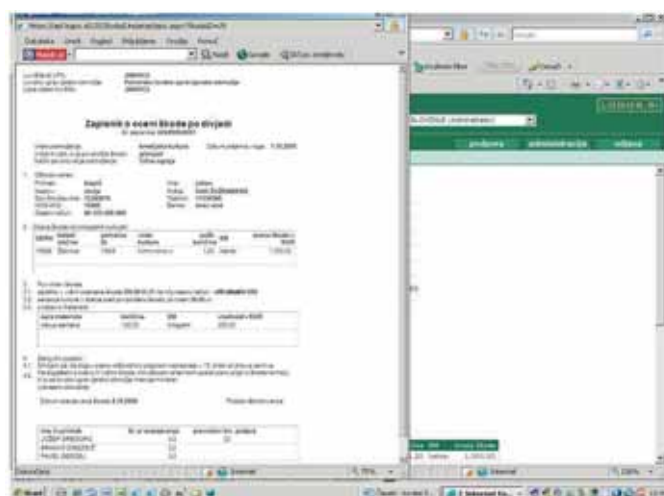
Jože Samec

Slika 2

Slika 3

Slika 4

Odprto prvenstvo LZS 2008 v streljanju na premikajočo tarčo

Na strelišču Lovske družine Slovenj Gradec v Žančanih je bilo 27. septembra skoraj vse po starem. Videli smo znane obraze organizatorjev in tekmovalcev ter dovolj »prašičev«, hitrih in malo manj hitrih, za vse tekmovalce.

V vsem sijaju nove preobleke nas je pričakal njihov lovski dom in prav tako njegova urejena okolica. Kljub dodatni toplini, ki sta jo nudila objekt lovske kože in strelišča, pa smo tisto jutro morali nekateri strelci obleči nekaj več oblačil, saj je bilo za tisti čas dokaj hladno. Pozneje, okrog poldneva, nas je le malo ogrelo sonce. Morda velja za prihodnje leto razmisliti in datum tekmovanja prestaviti na začetek septembra. Še posebno zato, ker je tedaj dan že krajši, pa še jelenji ruk je že v polnem teku in se nekateri tekmovalci zato ne udeležijo prvenstva! Doreči bo treba tudi, kako bomo časovno izpegljali prvenstvo v primeru, če se bo prijavilo 50 tekmovalcev ali več. Določiti bo treba tudi pravila, koliko tekmovalcev naj bo iz vsake območne zveze, upoštevaje lovske družine, ki niso članice območnih lovskih zvez. Možnost moramo dati tudi članom LZS, ki niso člani nobene LD. Seveda je to vprašanje tudi za vse druge lovske discipline. Odgovor nanj pa bo morala najti Komisija za lovsko strelstvo LZS in rešitev zapisati v pravila lovskega strelstva.

Kot je bilo omenjeno, se je letošnjega odprtega prvenstva v streljanju na premikajočo tarčo »bežečega merjasa« udeležilo 29 strelcev. V glavnem so bili strelci, ki so že večji streljanja! Kaj pa drugi? Divjega prašiča lovimo v loviščih skoraj vseh lovskih družin naše Slovenije. Na skupnih lovih oziroma pogonih

Najboljše ekipe v streljanju na bežečega merjasca

Najboljši posamezniki v streljanju na bežečega merjasca (2008); od leve: Boštjan Sadek, Klemen Sadar in Jure Žohar

na divje prašiče je odstotek uspešnosti pri oddanih strelh žal še vedno dokaj skromen, če že ne kar zaskrbljujoč. Zgolj hvala o upoštevanju lovske etike in spoštovanju divjadi ni dovolj. Zato za članstvo nekaterih LD že nekaj let vsako jesen organizirajo streljanje na tarčo »bežečega merjasca«, kar je nedvomno zelo koristno in pravilno.

Upam si trditi, da je med nami veliko lovcev, ki sploh še nikoli niso ustrelili na tako premično tarčo. Ob tem dejstvu se je treba resno zamisliti.

O rezultatih pa naslednje: lanski odličen rezultat **Petra Flisa** je letos z novim rekordom izboljšal **Klemen Sadar**, prav tako član LD Trebnje, kar je le dokaz, da imajo v tej družini velik posluš za lovsko strelstvo.

Ekipno je z rekordom zmagala **LD Trebnje**, sicer pa so bile prve tri ekipe zelo izenačene.

Značke mojster strelec za rezultat 80 krogov ali več bodo podeljene naknadno.

Za konec naj dodam samo še: Vidimo se prihodnje leto. Do takrat pa dober pogled.

Mitja Kersnik

Rezultati Prvenstva LZS (2008) premična tarča

Rezultati – posamezniki:

1. **Klemen Sadar** 343 (171 + 172)
2. **Boštjan Sadek** 339 (166 + 173)
3. **Jure Žohar** 327 (158 + 169)
4. **Boštjan Lipar** 326 (160 + 166)
5. **Peter Flis** 319 (157 + 162)
6. **Damjan Rožman** 315 (162 + 153)

Ekipno:	krogov
1. LD Trebnje	468
2. LZ Maribor	462
3. Koroška LZ	460

Prvenstvo LZS za veterane - Ilova gora 2008

Franč Barbič je pri 70 letih zmagovalc letošnjega prven-

stva za veterane v kombinaciji golobi in MK puška z rekordnim rezultatom 200/200.

Prvenstvo je letos prvič vzorno organizirala **LD Grosuplje** v idiličnem okolju na Ilovi gori, kjer se je zjutraj zbralo 63 lovcev veteranov iz vse Slovenije. Ob tem bi se lahko malo zamislili in skušali za to tekmovalanje navdušiti tudi območne zveze, ki jim kljub naši povprečni »veteranski« starosti lovcev ne uspe zbrati treh lovcev, starih več kot 55 let, da bi se

padanje (z enim nabojem). Podobno je bilo v disciplini **MK puška sede ob kolu**, le da so »samo« trije tekmovalci dosegli stoo odstotni rezultat pred končno serijo. Seveda je bila pri strelcih veteranih, starejših od 60 let, upoštevana starostna bonifikacija 2 točk. Strelci, stari več kot 65 let, so bili deležni 4 točk, strelci, stari več kot 70 let, pa 6 točk.

V pripravi za sprejem je Pravidnik o lovske strelstvu, ki naj bi veljal že prihodnje leto. Slišati je bilo nekaj pobud, med kateri-

Ekipe najboljših strelcev veteranov v disciplini lovska kombinacija, ki so tekmovali na Ilovi gori.

udeležili prvenstva kljub dejstvu, da leta niso in ne smejo biti ovira za vajo v streljanju. Tako se je prijavilo in s svojimi predstavniki tekmovalo le 8 območnih lovskih zvez in ekipa Zavoda za gozdove Slovenije.

Rezultati so bili odlični, saj je kar 7 strelcev doseglo največ mogočih točk v disciplini **golobi** in je bilo zato treba pred končno serijo enega tekmovalca izločiti po predhodnem streljanju na iz-

mi je bilo največ predlogov, naj bi Pravidnik upošteval pravila mednarodne organizacije FITASC in naj bi imeli strelce veterane z dopolnjenim 55 letom in super veterane, ki bodo v letu prvenstva dopolnili 65 let. Na tak način bi strelci pokazali svoje dejanske sposobnosti, saj bi se tako odrekli dodatku točk na leta, zmaga pa bi bila tako še slajša. Podelili bi dodatne tri komplete pokalov, kar pa ne bi smelo biti

Najboljši strelci veterani (od leve): A. Zupan, F. Barbič in T. Oršanič.

Najboljši strelci veterani v disciplini MK puška – tarča srnjak (od leve): A. Miklošič, F. Barbič in M. Kolenko

prevelik zalogaj za Komisijo LZS za lovsko strelstvo.

Na svidenje prihodnje leto v Klubu VETERAN!

Mitja Kersnik

REZULTATI – ILOVA GORA 2008 (VETERANI):

Kombinacija – posamezniki:	točk
1. Franc Barbič	200
3. Teodor Oršanič	197
2. Tone Zupan	197

Golobi:

1. Rudi Mlinarič	100
2. Tone Zupan	100
3. Stane Ivanjšek	100

Srnjak – posamezniki:

1. Franc Barbič	100
2. Adolf Miklošič	100
3. Miro Kolenko	99

Kombinacija – ekipno:

1. Posavje	573
2. Kočevje	562
3. Ljubljana	557

Golobi – ekipno:

1. Prlekija	286
2. Posavje	286
3. Celje	278

Srnjak – ekipno:

1. Ljubljana	291
2. Kočevje	290
3. Posavje	287

Lovska strelska liga 2008

Na začetku strelske sezone 2008 smo se nekateri lovski strelci domislili, da bi letos malo popestrili naše strelsko življenje. Tako je nastal predlog, da bi izpeljali pravo **lovsko-strelsko ligo**. Ideja je takoj padla na plodna tla in prijavilo se je 30 tekmovalcev iz 11 lovskih druženj in 6

ekip. Posebnost prijav je bila v tem, da so bili tekmovalci iz ljubljanske, dolenske, savinjsko-kozjanske in koroške regije. Kot nam je znano, take lige še ni bilo v zgodovini slovenskega lovstva. Pri izvedbi smo že na začetku postavili jasna in nedvoumna pravila, tako da vso sezono ni bilo nobene pripombe ali pritožbe na izvedbo in vodenje lige. Določili smo 7 strelskih tekem, ki so potekale v omenjenih regijah. Od teh je za končni rezultat štel seštevek rezultatov najboljših 4 tekem.

Strelci so streljali:

– štirikrat na golobe – lovski položaj, od tega enkrat brez kličenja;

– enkrat z risanico na štiri lovske tarče (na 100 m);

– štirikrat z MK puško na dve lovski tarči (na 35 m).

Tako smo v ligo vključili vse panoge, ki so zastopane na lovskih tekmovanjih. Če je strellec hotel doseči v tej ligi dober rezultat, je moral biti v vrhunski formi vso sezono, saj smo prvo tekmovanje opravili 17. 5. 2008, zadnje pa 24. 8. 2008.

Ko smo sestavljali ligo, si nismo niti predstavljali, da bo tako srdit boj za vsako točko. O končni uvrstitvi je odločala prav zadnja tekma. Da poteka prav posebna in enkratna strelska liga, je prišlo na ušesa tudi predsedniku LZS **Srečku F. Kropetu**. Naše povabilo, naj pride in izroči naj-

spet začeli s takim tekmovanjem, zato ste že zdaj nanj vabljeni vsi strelci s tekmovalnim duhom.

Letošnji rezultati najboljših v ligi:

Ekipno:	točk
1. LD Trebnje	12
2. LD Braslovče	11
3. LD Gozdnik - Griže	6

Posamezniki:

	točk
1. Dušan Urankar	39
2. Peter Flis	37
3. Klemen Sadar	27
4. Vili Grušovnik	27
5. Peter Smrekar	27
6. Simon Ošlak	26
7. Grega Kovče	23
8. Miran Fraitač	19
9. Karli Cizej	17
10. Bogdan Verdev	17

Peter Flis

Najboljši strelci, ki so letos tekmovali v strelski ligi.

– dvakrat na golobe – športni položaj;

– dvakrat z MK puško na avt. bežečega merjasca (na 50 m in 35 m);

– dvakrat z MK puško na roč. bežečega merjasca;

– trikrat na štiri lovske tarče (na 35 m);

boljšim pokale, je sprejel z veseljem, za kar smo mu iz srca hvaležni. S svojo prisotnostjo nas je razveselil tudi župan Občine Trebnje **Alojzij Kastelic** in družino sta podelila 38 pokalov ter medalj.

Vsi strelci smo bili enotnega mnenja, da bomo prihodnje leto

Tradicionalno srečanje LD ob prazniku Občine Radlje ob Dravi

V okviru praznovanja praznika Občine Radlje ob Dravi je bilo tudi letos septembra že tradicionalno srečanje lovskih druženj, ki imajo svoja lovišča na ozemlju te občine. Tokrat se je srečanja udeležila tudi Lovska družina Jagdverein Kleinradl iz sosednje Avstrije. Župan Občine Radlje ob Dravi **Alan Bukovnik** se je ob tej priložnosti zahvalil lovcem za prispevek k obogatitvi programa, LD Remšnik pa je izročil zahvalno listino. Tudi v prihodnje je članom vseh LD zaželel uspešno opravljanje njihovega temeljnega poslanstva – varstva in gojitve divjadi, pa tudi pri prizadevanjih za ohranjanje in izboljševanje življenjskega prostora in razmer za divjad.

Lovci so se na srečanju pomerili tudi v streljanju z MK puško in streljanju na glinaste golobe. Ekipno je prvo mesto osvojila LD Janžev Vrh s 1.339 točkami, drugo LD Remšnik s 1.313 točkami, tretje pa ekipa LD Radlje ob Dravi s 1.119 točkami. Med posamezniki je v kombinaciji prvo mesto osvojil **Maks Garmut** s 358 točkami, drugo **Vinko Hafner** s 351 točkami in tretje mesto **Teodor Hafner** s 349 točkami. Med posamezniki je prvo mesto v streljanju z MK puško osvojil **Joco Hudernik** s 177 točkami, drugo **Matej Hudernik** s 170 točkami in tretje **Maks Garmut** s 168 točkami. Pri streljanju na glinaste golobe je bil najuspešnejši **Maks Garmut**, na drugo mesto se je uvrstil **Teodor**

Na strelskih mestih

Foto: J. Marhl

Tekmovanje z MK puško

Prejemniki pokalov in zahvalne listine z županom Občine Radlje ob Dravi Alanom Bukovnikom (v sredini druge vrste)

Hafner in na tretje **Vinko Hafner**; vsak izmed njih je zadel 19 golobov.

Člani lovskih druženj so na srečanju izmenjali tudi strokovne izkušnje in si po prijetnem tovariškem druženju obljubili, da se bodo prihodnje leto ponovno srečali.

Mag. Jože Marhl

Lovska strelska tekma za pokal Občine Braslovče

Lani smo poročali o uspeli strelski tekmi za pokal Občine Braslovče, ki jo je priredila LD Braslovče in o veliki delovni zmagi tega lovskega kolektiva. V enkratnem, neokrnjenem okolju je potekala lanska tekma na Strelišču Boštunovec. Še pomislili nismo, da nam bo poznejše poletno neurje, ki je divjalo na območju Savinjske doline, opustošilo tretjino gozdov, travni-

romno ročno opravljenih zemeljskih del lovcev, tudi s stroji, postavitev strelskih objektov, pokritje strelišč s kritino – vse to je bilo opravljeno v dveh mesecih spomladi, tako da smo v začetku junija le še zvedavo opazovali »kalitev« zelene trave, ki smo jo posejali po zravnem zemljišču na strelišču.

Napočil je teden zadnjih priprav, spet pod Dušanovim vodstvom, saj se je strelski referent **Marjan Šolinc** telesno poškodoval in ni mogel prevzeti tega dela; je pa poskrbel za lažja »papiRNata opravila.«

Članstvo je bilo razdeljeno po posameznih zadolžitvah, nekateri tudi za pridobivanje sponzorskih sredstev in zbiranje nagrad za strelce. Postavitev hangarja – velikega vojaškega šotora – je terjala kar nekaj znanja, saj nismo imeli strokovne osebe. Bili pa smo enotnega mnenja: padavine nam ne bodo mogle do živga! V ponedeljek smo postavili

šotore, v torek pa opravili uradno vadbo za strelce, da so preizkusili in prilagodili teren.

V sredo, na dan državnosti, je župan Občine Braslovče **Marko Balant** ob prisotnosti starešine s strelom iz puške za trap na glinastega goloba začel strelsko tekmovalje.

Nebo nad streliščem je bilo jasno in že jutranje temperature so kazale, da bo vreme zdržalo ter da se bodo strelci še kako potili. Glede slednjega ni bilo težav, saj so se lahko vsi sodelujoči umaknili v senco velikega šotora, kjer so bili deležni ponudbe osvežilnih pijač, lovskega golaža in jedi z žara. Lahko so posedeli v dobri družbi tekmovalcev, kjer je nastala tudi kakšna prava »jagerska« debata.

Strelci so tekmovali v disciplinah: streljanje na glinaste golobe – lovski položaj, z MK puško, na tarčo srnjak ter z MK puško na premično tarčo.

Tekmovanja v kombinaciji se

Skupinska fotografija najuspešnejših strelcev, ki so se pomerili v Braslovčah.

Zmagovalec Miran Freitag je ob prevzemu nagrade rekel: »Trofejni srnjak je moj!«

je udeležilo 18 ekip, vključno z domačo (ki lani ni tekmovala). Nastopilo je 90 strelcev v posamični konkurenci, 30 strelcev veteranov in 7 lovskih pripravnikov. Ugotovitev je bila jasna – udeležba je še boljša kot lani oziroma rekordna!

Rezultati (Braslovče – 2008):

Ekipno – kombinacija:

LD Braslovče	733,66
LD Gornji Grad	732,66
LD Grmada - Celje	726,00

Posamezniki – kombinacija:

1. Miran Freitag, LD Dobrna	264,00
2. Dušan Urankar, LD Braslovče	262,00
3. Jure Žohar, LD Oljka	261,00

Posamezno – kombinacija, veterani:

1. Franc Barbič, LD Šmarna gora	192,66
2. Jože Podgoršek, LD Oljka	186,33
3. Anton Križ, LD Osilnica	186,00

Ko je »neusmiljena konkurenca« končala s streljanjem, je sledilo nagradno streljanje za bogate nagrade sponzorjev. Spet se je vnel oster boj, tedaj na izpadanje. Strelski sodnik **Janez Šumak** je moral opozarjati na vsako drugačno držo strelcev, ki bi lahko pripomogla k drugačnim rezultatom ali povzročila zgrešen strel na letečega glinastega goloba.

Najboljši so prejeli pokale in bogate praktične nagrade. LD Braslovče je ob tej priložnosti za najboljše strelce prispevala dovolilnice za odstrel trofejnega srnjaka, odstrel divjega prašiča in odstrel srnjega mladiča (z mesom).

Prireditve smo sklenili ob druženju v velikem šotoru ter ob veseli ugotovitvi, da je to doslej rekorden obisk strelcev in drugih obiskovalcev. Predvsem je bilo pomembno, da je bilo strelsko tekmovanje varno in disciplinirano, brez večjih zapletov.

Za manjše težave se strelcem opravičujemo, ne morem pa mimo ponovne iskrene zahvale našemu neutrudnemu strelcu, lovcu, starešini LD Braslovče Dušanu Urankarju, ki je prevzel levji delež bremen in odgovornosti pri izpeljavi uspele prireditve!

Tudi za naprej povzemamo njegove besede: »Strelska tekma naslednje leto bo!«

Janez Šumak

Že 20. piknik LD Brezovica s kmetovalci

Devetega septembra letos smo lovci LD Brezovica organizirali za kmetovalce, ki živijo na območju našega lovišča, že 20. družabni piknik, ki ga vsako leto nestrpno pričakujejo. Praviloma je to vedno prvo nedeljo v septembru. Vodje lovskih rajonov jim 10 dni pred piknikom osebno odnesejo in vročijo pisna vabila. Nanje se večina kmetovalcev z veseljem odzove, nemalokrat pripeljejo s seboj vse člane družine. Za nekatere je dogodek postal že kar majhen vaški praznik, tako da se letos nam lovcem ni zdelo nič čudnega, ko sta se dve kmečki družini na piknik pripeljali kar s konjsko vprego in zapravljiščkom. Člani smo našim gostom pripravili dober srnjakov golaž in jedi na žaru. Ni manjkala tudi narodno-zabavna glasba, da so se ljubitelji plesa lahko zavrteli na plesišču. Za otroke je bilo najprivlačnejše streljanje z zračno puško na »skrito tarčo«. Kuhali, stregli in za pijačo so skrbeli samo brezovski lovci in lovke (naša Minika je imela za lovsko čepico zataktnjeno še zeleno vejico, saj je prav tisto jutro uplenila svojega prvega srnjaka), ki ta dan puške z veseljem zamenjajo za kuharice, lovske telovnike pa s predpasniki. Zanimivo je bilo opazovati naše lovske čuvaje in člane upravnega odbora, kako zavzeto so pomivali posodo ali se ukvarjali z zapisovanjem naročil za jedačo in pijačo ob mizah, kjer so kramljali okoliški kmetje in njihovi člani. Med seboj so se veselo pozdravljali, saj so se nekateri kmetje lahko le na pikniku nekoliko več pogovorili tudi med seboj. Tudi povsem drugače so bili videti; bili so praznje oblečeni, kar je bilo povsem drugače, kot jih med lovom srečujemo na njivah ali vidavamo na poteh za volani traktorjev.

Letos je lepo vreme poskrbelo za izjemno vzdušje in velik obisk. Kar okrog 250 gostov se je zbralo pred našo lovsko kočjo v Vokah, kjer so se ob hrani in pijači povsneli in sprostiti. Zato kar niso nehali deževati pokloni pohvale in zahvale, ko so nas pod večer veselo razpoloženi trepljali po ramenih, se nam zahvaljevali in se odpravljali domov. Med pogostitvijo in zabavnim pogovorom – za kar je v pretežni meri poskrbel naš gospodar Stane Ču-

den, ki zagotovo pozna največ naših nelovskih sosedov z viškega predmestja, Vnanjih Goric, Notranjih Goric, Brezovice in Bevk, pa tudi prek Tržaške ceste, kjer je prav tako nekaj našega lovišča – so pogovori neizogibno zadeli tudi škodo zaradi divjadi. Predvsem škoda zaradi divjih prašičev je boleča, saj so letos črnuhi še posebno radi obiskovali njihove koruzne njive. Tudi škoda, ki jo povzroči srnjad, je včasih občutna, da vedno večje spomladanske škode na posevkih ekološke koruze, ki jo povzročajo sive vrane, sploh ne omenjam. Iz njihovih ust smo radi slišali pohvale, da smo se lovci letos zelo potrudili, ker smo do septembra, skladno z načrti odstrela, doslej odstrelili že rekordno število divjih prašičev, 3 glave jelenjadi, opravili že pretežen del odstrela moške in v spomladanskem času tudi nekaj mlade ženske srnjadi, takoj v začetku jesenske lovne dobe pa začeli z

odstrelom glavnine ženskega dela srnjadi in mladičev. Tudi to so vedeli, da smo si že takoj spomladi, ko smo dobili obvestila o škodi zaradi sivih na vran na posevkih, pridobili od MKGP uradno dovoljenje za izreden, predčasen poseg med sive vrane. Lovci moramo priznati, da je večina kmetovalcev, ki živi na našem območju, ob vseh podatkih in vloženih naporih, o katerih so se med kmetovanjem lahko tudi sami prepričali, veliko strpnost do naše dejavnosti, ki poteka tudi na njihovih zemljiščih. Čeprav je v minulem poletju njihove kmetijske kulture na tem območju kar dvakrat prizadela še vremenska ujma s točo, veliko kot oreh in jabolko, je bila večina med njimi pri škodnih zahtevkih do LD Brezovica zmerna. Če je le prehudo, nam pošljejo zahtevek za ocenitev in povračilo, sicer pa nam radi »pogledajo skozi prste«. Mi pa smo jih prosili, naj svoje njive pred škodo zavaruje-

V začetku septembra so se lovci LD Brezovica pred lovskim domom v Vokah spet veselo družili s kmetovalci, ki živijo na območju njihovega lovišča. Njihova septembrska snidenja so postala že mali vaški praznik.

Nekateri kmetje so se na piknik v Voke pripeljali kar z zapravljiščkom.

Foto: B. Leskovic

jo še pri zavarovalnicah, naj jih večkrat pregledujejo in nas o pojavu škode zaradi divjih prašičev takoj obvestijo, sicer se v nasprotnem primeru škoda le še povečuje.

Skratka, po 20 letih sodelovanja in tovariškega sožitja lovcev in kmetovalcev na tem delu Ljubljanskega barja, kjer se vsako leto že v naprej veselijo skupnega snidenja in sproščenega pogovora, lahko vsem drugim lovskim družinam, ki še oklevate, da bi nas posnemali, povemo, da je 87 brezovskih lovcev veselih, da imamo v lovišču razumevaljoče in poštene kmetovalce, ki verjetno prav po zaslugi naših skupnih piknikov v nas ne vidijo le vzvišenih »mestnih jagrov«, ampak tudi prijazne družabnike in sogovornike, nekateri celo prijatelje, ki spoštujejo njihovo trdo kmečko delo in njihovo posest. Še posebno pa smo jim lovci hvaležni, če tudi oni z razumevanjem vedo, da moramo lovci, ki smo v prvi vrsti naravovarstveniki, pri lovu (odstrelu) prav tako upoštevati lovsko etične in od države določene omejitve in prepovedi, ki so v prid varstva divjadi. Tudi divjadi, ki jim povzroča škodo, ne smemo odstreljevati kar po vrsti in kadar koli.

Boris Leskovic

12. srečanje hrvaških lovskih rogistov in pevskih zborov (z mednarodno udeležbo)

Šestega in sedmega septembra so na Hrvaškem priredili dneve *Hrvatskih šuma* (hrvaških gozdov) in v program uvrstili tudi 12. srečanje (z mednarodno udeležbo) skupin rogistov in lovskih pevskih zborov v najbolj urejenem celinskem mestu Hrvaške, v mestu Našice. Iz Slovenije so nastopili Lovski nonet Sveta Ana iz Slovenskih goric, KUD Pohorski rogist iz Hoč,

Takole so v Našicah nastopili slovenski rukači in hrvaškim lovcem predstavili svoje veščine.

Dobovski rogist, Lovski pevski zbor Globoko, KUD Domžalski rogist, Rogisti LD Križevci, Lovski pevski zbor LD Krško, Šentjernejski rogist in Rogisti ZLD Novo mesto - Škocjan. V programu, ki je bil nadvse zanimiv, so hrvaški organizatorji želeli predstaviti in prikazati svoji javnosti, tako kot junija pri nas, še ne tako razvito tekmovalno oponašanje jelenjega rukanja.

Zato nas je (Jožeta Grila, Simona Ferlinca in podpisanega) Hrvaška lovska zveza povabila na prireditev, kjer naj bi s svojimi spretnostmi oponašanju jelenjega ruka pripomogli k obuditvi in prepoznavnosti teh tekmovalnih veščin v sosednji državi. Brez dvoma se je z njimi največ pogovarjal Jože, starosta v teh disciplinah. Kot slovenski sodelavci - lovci smo dobili uradno vabilo na dvodnevni službeni lov na divje prašiče v državno hrvaško lovišče Grede - Kamare in Trstika, ki leži na območju občin Novska in Jasenovac in s katerim upravlja Lovska zveza Hrvaške.

Po t. i. »službenem lovu« nas je pričakal voditelj Lovskega muzeya HLS inž. **Mladen Milasinić** in nas odpeljal na kulturno prireditev v mesto Našice, kjer smo s hrvaškimi nastopajočimi lovci v oponašanju jelena pripravili skupno vajo in program našega nastopa po scenariju, ki ga je pripravil Mladen. Z nekaj zapleti je bilo naposled vse urejeno za naš skupni nastop. Za zaključek te discipline smo mi trije skupaj predstavili novo tekmovalno disciplino, in sicer »oglašanje več jelenov skupaj na višku paritvenega obdobja«, ki so jo poslušalci in gledalci sprejeli z navdušenjem, saj je bilo po predstavitvi precej zanimanja in vprašanj za nas. Na željo hrvaške TV smo morali nastop celo ponoviti, tako da so tudi prek njihovih

elektronskih in drugih medijev predstavili »oponašanje rukanja jelenov«. Kar nekaj znancev me je ogovorilo, da so naš nastop videli na HRT in nas pohvalili. Upam, da bo tudi pri nas vedno več oponašalcev, saj je to za lovce in druge poslušalce še en poseben čar, ki znova in znova vabi v gozd, med resnične in prave mojstre rukanja, od katerih se učimo in ustvarjamo svoje posnemajoče umetne »simfonije jensenskih gozdov«.

Pavel Nared

60 let LD Pšata

Lovska družina Pšata je letos septembra praznovala 60-letnico svojega delovanja. Ta jubilej zajema celotno človekovo življensko obdobje, zato ni naključje žalostno dejstvo, da od ustanovnih članov LD ni nikogar več med živimi.

LD Pšata je bila vedno vzor urejene LD drugim lovskih družinam in tako je še vedno. Naši člani so bili dejavni na vseh nivojih lovske organizacije. Iz naših vrst je bil predsednik Lovske zveze Slovenije **Jože Beniger**. Dolgo so naši člani vodili tudi območno lovsko zvezo - ZLD Ljubljana, sodelovali v upravnih odborih ZLD in LZS, vodili razne komisije in bili člani nadzornih odborov, pa tudi častnih raz-

sodišč na višjih nivojih slovenske lovske organizacije.

Tudi na področju lovske kinologije je bilo članstvo zelo dejavno, saj smo imeli v svojih vrstah republiške in mednarodne sodnike za ocenjevanje psov na delovnih preizkušnjah, tekmovanjih in telesnih ocenjevanjih. Naši člani so vodili Lovsko kinološko društvo Ljubljana, pa tudi posamezne vzrejne komisije in aktivno delovali v drugih organih tega društva, pa tudi pionirsko Društvo ljubiteljev ptičarjev (pozneje še španjelov) DLPŠ. V omenjenih društvih člani še vedno aktivno sodelujemo, saj je naše lovišče bogato z malo divjadjo. Čeprav leži na robu prestolnice, vodnikom mladih psov še vedno omogoča šolanje, organizacijo preizkušenj in tekmovanj.

Zahvala velja našim članom, ki so k uspehom pripomogli s svojim delom, disciplino in preudarno načrtovanjem odstrelom, tako da je divjad v našem lovišču še vedno dovolj številčna in zdrava. Lahko se pohvalimo tudi z zelo dobro organiziranim lovskočuvajskim nadzorom v lovišču.

Glede na novi Zakon o divjadi in lovstvu z našimi aktivnostmi nadaljujemo v novem Lovskopravilavskem območju (LUO) in Območni zvezi upravljalcev lovišč (OZUL). Brez dvoma bomo tudi v prihodnje tako uspešni, kot smo bili v preteklosti. Za vse dosedanje uspehe se moramo zahvaliti predvsem preminulim članom in zdajšnjemu kolektivu, ki smelo in odgovorno deluje na njihovih temeljih, v dobro LD Pšata, slovenske lovske organizacije in predvsem divjadi. Navedene misli **Vojka Stadlerja** so povzete iz jubilejne brošure, ki jo je LD Pšata izdala ob svojem jubileju.

Našo jubilejno obletnico smo proslavili 6. septembra 2008 v čudovitem okolju Gostilne Mangan v Ihanu. Na proslavo so bili poleg članov naše LD povabljeni tudi krajani z območja LD Pšata ter številni drugi pomembni gostje. Med njimi naj omenim direktorja LZS in predstavnika ZLD Ljubljana **Srečka Žerjava**, ki je našim zaslužnim članom podelil lovsko odlikovnaja, ter predsednika LKD Ljubljana **Marjana Ahlina**, ki je podelil kinološka odlikovanja. Na prireditvi smo predstavniki LD Pšata podelili posebno priznanja nekaterim lovskim članom, sosednjim lovskim družinam, Občini Domžale, Občini Dol pri Ljubljani in vsem, ki so nam finančno in materialno

Lovska zveza Slovenije

PREKLICI / ODVZEMI LOVSKIH IZKAZNIC:

Lovska zveza Slovenije, skladno z določili 7. člena Pravilnika o lovskih izkaznicah (Ur. l. RS, št. 87/2005), objavlja **preklic** lovske izkaznice št. **7234**, izdano na ime **Dušan GRIL**, član LD Laporje.

Znak LD Pšata

Lovski kolektiv LD Pšata ob praznovanju 60-letnice

pomagali pri tem jubileju, ki jim iskreno čestitamo in se jim zahvaljujemo. S svojim nastopom so nas poleg povezovalca **Borisa Kopitarja** razveseljevali tudi *Zasavski Rogisti* in pevci *Bratje Pirnat*. Po proslavi so si obiskovalci lahko ogledali lovsko razstavo, predstavljena pa je bila tudi jubilejna brošura 60 let LD Pšata, za katere nastanek so zaslužni predvsem **Vojko Stadler**, **Grega Zadnik**, **Anton Beno**, **Niko Lubinič** in drugi. Prireditelj je ob dobri kapljici in izvrstni hrani, s poudarkom na divjačinskih dobrotah, trajala še dolgo v noč.

Zgodovinski podatki in ohranjeni pisni viri pričajo, da je bila predhodnica LD Pšata leta 1946 ustanovljena *Lovska družina Šentjakob*, ki pa je imela razmeroma majhno lovišče.

Leta 1946 se je na pobudo dr. **Vladimirja Guzelja** in **Ljubana Zadnika** zbrala družba lovcev, ki naj bi ustanovila lovsko družino.

Leta 1948 je bila opravljena arondacija lovišč in reorganizacija lovskih družin severno od Save, ki so sodile pod Okrajno lovsko zvezo Ljubljana. Takrat so v eno lovišče združili lovišča Šentjakob, Ihan, del Črnuč in del Domžal. Nastalo je lovišče, imenovano Pšata, s površino 4.400 ha. Obenem je bila ustanovljena tudi *Lovska družina Pšata*, ki je štela 34 članov in je bila po površini zemljišča in po številu članov močna organizacija. LD Pšata je v svojem zdajšnjem obsegu začela delovati leta 1949. Starešina novonastale LD je postal **Ljuban Zadnik**, ki je to funkcijo opravljal vse do leta 1981. Pozneje pa so mu, kot predsedniki - starešine sledili še **Janez Novak**, **Saša Guzelj**, **Metod Loboda** in zdajšnji predsednik **Franc Kralj**.

Zdajšnje lovišče LD Pšata obsega 5.011 ha površine (od tega 4.207 ha lovnih površin in 804 ha nelovnih), šteje pa 45 članov.

Lovišče se razprostira na območju Občine Domžale, Mestne občine Ljubljana, Občine Dol pri Ljubljani in Občine Trzin; vključeno pa je v Gorenjsko lovsko upravljavsko območje (LUO). Meji z lovišči LD Šmarna gora, Mengeš, Domžale in Laze. Glede na geografsko lego je lovišče ravninsko-gričevnato in leži na nadmorski višini od 260 do 520 m. Gozd pokriva le 28 % lovnih površin, 69 % pa je njiv, travnikov in pašnikov, mokrišč. Tekoče in stoječe vode zajemajo 3 %, ceste, naselja, mesta in preostalo pa 16,5 % skupne površine lovišča.

V našem lovišču so glavne lovnne vrste (divjad): srnjad, ki je temeljna vrsta divjadi, sledijo divji prašič, ki je v našem lovišču stalen od leta 1999, poljski zajec, raca mlakarica, fazan, lisica, jazbec, kuni belica in zlatica, sraka, siva vrana, šoja in pižmovka. Kot prehodna divjad se v našem lovišču pojavljajo jelenjad, gams, muflon.

Lovišče LD Pšata je zelo znano po ustrezni številčnosti male divjadi, zato ni nič nenavadnega, da ima v naši LD lovška kinologija (predvsem ptičarska in šarivska) dolgoletno tradicijo. Naši člani so bili soustanovitelji *Kluba ljubiteljev ptičarjev* (pozneje DLP), kar sploh šteje za začetek razvoja kinologije na Slovenskem.

LD se lahko pohvali tudi z izjemno uspešnim medsebojnim sodelovanjem z okoliškimi kmetovalci, občinami, krajski in sosednjimi LD. V lovišču člani na leto opravimo od 1.800 do 2.000 ur prostovoljnega dela. Čeprav je v zdajšnjem času veliko nasprotnikov lova, bi se morali vsi bolj zavedati, da dandanes pomeni biti lovec več kot le »streljanje živali«; pomeni živeti v sožitju z naravo in živimi bitji, ki prebivajo v njej, zanje skrbeti in se nesebično predajati v njihovo dobro.

Robert Zajc

60 let LD Lijak

Med lovskimi družinami - jubilaranti, ki so leta 2007 praznovali 60 let obstoja in delovanja, smo bili tudi lovci **LD Lijak**. Praznovali smo 23. septembra 2007 na Vitovljah. Bil je lep sončen dan in prav tako lepa je bila tudi proslava, ki smo jo v celoti pripravili s prostovoljnimi delom in prispevki. Vsem, ki so po svojih močeh prispevali in obogatili našo proslavo, se tudi na tem mestu pristočno zahvaljujemo. Praznovanje je trajalo pozno v noč, kar je bilo v zadovoljstvo prirediteljev in številnih gostov, ki so nas počastili s svojo udeležbo.

S svojo prisotnostjo so nas počastili tudi predstavniki LZS, ZLD Gorica, KZS; župan Mestne

je pripravil LPZ Zlatorog iz Vipave. Proslavo smo zaključili s podelitvijo priznanj najzaslužnejšim članom LD. Družabni del je trajal pozno v noč. Kot se za tako prireditev spodobi, nista manjkala niti pravi lovski golaž niti domači ansambel, ki je poskrbel za dobro razpoloženje in ples.

LD Lijak gospodari na 3.400 ha površine. Razpeti smo med južnim obronkom Trnovskega gozda in reko Vipavo. Naši redni »gostje« so tudi medved, jelenjad in muflon. Najbolj je v lovišču zastopana srnjad. V nižinskem delu lovišča je zastopana vsa mala divjad, razen poljske jerebice. Poskusi njene ponovne naselitve niso bili uspešni. Mogoče pa se tudi tej prelepi poljski kuri obetajo boljši časi, saj se zase-

Člani LD Lijak so se fotografirali pred svojim lovskim domom.

občine Nova Gorica in predstavniki sosednjih LD. Vsi so nam v svojih pozdravnih nagovorih zaželeli še veliko uspešnega dela in nam izročili priložnostna darila.

Osrednji govor je pripravil naš starešina, ki je orisal prehojeno pot od začetka do zdaj. Nasledniki pogumnih fantov, ki so v času, ko je bila Primorska še razdeljena na con A in B, so ustanovili našo LD. Na prehojeno pot smo zelo ponosni. Skrbno gospodarjenje z imetjem in divjadjo se nam ves čas vrača s primerno zastopanostjo skoraj vseh vrst divjadi, ki živi v prelepem slovenskem prostoru. Ponosni smo na to, da vzdržujemo in plemenitimo podedovano in vse v najboljšem stanju tudi zapuščamo zanamcem. »Ob današnjem jubileju imamo iskreno željo, da interesi politike in posameznih veljakov ne bodo izničili našega dela in dela naših prednikov,« je v svojem govoru poudaril naš starešina.

Prireditelj se je nadaljevala s kulturnim programom, ki nam ga

janost njiv z žiti vidno povečuje!

Okolje, v katerem gospodariamo, je res izjemno lepo. Žal pa je obremenitev z infrastrukturo in mnogimi rekreativnimi dejavnostmi, ki vnašajo v to okolje nemir, zelo velika. Že pred leti nam je zadrževalnik Vogršček zmanjšal zajeten del lovišča. Hitra cesta Vipava-Vrtojba nam je prepolovila lovišče. Poleg vsakdanjih rekreativcev, ki preganjajo svoj dolgčas po lovišču, imamo še veliko jadrlnih padalcev, ki s svojo prisotnostjo plašijo in vznemirjajo divjad na pobočju Trnovskega gozda. Še očitnejše vznemirjanje povzročajo motoristi na motorjih za motokros in štirikolesniki, ki nenadzorovano divjajo po lovišču.

Nekaj lepote iz našega lovišča in proslavo nam je posnel in elektronsko obdelal novinar in reporter **Anton Vencelj**. Tako smo vsi dobili CD, ki nam bo ostal v trajen spomin na dogodek.

Miran Štrukelj

Svoj visoki jubilej, 80-letnico, je 1. januarja 2008 slavil naš dolgoletni in spoštovani član Lovske družine Dobrna **Anton Mogu**.

V Podgorju pri Letušu se je Tone rodil 1. 1. 1928, kjer je obiskoval tudi osnovno šolo. Že v mladosti je spoznaval naravo, predvsem gozdove, ki so ga vedno bolj privlačili. Želel je postati gozdar. Gozdarsko šolo je končal v Idriji in se leta 1955 zaposlil kot gozdar na Dobrni, pri takratni Okrajni upravi za gozdarstvo v Celju. Ob delu je pozneje končal še srednjo gozdarsko šolo. Od leta 1956 pa vse do upokojitve leta 1989 je služboval na Dobrni. To mu je omogočilo, da je dobrodušno spoznal okoliške prečudovite gozdove in naravo, ki jo je imel vedno rad. Tu je spoznal tudi svojo življenjsko sopotnico Ido in si ob potoku Dobrnica ustvaril dom in družino.

V našo LD se je včlanil leta 1957 in se od tedaj trudil prispevati čim več k ugledu naše lovske organizacije in lovsstva v širšem pomenu. Vedno je bil zelo aktiven lovec, ki se ni nikoli branil odgovornosti. Delo gos-

podarja LD je opravljal od leta 1959 do 1965, nato je bil starešina LD (1965 do 1973), pa gospodar lovske kočice (1995 do 1999), nato je dve leti opravljal delo tajnika, nepogrešljiv je bil tudi kot član raznih komisij. Poleg tega je deloval tudi v kadrovske komisiji pri območni Savinjsko-Kozjanski ZDL Celje (dve mandatni obdobji).

Tone je za svoje dolgoletno požrtvovalno delo v lovsstvu prejel vsa priznanja LD Dobrna, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge ter redi III. II. in I. stopnje. Je tudi prejemnik priznanja SK ZLD - Celje. Letos mu je Lovska družina Dobrna izglasovala častno članstvo.

Anton Mogu je še vedno zelo dejaven, saj je zadožen za lovski turizem in odpremo uplenjene divjadi pogodbenim odkupovalcem.

Člani LD Dobrna občudujemo njegovo dejavnost v lovsstvu, njegovo vedrost in stalno pripravljenost pomagati solovcu.

Tone, ob tvojem jubileju ti lovski tovariši želimo še obilo lepih trenutkov, povezanih z lovom. Želimo si, da bi bil še dolgo med nami, saj si zelene bratovščine ne znamo predstavljati brez takih lovskih tovarišev, kot si ti! Čestitamo!

LD Dobrna – M. F.

Lovca Rudi Živic med varovanci vrtca Dutovlje

Med otroki v vrtcu Dutovlje

V šolskem letu 2007/08 smo si vzgojiteljice Vrtca Dutovlje izbrale za prednostno nalogo področje narave. Na obisku smo imeli čebelarico, zbirali smo star papir, izdelali ptičje krmilnice, skrbimo tudi za zdravo prehrano in gibanje v naravi. Spomladi smo v vrtec povabili Aljaževega nonota lovca **Rudija Živica** iz LD Dutovlje. Vabilu se je prijazno odzval. Otrokom je predstavil lovsko obleko, klobuk, puško, nahrbtnik z lovsko opremo in še mnoge druge zanimive stvari.

Srečanje je bilo za otroke zelo

zanimivo. Postavljali so mu razna vprašanja:

Ste že srečali medveda?

Greste na lov tudi ponoči, ko je v gozdu tema?

Katere živali srečate v gozdu?

Kakšne barve so?

Kako se prehranjujejo?

Kako ustrelite žival, ko teče?

Otroci so bili zelo presenečeni ob spoznanju, da lovci ne samo streljajo, ampak tudi skrbijo za živali v vseh letnih časih.

Ob koncu obiska so se vsi skupaj posladkali s sladkarijami in se lovcu zahvalili za njegov obisk.

Vrtec Dutovlje – K. Ž.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico

Oto Gradišnik, LD Hoče
Jožef Kapel, LD Pesnica - Jarenina

85-letnico

Vid Drobnič, LD Dobruča
Jožef Kašca, LD Soča
Venceslav Koren, LD Dreznica
Marjan Krevh, LD Golavabuka
Alojzij Simetinger, LD Dolič
Karl Žigart, LD Radlje

80-letnico

Dragotin Aberšek, LD Sentvid pri Stični
Francišek Dolenc, LD Stahovica
Anton Jereb, LD Jezersko
Miha Klajnšek, LD Šmarje pri Jelšah
Srečko Klenovšek, LD Hrustnik
Tone Kropušek, LD Pobrežje, Miklavž
Herman Lunder, LD Gorenja vas
Franc Lužar, LD Velike Lašče
Jožef Petelinc, LD Dobova
Franc Repar, LD Brestanica
Kristijan Andrej Robič, LD Kranjska Gora
Martin Sorčan, LD Šentjur pri Celju
Franc Starič, LD Trebelno
Janko Šabec, LD Hrenovce
Leopold Štefanec, LD Cankova
Franc Šuc, LD Udenboršt
Martin Žalik, LD Predgrad

75-letnico

Janez Balanč, LD Jošt, Kranj
Stane Baloh, LD Motnik, Špitalič
Ivan Breg, LD Duplek
Franc Carl, LD Idrija
Franc, Carli, LD Volče
Rafael Černic, LD Gorica
Ivan Čoklec, LD Kočevje
Berto Engelbert Fridl, LD Čatež ob Savi

Ivan Kopušar,

LD Dravinja, Majšperk
Ivan Krapež, LD Kozje Stena
Andrej Kregar, LD Stahovica
Francišek Kukovičič, LD Kozje
Marian Majcen, LD Gorenja vas
Alojz Petelinc, LD Dobova
Božidar Petrovec, LD Polhov Gradec
Slavko Rupnik, LD Rovte
Mirko Stubelj, LD Videž, Kozina
Ugo Terčič, LD Dekani
Stanislav Tertinek, LD Kapla
Andrej Urankar, LD Braslovče
Ciril Uršič, LD Kobarid

70-letnico

Martin Bele, LD Brusnice
Ernest Bivic, LD Šenčur
Stanko Bukovec, LD Mirna
Ivan Čegovnik, LD Strojna
Jožef Gržina, LD Rižana
Franc Hočevvar, LD Stol, Žirovnica
Franc Hribar, LD Trnovo
Franc Imperl, LD Zabukovje
Franc Jelenc, LD Selca
Peter Kemperle, LD Podbrdo
Franc Kenda, LD Volče
Jože Korošec, LD Borovnica
Jožef Kovač, LD Bakovci, Lipovci
Andrej Koščak, LD Krka
Janez Lahovič, LD Kapele
Janez Lesjak, LD Koprivna, Topla
Ivan Lončar, LD Cerknica
Stanislav Manfreda, LD Most na Soči
Milan Modic, LD Cajnarje
Andrej Perdih, LD Tolmin
Štefan Sešel, LD Suha krajina
Adam Simetinger, LD Pogorevc
Franc Sušelj, LD Prestranek
Henrik Šrok, LD Pesnica, Jarenina
Vida Šuštaršič, LD Rakitna
Mihael Vrhunc, LD Selca
Vekoslav Zajc, LD Jelovica
Franc Zelenko, LD Grosuplje

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Foto: J. Pap

Divji prašič na Menišiji

Na Menišiji je divjega prašiča mogoče zaslediti že v 20 letih prejšnjega stoletja. **Janez Turšič**, po domače Šimčev s Kožljeka, je namreč pozimi kar nekajkrat videl njihove sledove v predelu Širokega laza in Kržišča. Po večkratnem vztrajnem čakanju je leta 1921 le prišel do lovskega blaga, vendar je bila uplenjena divjad medved; prvi po letu 1900 na Menišiji. Po tistem dogodku je lov na prašiča opustil za nekaj časa. Po ustnem izročilu in dokumentarni fotografiji je na Menišiji prvega prašiča uplenil **Viktor Meden**, za-

kupnik večine Menišije. Vendar pa leto ni natančno določeno; predvidoma naj bi bilo leta 1926 ali 1927, obe letnici sta namreč napisani na fotografiji. Ker je Menišija spadala pod logaški okraj, je mogoče sklepati, da je bil prašič uplenjen leta 1927. Iz poročil v Lovcu je namreč iz tistega leta mogoče sklepati o prisotnosti divjih prašičev v logaškem okraju. Kot zanimivost naj še omenimo, da je takrat uplenitelj dobil denarno nagrado v vrednosti 100 din, saj so v tistem času divjega prašiča obravnavali kot izrazitega škodljivca, ki mu ni pripadal lovopust. Po vsoti izplačila je mogoče sklepati, da uplenjeni divji prašič ni bil težji

od 80 kg, saj je bila višina nagrade povezana s težo plena. To lahko razberemo tudi iz 13. knjige Zlatorogove knjižnice Divji prašič, katere avtor je Blaž Krže. Po tem dogodku spet ni oprijemljivega podatka o kakšni uplenitvi do leta 1936. Tistega leta je namreč **Johan Švigelj**, po domače Janezov Johan, lovski čuvaj pri takratnemu zakupniku Šerku, v predelu Vinjega vrha uplenil divjega prašiča, čeprav je bilo občasno slišati tudi zgodbe o »ravbšicah«, ki naj bi se hvalili o podobnem uspehu.

V predelu Ravnika je bil divji prašič uplenjen leta 1939. Zanimivo zgodbo o lovu na divje prašiče iz leta 1940 mi je povedal

naš član LD, ki je kot 15-letni fantič pomagal pri lovu nanje v predelu Koželjskega grabna in borovniške Grede pri »Prelatovem štantu«. Po tistem letu so divjega prašiča opazili pogostejše, čeprav je bila v tamkajšnjem območju to divjad prehodnega značaja. Prehodnost se je bolj ali manj odražala tja do sredine 60-ih let, saj je pozneje divji prašič postal stalna divjad v lovišču. Od ustanovitve LD je bila uplenitev divjega prašiča vse pogostejši pojav. Med uplenjenimi živalmi so bili tudi nekatere izredno močne. Uradno je doslej najtežji uplenjeni merjasec v našem lovišču iztrebljen tehtal 174 kg; uplenjen je bil jeseni leta 1965. Trofejna

Uplenitelj lisastega divjega prašiča Miro Kržič z lovskim tovarišem in lovskim terierjem

Najtežji doslej uplenjeni merjasec v lovišču LD Begunje, uplenil ga je Slavko Stergulec, je iztrebljen tehtal 174 kg.

vrednost pa ni bila ocenjena, tako da število točk ni znano. Uplenil ga je **Slavko Stergulec**. Prav tako je bil uplenjen izredno zanimiv lisast divji prašič v začetku šestdesetih let. Lani je bil uplenjen merjasec z neuradno oceno čekanov 122,5 CIC točke, kar so doslej najmočnejši merjaščevi čekani v naši LD. Iztrebljena žival je tehtala 126 kg. Sicer je padlo še nekaj lepih, trofejno zrelih merjascev. Tudi v prihodnje si želimo in obetamo še kakšen tak lovski blagor, saj je lov na prašiče v LD Begunje izredno priljubljen.

Pavel Nared
LD Begunje

Še bi rabili takih mož!

Golo naključje je hotelo, da sem spoznal Jožeta Zadnikarja iz Črne vasi in hvaležen sem spletu okoliščin, da se je to zgodilo. Bilo pa je tako: dozde-

Trofejno najmočnejšega merjasca v LD Begunje je uplenil Janez Škrli. Neuradno so bili čekani tistega merjasca ocenjeni s 122,5 CIC točke.

valo se mi je, da daljnogled na puški nekako ni več »ta pravi« in to sem omenil znancem, pa so mi rekli: »Zapelji se do Zadnikarja v barjansko Črno vas, bo kar ta pravi za pravi nasvet!« In tako sem sončnega zgodnjejsenskega popoldneva zavil na njegovo domače dvorišče, mis-

leč, da se bom pri njem zamudil nekaj minut in da bom nato ob bližnji Ljubljani poskusil, če v tem času prime kakšna podust ali morda krap na »grund«. A tistega dne ni bilo nič z ribolovom: z Jožetom sva namreč, kot se zdaj reče, tako »not padla«, da sem se poslovil šele v mraku, rekoč: »Naslednjič pridem poslušat nadaljevanje.«

Jože je pravi gejzir znanja, pa zgodb in izkušenj – lovskih, strelskih, življenjskih. Ne samo izkušenj, življenjskih modrosti, bi rekel. Lovec je več kot pol stoletja, od daljnega leta 1954, vrsto let je bil starešina LD Tomišelj. »Tedaj, ko smo gradili dom na Planinci nad Podpeškim jezerom...« je pristavil. Zdaj je častni član domače LD. No, tudi kakšna

Bile so še mnoge mednarodne tekme: Češkoslovaška, Bolgarija, Romunija, Poljska, Avstrija, Madžarska, Sredozemske igre v Splitu leta 1978; pa do Italije, Francije, Anglije in še kam ga je zanesla večdesetletna strelska pot.

»Pa ne misliti, da sem kot lovec zato streljač!« mi je navrgel in že preskočil na drugo temo. Potem je videl, da sem si med ogledovanjem pokalov snemal ena očala in natikal druga in se povrnul k prvotnemu namenu mojega obiska: »A daljnogled vam nagaja, pravite? Bova pogledala. Veste, jaz tudi že nekam kosmato vidim, z daljnogledom ali brez.« Tedaj sem prasnul v spontan smeh: sam se nikoli ne bi domislil prispodob o »kosma-

Foto: Š. Koluš

Jože Zadnikar iz Črne vasi se poleg lova v tomišelskem lovišču najraje zadržuje v svojem najbolj priljubljenem domačem kotičku, kjer se »rodi« marsikakšna izboljšava ali novost za lovsko orožje.

funkcija na ravni prejšnjega Krimskega LGO se je našla v preteklosti, a meni, da to ni posebno pomembno poudarjati. Gotovo je tudi zanj pomembnejše, da med lovci velja za dobrega in priljubljenega tovariša, da je bil od nekdaj delaven, poln zamisli in širokega duha. Mimogrede mi je v svojem kletnem lovskem kotičku, ki je obenem delavnica, pripravil poduk o lovski balistiki, optiki in strelivu. Pa dober strelec da je bil od nekdaj.

Vse to sem izvedel na hitro, komaj sem sledil njegovi pripovedi. Po čemer koli sem povprašal, o čemer koli sem spregovoril, povsod je »doma«. Ko mi je pripovedoval o ljubezni do strelstva, sem ga naivno vprašal: »A ste tudi tekmovali?« Pokazal je na vitrino v svojem kletnem lovskem kotičku: police se dobesedno šibijo pod težo strelskih pokalov in priznanj. In začel je naštevati: bil je trikratni jugoslovanski prvak v trapu, devetkrat slovenski, pa drugi na Balkanu ...

tem pogledu«, pa če bi še toliko tuhtal.

Beseda je nanesla na prejšnje čase, na mladost. Pravzaprav sem izkoristil hip premora v njegovem pripovedovanju in vprašal: »Koliko ste pa stari, Jože?« »Letnik 1934 sem.« No, sem pomislil: tako vitalen in čil, kot je, mu ne bi pripisal niti dneva čez šestdeset – pa sem bil tiho.

Tiho tudi zato, ker se je njegova zgodba nadaljevala – o otroštvu, pa o vojni. O trdih in hudih časih; Jožetov obraz je bil tedaj drugačen ... »Med vojno, veste, pol jih je bilo v partizanih, ponoči so se spuščali s hriba dol k nam po hrano.« »Krimski odred?« vprašam. »Ja, Krimski; in tako smo poimenovali tudi naš lovski dom na Planinci, pa zdaj nekaterim ni prav. A naj kar tako ostane,« je navrgel in povzel: »Drugi pa so bili pri domobran- cih; tam za kozolcem so bili vkopani pozimi leta 45, fantiči, puške so jim segale čez glavo. In so prosili mamo za hrano, ki je pa

tudi mi nismo imeli. Pisker krom-pirja je skuhala; jaz sem jim ga nesel, v hipu so ga pospravili, z lupinami vred. Zavedeni otroci ... Hudi časi so bili, da mladi danes ne vejo.»

A že spet so se mu zaiskrile oči: »Že tedaj me je izredno vlekel k orožju, saj ne vem, zakaj sem tak. Vojske so se takrat vleklo po Barju, pred osvoboditvijo. So na našem kozolcu ponoči spali neki vlasovci, jaz grem zjutraj po mrvo – z eno roko nakladam, z drugo jim kradem patrone izza pasov. Sem se bal potem priti iz šole, pa se je vse dobro končalo. Ali pa,« se je spomnil, »sem videl lučaj višje gori ob cesti v jarku italijansko puško. Kako jo spraviti domov: nesti na ramenu je nisem mogel, je bilo vse polno vojske. Zajahal sem konja, jo privezal z motvozom in jo zvlekel za skedenj.« In že je bil tu naslednji spomin: kako je zjutraj videl z mostu naboje, pometane v vodo, pa je ves pouk premišljeval, kako jih dobiti ven. In jih je izbežal z rogovi. A ga je videl stražar iz bližnjega bunkerja in mu ukazal izprazniti žepe. Za slovo mu je naklonil tako brco, da ga je dvignilo do brun v stropu bunkerja. In tako naprej ...

Povojna leta. Veselje do ročnih spretnosti, do orožja in kovinarstva je raslo v njem, končal je kovinarski uk ter bil vseskozi zaposlen v Saturnusu. Za inovacije je dobil red dela s srebrnim vencom! Še kot »mulec« pa je predelal italijansko vojaško puško v zračno. Delovalo je! Pristavil je, da je tudi svinčene naboje, diablole, delal sam. Tudi orodje za svoje zamisli je znal sam izdelati. Njegova delavnica, v kateri zna narediti marsikatero izboljšavo na orožju, kjer zase tudi polni naboje ali pa si sam izdelava kovinske nosilce in pritrudi na puško »rdečo piko«, je – ob stružnicah – preobložena s takšnimi in drugačnimi koristnimi, doma izdelanimi pripravami in orodji.

In potem: še kot mlad lovec je po lastni zamisli izdelal metalca glinastih golobov, »fračo«, kot jo imenuje. Težko si je zdaj predstavljati, a tedaj, okrog leta 1960, dobrih stvari ni bilo mogoče dobiti, pa drage so bile. Bilo pa je tako: med tekmovanjem na Poljskem si je ogledal napravo, na poti domov je v glavi naredil načrt, izdelal prototip in zadeva je delovala! »Ja, smo jih potem tudi prodajali, v Koper, v Prijedor, pa Split jih je kupil.« Da je sam izdelal tudi model in postavil »proizvodno linijo« za glinaste golobe, me sploh ne čudi več.

»Nisva še nič rekla o lovu; kaj imate najraje?« sem pretrgal tok njegovih spominov.

– No, rekel sem že, da nisem streljač, sem pa tudi rad kaj položil na dlako. Večina mojih trofej visi v lovskem domu. A lov na malo divjad me je od nekdaj še posebej veselil. Zdaj je v lovišču prav lepo, saj stalež fazana in zajca raste, le z jerebico je, kot povsod, slabo.« Potem se je izkazalo, da je nekoč uplenil prvega gamsa v njihovem lovišču, kjer se pojavlja kot prehodna divjad. »Nekaterim ni bilo prav, a kaj hočemo ...« Nekaj malega je lovil tudi zunaj Slovenije, recimo v Vojvodini. V zadnjih letih se posebej »posveča« prašičem, vsega skupaj se je nabralo vsaj kakšnih štirideset ščetinarjev. Nekaj let nazaj jih je v eni zimi dobil kar sedem!

Večerilo se je, oditi sem moral, a sem si izgovoril, da se bom še oglasil: naslednjič bova prav zares pogledala, ali je z montažo na moji puški res kaj narobe. A bolj kot o tem, tuhtam, v kaj vse ga bom naslednjič še podrezal; dosti reči me še zanima in – preprosto v užitek mi je poslušati ga.

In med vožnjo domov sem razmišljal, koliko takih Jožetov bi še rabili v naši organizaciji.

Štefan Kutoš

Ograjevanje površin - vpliv na divjad in lov

Čeprav je Slovenija ena od najbolj gozdnatih držav v Evropi in se njene gozdnate površine še povečujejo, smo v zadnjih letih priča pojavom, ki verjetno zelo slabo vplivajo na življenjske razmere divjadi, še zlasti srnjadi. Predvsem se taki pojavi dogajajo zelo hitro in se jim živali ne morejo tako hitro prilagajati.

V zadnjem desetletju se je pri nas zelo razširilo ograjevanje površin, predvsem za pašo goveda in konj. Načeloma naj to ne bi posebno vplivalo na prostoživeče živali, toda po mojih opažanjih je prav obratno. Ljudje ograjujejo površine, ki niso samo travniki in pašniki, temveč obenem tudi grmišča in gozd. Tako prostoživečim živalim, še zlasti srnjadi in poljskemu zajcu, ki je na teh površinah dobil svoje zadnje zatočišče, jemlje življenjski prostor. Ravno tako na omenjenem prostoru gnezdi veliko ptic, zlasti talnih gnezdič, ki so že zelo ogrožene.

Foto: J. Božič

Obsežno površino mladega borovega gozda v zaraščanju, ki je v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov, so ogradili neposredno pred obdobjem poleganja srn.

V zadnjih letih to motnjo opazujemo v mojem okolju predvsem pri srnjadi, katere številčnost se je začela drastično manjšati. Čeprav odstrel zmanjšujemo že nekaj let, imamo še vedno velike težave z realizacijo načrtovanega odstrela.

Domneva: Goščave, kjer je srnjad prej počivala in polegala mladiče, so izginile ali pa je nemir tolikšen, da se srnjad ne zadržuje več v njih. Zato se vse bolj umika na polje in v obrobje naselij. Posledica takega pojava je povečevanje škode zaradi divjadi na poljih in vrtovih. Ravno tako opazujemo več pogina v času, ko kmetje spomladi zatirajo plevel v žitu ter po žetvi, ko škropijo zapleveljena stnišča. Ker srne nimajo več primernih mest za poleganje mladičev, kotijo na poljih, kjer jih veliko odkrijejo plenilci. Zadnjih nekaj let se povečuje tudi število okošenih mladičev, čeprav so površine, ki jih kmetje kosijo, enake ali celo

manjše kot pred nekaj leti. Živali nimajo več mirnih predelov, ki jih nujno potrebujejo, zato se tudi odseljujejo. Posledica tega je zelo veliko povozov (izgub v prometu). Skupek vseh naštetih dejavnikov prav gotovo vpliva na stanje srnjadi, kakršno je zdaj, ne samo v naši LD, ampak še v marsikateri LD v Sloveniji.

Vprašajmo se, kako ograjevanje površin vpliva na sam lov?

Zakon ZDLov-1 lov na ograjenih površinah dopušča oz. ga ne prepoveduje, toda verjetno ni lovca v Sloveniji, ki bi lovil na takih površinah. Če že ne iz etičnih razlogov, pa zaradi morebitnega neljubega srečanja z lastnikom ograjenih domačih živali. To je še toliko bolj pereče v manjših LD in kaj kmalu se lahko zgodi, da bomo imeli »pod žico« 10 do 20 ali celo več odstotkov lovišča. Kako naj v takih razmerah LD realizirajo letne načrte!? Bo lovski inšpektor ustrezno upošteval te spremembe

ali bo pisal globe za neopravljeni odstrel? Ob tem se postavlja tudi vprašanje koncesije. Ali bomo LD tudi za take površine plačevale ali jih bodo s koncesijske površine izločila lovišča LD? Če bodo izvzete, kako bodo kontrolirali obseg površin, saj ograde neprestanu spreminjajo.

Moje razmišljanje je zgolj domneva nekega člana lovca, ki veliko časa preživi v naravi in opaža spremembe, ki se dogajajo zelo hitro. Moje razmišljanje tudi ni usmerjeno k temu, da bi morali ograjevanje zasebnih površin omejevati ali urejati z raznimi predpisi. Navsezadnje kmetje to počnejo na svojih lastnih zemljiščih, kjer lastniki počno pač

srnjak urinirati, kar pa je Rodžota, kot Franca kličemo lovski prijatelji, za trenutek zmedlo. Srnjak je namreč uriniral s povsem spuščnim zadnjim delom telesa, kar je značilno za srne. Med pozornejšim nadaljnjim opazovanjem skozi daljnogled je Rodžo, ko se je žival postavila bočno, kmalu opazil za srno značilen šop daljših dlak okrog spolovila (t. i. čop). In odločitev v njem je padla, kmalu za tem pa tudi srnjak – srna.

Ker Rodžo česa podobnega, kljub 30-letnemu lovskemu stažu in dolgoletnemu opravljanju lovskočuvajske službe, ni še nikoli videl, je o nenavadnem pleonu takoj obvestil gospodarja in

Foto: F. Rebeušek

Uplenitelj Franc Kumer z nenavadnim plenom – srno ali srnjakom?

tisto, kar menijo, da je najbolj prav oz., od česar bodo imeli največ. Za zemljišča, ki pa so v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov, bi le bilo primerno, če bi kdo k tej dejavnosti dal tudi naravovarstveno soglasje. Menim tudi, da bi bilo potrebno, da bi kdo opravil resno raziskavo o tej problematiki, ki postaja za divjad in lovce čedalje bolj pereča, še zlasti kar zadeva srnjad.

Janko Božič
(LD Vojkovo - Podnanos)

Uplenil srnjaka ali srno?

Letošnjega 7. oktobra se je **Franc Kumer**, član LD Grmada - Celje, še zarana podal na lov srnjadi v revir Grmada. Po približno pol ure hoda je v bližini poti na Celjsko kočo, kjer zaradi številnih pohodnikov ponavadi ni opaziti divjadi, zagledal po rogovju in obrazni maski so-deč močnejšega srnjaka lanščaka. Med opazovanjem je začel

Čop (šop daljših dlak okoli spolne oz. sečne odprtine) – srnin značilni sekundarni spolni znak

Rogovje – značilni srnjakov sekundarni spolni znak

je obraščal sečno oziroma spolno odprtino, kar je značilno za srne, v notranjosti pa je imela uplenjena žival maternico, jajčnike in jajcevoda (na oko morda le malo manjše kot ponavadi). Zaradi majhnih seskov in nerazvitih mlečnih žlez je bilo mogoče sklepati, da »srna« doslej še ni vodila mladičev. Na mestu je bilo vprašanje: Ali se je žival sploh že kdaj prskala in kako? Kot srnjak ali kot srna?

Franč Rebeušek

Lovci tekmovali s kratkocevnim orožjem

Jesenski vetrovi so se zapletli v Jpočasi porumenele gozdove Ojstrega vrha. Naznanili so lovsko žetev, ki jo je boginja lova Diana namenila vestnim, pridnim lovcem. Garanje skozi leto je nagrajeno s skupinskimi lovi, ki jih naznanjajo lovski rogovi. V skrbi za etičnost lova pa lovci niso pozabili na strelsko urjenje.

Predsednik Zveze lovskih družin Novo mesto **Miha Božič** je v svojem otvoritvenem govoru poudaril, da **ZLD Novo mesto** že drugič organizira *tekmovanje v streljanju s kratkocevnim orožjem* na strelišču **LD Dobrnič**. Dobra organizacija in udeležba članic območne zveze dokazuje, da je tudi uporaba tega orožja in ravnanje z njim za lovce vse pomembnejša. Veliko čast sta lovcom izkazala vojaška atašeja Združenih držav Amerike in Črne gore, ki sta s svojo prisotnostjo dala tekmovanju mednarodni

Foto: B. Avbar

Ameriški vojaški ataše Jeffery L. Vestal v družbi s predsednikom ZLD Novo mesto Mihom Božičem, strelskim referentom Ernestom Mežanom in črnogorskim generalom Jovanom Lakčevićem čestita zmagovalcu.

Posnetek udeležencev strelske tekme s kratkocevnim orožjem

pomen. Strelsko tekmo je zasnoval in organizacijsko pripravil neutrudni **Stane Gabrijel**, tajnik zveze, ki je prvenstvo v streljanju s kratkocevnim orožjem pripravil s posebnim posluhom za lovske strelske navdušence, varnost in strokovnost lova ter usposobljenost lovcev pri uporabi strelnega orožja. Lovci, ki so medse povabili tudi častna gosta, ameriškega armadnega in vojaškega atašeja podpolkovnika **Jefferyja L. Vestala** in generalpolkovnika **Jovana Lakčevića**, vojaškega atašeja Republike Črne gore v republiki Sloveniji, so se zbrali v nedeljo, 28. septembra, na Ojstrem vrhu pri lovski koči LD Dobrnič. Na domiselno pripravljenem strelišču so se pomerili v streljanju s pištolo, revolverjem in MK puško. Vodja tekmovanja je bil **Ernest Mežan**,

slovenski strelski sodnik **Rudi Premzel** – so s svojimi kulinaricnimi dobrotami popestrili domači lovci. Zbrani se bodo še dolgo spominjali lovske prireditve, posebno pa podpolkovnik **Jeffery L. Vestal**, ameriški vojaški ataše, in general **Jovan Lakčević**, črnogorski general, ki je tudi član UO Lovske zveze Črne gore in slovenske lovce vabi k sodelovanju. Dolenjski lovci so dokazali svojo gostoljubnost in odlično organizacijsko pripravljenost.

Bojan Avbar

Za varnejši rakiški lov na gamse

Tistega nedeljskega jutra, točnejše 13. 4. 2008, se nas je zbralo kar nekaj članov LD Rakitna na Zakotku, da bi se razdelili v dve skupini in nadaljevali s čiščenjem in utiranjem lovskega steza po našem gamsjem revirju, kjer smo končali lani. Dan ni obetal lepega vremena, zato smo bili tudi pripravljeni za dež, ki nas je pozneje ob malici res osvežil. Ko smo se po predlogu **Klemena Šušteršiča** razdelili v dve skupini, je prišla rovnica oziroma motika kot opora še kako prav, saj nam je vsem po vrsti spodrsavalo na mokri zemlji, prekriti z odpadlim listjem. Če pa si imel smolo, si stopil tudi na skrito odpadlo vejo in drsenje se je nekajkrat končalo s krepkim padcem; na srečo brez hujših posledic.

Kljub strmini smo se vneto lotili dela – gospodar in še nekaj članov so z motorno žago urejali prehodnost steze ter iz podrtih vej pripravili količke za utrjevanje daljših debel na zunanji strani steze. Na taka debela, ki sta jih **Dušan** in **Janez** utrjevala z velikim kladivom s količki, smo ostali »grizli« v hrib z rovniciami in motikami ter lovske steze širili z nakopanim materialom. V strmih predelih smo izkopali tudi stopnice, da bosta naslednjič spust ali vzpon lažja in predvsem varna.

V lovski družini imamo v osrednjem gamsjem revirju (Ustje in Zakotek) urejenih okrog 10 do 12 km lovskega steza, po katerih zadrženi člani 2- do 3-krat na leto napolnijo solnice in očistijo gamsja pasišča. Tam skladno z načrtom odstrela tudi lovimo gamse. Da sta hoja in lov po omenjenem delu lovišča varna, vsako leto poskrbimo z delovnimi akcijami in uredimo lovske

Foto: D. Bitenc

Člani LD Rakitna, ki so aprila letos utrjevali lovske steze za varnejši zalaz gamsov v revirju Ustje in Zakotek.

steze. Za to so zaslužni člani LD Rakitna, ki se udeležujejo tovrstnih delovnih akcij. En del ekipe vas sicer zadihano, pa vendar srčno pozdravlja in želi vsem lovcom na gamse varno hojo po gamsjih stečinah.

Drago Bitenc ml.,
LD Rakitna

Slovenska pesem v gorovju Malbuna

Tako kot mnogi slovenski lovci, ki že stoletje dokaj uspešno negujemo lovske šege in navade, ki znamo vedno poiskati priložnost za srečanje z lovskimi tovariši in pristno lovsko dru-

Tudi sin ameriškega atašeja je sodeloval in prvič v svojem življenju streljal s kratkocevnim orožjem, zato dolgo ne bo pozabil Ojstrege vrha in slovenskih lovcev.

referent ZLD Novo mesto za strelstvo, njegov pomočnik pa domačin **Jože Zupančič**. Tekmovalci so s pištolo in revolverjem streljali z 20 strelj na tarčo 50 x 50 cm na razdalji 25 metrov. Z MK puško pa so streljali prostoročno na 35 metrov oddaljeno tarčo srnjak. V streljanju s pištolo je zbral največ krogov **Janez Perovšek** iz LD Mirna Peč, v streljanju z revolverjem pa je najboljši rezultat dosegel lovec **Mihael Omahen** in LD Dobrnič. V streljih z MK puško se je izkazal lovec **Peter Flis**, član LD Trebnje. V kombinaciji je s 501 doseženo točko zmagal mirnopeški lovec **Janez Perovšek**. Strelska tekma je združila lovce, ki so preživeli lep jesenski dan. Prireditel – v tekmovalnem delu je strelsko tekmo sodil priznani

Kaj storiti?

Možganska kap na lovu

Povprečna starost slovenskih lovcev je 54 let. Med nami je vedno več starejših, ki so prestopili 65 let in več. Na dolgi življenjski poti si človek nabere razne bolezni, ki ga spremljajo in mu zmanjšujejo kakovost življenja: sladkorna bolezen, povišan krvni tlak, čezmerno telesno težo, začetno aterosklerotični procesi na ožilju, degenerativne spremembe gibal, nekateri so kadilci, tudi alkoholiki, živčno razvrženi, kar načenja in slabi njihovo trdnost zdravlja. Pogosto je v ospredju visok krvni tlak. Ni nujno, lahko pa se zgodi, da takšnega človeka zadene možganska kap, ki ne izbira ne časa ne kraja, navadno pa se pojavi nenadoma, tudi med lovom!

Lov je povezan z naporom, kjer nekateri pretiravajo, so živčno vznemirjeni, nervozni. Lov poteka v vročini, mrazu, dežju, vetru ... Vsi ti in prej naštetih dejavniki pogojujejo in lahko izzovejo možgansko kap. Kaj storiti, če se to zgodi med lovom?

Ni naša naloga, da ugotavljamo vzroke in obliko možganske prizadetosti. Na terenu zadostuje, da prepoznamo znamenja možganske kapi, ki so: delna ali popolna ohromelost enega dela telesa ali le odrevenelost tega dela, iznakaženost obraza, omotičnost, zmedenost, govorne motnje, nekontrolirano uhajanje blata in vode, motnje ravnotežja, vida, bolnik v zmedenosti pogosto zanika težave. Čim prepoznamo enega ali več omenjenih znamenj, takoj pokličemo nujno medicinsko pomoč, z njimi obdržimo stik in jih usmerjamo po terenu. Medtem bolnika položimo, ga zadržimo pred ohladitvijo, vlago, dežjem. Rahlo mu dvignemo zgolavje. Odpnemo mu vse, kar ga utesnjuje in stiska. Če je bolnik v nezavesti ali bruha, ga položimo na bok, odstranimo mu zobne proteze, proste dihalne poti vzdržujemo tako, da sproti odstranjujemo izbruhano vsebino. Hrane in pijače mu ne dajemo!

To je vse, kar nestrokovnjaki lahko storijo v takem trenutku! Počakati je treba reševalce! **Pomembno je, da tak bolnik pride čim prej v bolnišnico.** Prve ure po kapi so najpomembnejše za poznejše uspešno zdravljenje.

Prim. dr. Lojze Števanec

Foto: F. Rotar

Lovci pevci iz некоč rudarskega kraja Mežica so z ubranim petjem popestrili začetek letošnjega lova na jelenjad in gamse v gorovju Malbuna.

žabnost, to radi počnejo tudi drugi evropski lovci.

Mala »žepna« državica Liechtenstein je dolga dobrih 27 kilometrov in široka samo 6 kilometrov in ima samo 35.000 prebivalcev. Vendar se njenih 250 lovcev zna še kako lovsko povešeliti. Tako so tudi letošnji prvi avgust, ko se je začel lov na jelenjad in gamse, proslavili s sproščenim, družabnim srečanjem. Povsem razumljivo je, da posnemanja vrednega tradicionalnega lovskega družabnega dogodka, ki ni privlačen samo za lovce, ampak se ga radi udeležijo tudi mnogi turisti, ne gojijo v vseh 11 loviščih enako.

Začetek letošnjega lova na jelenjad in gamse so v gorovju Malbuna – to je idiličen turistični kraj, ki ga mnogi Slovenci poznajo po lepo urejenih smučiščih, lovci pa po lovu na svizce – so lovci iz tega revirja še posebno svečano proslavili. Ne samo, da so v hotelu Turna, v katerem se lovci sploh radi družijo, prvega avgusta spet začeli kuhati res okusne lovske jedi, je lovsko srečanje popestrila tudi slovenska lovska pesem. Po devetih letih so za ubrano petje spet poskrbeli pevci Lovskega okteta LD Peca-Mežica. Zaradi več kot 35-letnih prijateljskih lovskih vezi med mežiškimi lovci, zlasti med koroškim lovcem **Jakom Forstnerjem** ter **Petrom in Pavlom Ospeltom** iz Liechtensteina, slovenska ljudska in lovska pesem sčasoma zadonita tudi v tem delu Evrope. O lovskem srečanju, še posebno o nastopu mežiških lovskih pevcev, je poročal tudi osrednji državni časopis Liechtensteiner Vaterland.

Sicer pa lovci revirja Malbun, ki ga ima že več let v najemu 77-

letni Pavel Ospelt, gospodarijo s kar 967 ha velikim loviščem. Pavel, ki je med lovci in domačini zelo priljubljen, nam je zaupal, da je »njegovo« lovišče dokaj bogato z divjadjo. Ne samo, da v njem živi še veliko ruševcev, belk in planinskih orlov na dokaj

Foto: F. Šumberger

Skupinska fotografija: starešina LD Lenart Vinko Grajfoner v družbi zmagovalcev

velikem območju, še najraje v bližini počitniških hiš in hotelov, živi tudi vedno več alpskih svizcev. Sicer pa v tem lovišču na leto odstrelijo 17 glav jelenjadi, 5 glav srnjadi in 15 gamsov.

Franc Rotar

Račji piknik v LD Lenart

Kot vsako leto smo tudi letos člani LD Lenart na tradicionalni račji pikniku povabili v goste člane zelene bratovščine od blizu in daleč. Povabili so se odzvali domači in lovci iz sosed-

njih, prijateljskih lovskih družin ter pobratene LD Boč na Kozjaku. Zbrali smo se v nedeljo, 7. septembra 2008, ob 8. uri na parkirnem prostoru nekdanjega Hotela Črni les ob jezeru Komarnik pri Lenartu v Slovenskih goricah. Starešina LD Lenart Vinko Grajfoner in lovovodja Mirko Šenveter sta pozdravila vse navzoče in jim zaželela prijetno bivanje ter lep dan v osrčju Slovenskih goric ter veliko lovskih užitkov. Kljub nekajkratnim preletom rac nismo bili uspešni, tako da nam boginja Diana ni bila naklonjena.

Po končanem lovu smo se odpravili v lovski dom, kjer nas je že pričakal naš priznani kuhar Stanko Kegel z odličnim srnjakovim golažem. Lepo vreme z visokimi temperaturami za ta letni čas je na tekmo v streljanju na glinaste golobe privabilo tudi veliko strelcev. Tekmo je brezhibno organizirala naša strelska komisija pod vodstvom Marjana Šumana. Po dolgotrajnem športnem in prijateljskem boju, navijanju za favorite ter prijetnem

druženju med lovci, ki ga je žal vse manj, se je tekmovanje končalo z razdelitvijo pokalov in lepih praktičnih nagrad.

Prvo mesto je dosegel Davorin Toš – LD Trnovska vas, 2. Mariko Požegar – LD Trnovska vas in 3. Jože Tomažič – LD Lenart.

Kot vsako leto je tudi letos druženje na lovskem pikniku pokazalo, da lovsko tovarištvo in prijateljstvo vsem članom zelene bratovščine veliko pomenita, in sicer starejšim pa tudi mlajšim. Zato najlepša hvala vsem za druženje in navšenje prihodnje leto!

Franc Šumberger

Brzkov memorial v balinanju

Člani Lovske družine Rakek smo v soboto, 23. avgusta, pri naši lovske kočii v prelepem Rakovem Škocjanu pripravili že tradicionalni balinarski turnir, imenovan *Brzkov memorial*, v spomin na našega prezgodaj preminulega lovskega tovariša. Turnir smo podaljšali še v tovariško srečanje udeležencev turnirja in naših članov ter prijateljev zelene tovarišije.

Turnir sta počastila tudi župan Občine Cerknica **Miroslav Levor** in predsednik Zveze lovskih družin Notranjske - Cerknica in tudi član LD Rakek, tovariš **Edvard Lenarčič**.

Balinarskega turnirja na obrobju notranjskih gozdov se je udeležilo pet ekip, in sicer poleg ekipe naše LD še ekipe lovcov LD Planina in LD Žilce ter ekipe prostovoljnih gasilskih društev z Rakeka in Unca, s katerimi se srečujemo že vsa leta. Na koncu poštenih balinarskih dvobojev je slavila ekipa lovcov iz LD Planina (na fotografiji), ki je osvojila tudi prehodni pokal.

Sergej Trebec

Foto: S. Trebec

Na letošnjem balinarskem turnirju, ki ga vsako leto priredi LD Rakek v spomin na svojega umrlega člana, je zmago slavila LD Planina.

Bushnell Legend

Serijski strelnih daljnogledov z imenom **Legend** se po kakovosti uvršča tik pod sam vrh ponudbe firme Bushnell, takoj pod obe elitni seriji Elite 4200 in Elite 3200. Daljnogledi Legend so na trgu šele nekaj let in so neke vrste posebnost, saj združujejo odlične optične lastnosti najdražjih daljnogledov v nadpovprečno robustnem ohišju. Izjemno močna zgradba daljnogledov serije Legend že na pogled pove, da so namenjeni za vsakodnevno uporabo na zahtevnem terenu in v rokah preizkušenih in utrjenih lovcev, ki nimajo časa paziti na vsako malenkost in večjo pozornost namenjajo lovu kot pa navidezno lesku svoje opreme. Zaradi močne konstrukcije po svoji velikosti in teži malo odstopajo od povprečja v ponudbi. Tako je na primer Legend 3 – 9 x 40 približno centimeter daljši in 40 g težji kot daljnogled serije Elite 3200 3 – 9 x 40.

Daljnogledi so povsem vodotesni, odporni proti udarcem in zameglitvi.

Serijski Legend obsega samo pet strelnih daljnogledov. Za naše lovce in vsestransko lovsko uporabo sta najzanimivejša Legend 3 – 9 x 40 in Legend 3 – 9 x 50. Najmanjši v seriji je odličen Legend 2 – 7 x 32, ki je z velikim vidnim poljem zelo primeren za lov na divje prašiče na pogonu ali pa na lahki risanici za lov na zalaz.

Za lov v mraku je zelo primeren Legend 3 – 9 x 50 z velikim svetlobnim izkoristkom, saj celo pri 9-kratni povečavi omogoča izhodno zenico velikosti 5,6 mm.

Tokrat posebej izpostavljamo daljnogleda Legend 4 – 12 x 40 in 5 – 15 x 40, ki sta odlična za strelje na večje razdalje. Slednji ima tudi poseben namerilni križ »mil dot«, ki z malo vaje omogoča določanje razdalje do cilja. Oba imata na objektivu obroč za nastavitve paralakse, kar je pomembno pri velikih povečavah. Odlikuje ju kristalno čista in izjemno svetla slika, ki omogoča ločevanje najmanjših podrobnosti cilja na velikih razdaljah.

Strelne daljnogleda Legend odlikuje velika zenična razdalja,

Legend 3 – 9 x 50 in 5 – 15 x 40

model: 753950M, povečava: 3-9 x 50, teža: 454 g, dolžina: 333 mm, križ: multi - X, vidno polje: 12 m (3 x)/4,3 m (9 x), izhodna zenica: 16,7 mm (3 x)/5,6 mm (9 x)

model: 755154M, povečava: 5-15 x 40, teža: 502 g, dolžina: 370 mm, križ: mil-dot, vidno polje: 7,7 m (5 x)/2,7 m (15 x), izhodna zenica: 8 mm (5 x)/2,7 mm (15 x).

t. j. razdalja strelčevega očesa od okularja. Le-ta znaša 89 mm in omogoča varne strelje tudi pri močnih kalibrih z velikim odsunom in pri streljih strmo navzgor, ko je nevarnost udarca daljnogleda v nadočesni lok strelca. To bodo znali ceniti predvsem lovci, ki imajo puške v kalibrih »magnum« in lovci na gamse, ki bolj poznajo to neprijetnost.

Daljnogledi so spoj odlične optike in izjemno čvrste zgradbe, potrebne za vsakodnevno intenzivno uporabo. Zaradi slednjega so zelo primerni tudi za poklicne lovce. Njihova svetlobna prepustnost je 91 % in je celo večja kot pri seriji Elite 3200. Od elitnih serij jih optično loči pravzaprav samo to, da nimajo dežnega

ščita leč »rainguard«. Zato so tudi cenovno ugodnejši in so idealna kombinacija cene in kakovosti. So cenejši od obeh serij Elite in bistveno cenejši od primerljivih evropskih daljnogledov. Tako kot za vse daljnogleda firme Bushnell tudi za strelne daljnogleda Legend veljajo izjemni jamstveni pogoji, ki odražajo zaupanje firme v lastne izdelke. Daljnogledi Legend so preizkušeni v naših loviščih na puškah slovenskih lovcev.

Na fotografiji sta daljnogleda Legend 3 – 9 x 50 na lovski mavzerici 8 x 57 IS in Legend 5 – 15 x 40 na puški Steyr Mannlicher SSG .308 Win.

Reklamna predstavitev Rodeo Team, d. o. o.

Foto: Š. Vesel

Drugega oktobra letos si je na pleče nadel 7. križ dolgoletni prizadevni lovec in ljubiteljski ornitolog z Goriškega, Edvard Krašna. Priznanje svoje 70-letnice je pripravil v lovski koči nad Budanjami pri Vipavi. Na praznovanje je povabil poleg ožjega sorodstva tudi dolgoletne lovske prijatelje z goriške območne lovske zveze, Lovske zveze Slovenije, Kluba prijateljev lova – Celovec, Društva slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine – Doberdob. Še posebno vesel je bil obiska svojih prijateljev snemalcev in novinarjev TV Primorka, s katerimi je v zadnjih nekaj letih za nelovsko javnost posnel več kot 70 televizijskih oddaj o našem lovstvu in tako prispeval poglobitveni delež k prizadevanjem za objektivno informiranje javnosti o vlogi in ciljih slovenske lovske organizacije.

Dolgoletni sodelavec, ki v vseh krogih, kjer deluje, uživa izjemno spoštovanje, je od vseh prejel iskrene čestitke in priložnostna darila. Na fotografiji mu Boris Leskovic, odgovorni urednik Lovca, izroča darilo petih sodelavcev z LZS, umetniško sliko Velike uharice, delo lovskega slikarja Igorja Pičulina, s katerim je jubilar prav tako veliko sodeloval pri pripravi izobraževalnih programov. Jubilar je poln elana in načrtov, zato mu lovski tovariši želimo še mnogo nadaljnjega uspešnega dela v lovstvu in osebne zadovoljstva. – B. L.

Objavljanje zapisov o osmrtnicah in jubilejih

Ker na uredništvo prihaja veliko več prispevkov za rubriki **V Spomin** in **Jubilanti**, kot je na voljo prostora zanj, je Uredniški odbor glasila Lovec oz. Založništva LZS razpravljal o tej problematiki in tudi v nadalje potrdil dosedanje pogoje objavljanja tovrstnih zapisov. Vsa vodstva lovske družin in območnih lovske zveze zato **prosimo, naj navodila dosledno upoštevajo.**

Pri dosedanjem objavljanju se je predvsem izkazalo, da zapise pošiljate **prepozno**, da so **preobširni**, da jih **ne pripravite v zahtevani elektronski obliki** in da velikokrat ne poskrbite, da bi prispeli **tudi uradno** (po pošti še z žigom LD/ZLD in podpisom odgovorne osebe), zato jih je velikokrat treba zavračati ali skrajševati. Mnogokrat zadržani pisci tudi ne navedejo zahtevanih konkretnih podatkov o opravljanju ključnih funkcij, ki jih zahtevamo. Da bi se v prihodnje izognili, ponovno objavljamo pogoje, s katerimi bo uredništvo objavljalo zapise tudi nadalje.

Jubileje (daljše zapise) o zaslužnih članov objavljamo le za **70-letnice, 75-letnice, 80-letnice, 85-letnice, 90-letnice** itn. Ne sprejemamo pa zapisov ob 60-letnicah ali manj, pač pa mesečno objavljamo **kratke čestitke** vsem lovcem, ki so starejši od 69 let (glede na podatke, ki nam jih posredujejo tajniki LD na članskih seznamih!) in ki tisti mesec

praznujejo okrogli jubilej (70-, 75-, 80-, 90-, 95- ali 100-letnico). V vsakem zapisu, ki pa ne sme biti daljši od 2000 znakov (t. j. največ 32 razprtih vrstic), morajo biti poleg drugega obvezno navedeni tudi naslednji podatki: **najpomembnejše funkcije in mejni letnici za vsako od teh**. Pogoj za objavo je izkazano vsaj 6-letno jubilatno delovanje kot člana UO oz. IO LD, predsednika NO ali DR, članstvo v organih LZS ali ZLD, LGO itn. (v posamezni funkciji ali skupno). Če je jubilar (ali umrl) pooblaščen lovski čuvaj, ima pogoje za objavo, če LD izkaže vsaj 10-letno opravljanje lovsko-čuvaj-ske službe (navedite mejni letnici!).

Fotografijo jubilara (doprсно) objavimo, če je pisec zapisa, poleg drugih zahtevanih pogojev v zapisu, izkazal tudi, da je član lovske organizacije vsaj 30 let. Le izjemoma je uredništvo upravičeno objaviti tudi fotografijo drugih članov, ki so s svojim delom zaslužni za lovstvo v širšem pomenu besede (npr. aktivno večletno delovanje v vodilnih organih LZS, ZLD oziroma, če so za svoje zasluge prejeli od LZS red za lovske zasluge II. stopnje ali od KZS red za kinološke zasluge II. stopnje).

Opozarjamo, da je **končni rok za oddajo zapisa v uredništvo** najpozneje 5 mesecev od dneva jubileja! Vsak **uradni zapis o jubileju** (ki ga z uradnim dopisom pošljete z navadno pošto) pošljite na naš elektronski naslov lovec@lovska-zveza.si **tudi v elektronski obliki** ali pa priložite disketo z zapisom. Zaželena je tudi **telefonska številka pošiljatelja**.

Osmrtnico za zaslužnega umrlega člana objavimo (s fotografijo ali brez) s povsem enakimi pogoji, kot veljajo za objavljanje zapisov o jubilarjih. Tudi osmrtnico morate, poleg uradnega dopisa, obvezno dostaviti tudi v **elektronski obliki**. Z vsemi zahtevanimi podatki mora priti na uredništvo **najpozneje 5 mesecev po smrti**. Obvezno je treba navesti **datum smrti** (ne pogreba!). Pogoj za objavo doprsne **fotografije** je, da je bil pokojnik član lovske organizacije najmanj 30 let.

Kratke osmrtnice pa uredništvo objavlja brez posebnih pogojev, vendar **zahtevamo uradno vlogo LD za objavo**, saj gre za osebne podatke. V zahtevi po objavi pošljite naslednje podatke: **ime in priimek umrlega člana, ime LD, datum rojstva in datum smrti** (dan, mesec in leto). Kratke podatke o smrti članov objavljamo sproti, če smo jih prejeli vsaj 8 mesecih od smrti. Pozneje niste več upravičeni do zahtevka za objavo.

POZOR! Iz vsakega daljšega sestavka (največ 2000 znakov ali 32 vrstic) o jubilarju ali umrlem mora biti natančno razvidno, **da so izpolnjeni vsi zahtevani pogoji**. Skupinskih zapisov o več jubilarjih hkrati ne objavljamo. V vsakem zapisu je zato treba obvezno navesti tudi **datum rojstva** jubilarja ali umrlega (pri umrlem tudi **datum smrti**), ki je uradni podatek / datum pogreba ni pomemben(!). Zahtevamo, da vsak zapis prispe v uredništvo **uradno, z vsemi podatki** (opremljen z žigom in podpisom odgovorne osebe LD) in **prav tako v elektronski obliki**.

Vse dopisnike prosimo, naj natančno upoštevajo navedena navodila, da nam ne bo treba poizvedovati za dopolnilnimi podatki ali zavračati zapisov za objavo. Za dodatna pojasnila pripišite **telefonsko številko** sestavljavca zapisa, na kateri bo dosegljiv v dopoldanskem času, čeprav **za manjkajočimi podatki nismo dolžni poizvedovati**. Predvsem vas prosimo, da upoštevate **končne roke za oddajo zapisa v uredništvo**.

Predolge prispevke bomo zavračali oziroma si pridržujemo pravico skrajšave podatkov po lastni presoji.

Uredništvo Založništva LZS

Specialisti za zasledovanje ranjene parkljaste divjadi

Hannovrski barvar je specializiran za delo po strelu na (veliko) parkljasto divjad. Včasih so ga uporabljali za lov v tropu psov, zdaj pa prav tako dobro lovi v dvoje ali sam. V 19. stoletju so pasmo vzredili hannovrski lovci s križanjem med sollinškim brakom, rdečim heidbrakom in lahkim goničem iz Harza.

Splošni videz: plečna višina pri psih je 60 cm, pri psicah 56 cm; tehta od 35 do 45 kg. Je srednje velik, kratkonog, toda robusten pes. Nagubano čelo mu daje simpatičen in melanholičen izraz. Po barvi je največkrat rdeče rumen, rdeče rjav (jelenje rjav), velikokrat s temnejšimi progami. Ima srednje veliko glavo z velikim smrčkom, previsne ustne, globoko ležeče kostanjeve rjave oči, ki dajejo odločen pogled, ima dolge, zelo široke, zaokrožene in ob glavi nošene klapaste uhlje ter dolg, rahlo usločen, povešen rep.

Naj povzamemo nekaj stavkov **Jožeta Vestra**, ki je zapisal: »Za vzgojo, šolanje in vodenje psa barvarja je potreben resen, vztrajen, umirjen in v lovstvu že izkušen vodnik, ki ima rad pse in je nadarjen za sporazumevanje z živalmi. Biti mora zdrav in telesno utrjen ter pripravljen nesebično pomagati solovcem.« Vsako, ki želi biti dober vodnik psa barvarja, mora dosledno upoštevati tudi star pregovor: »Pri učenju in vodenju psa barvarja je osnovno, da z vso toplino vodimo in razumevamo to pametno in zvesto žival«.

Pes barvar, specialist, je najbolj čustvena pasma lovskih psov in je sposoben zaznati najmanjšo spremembo v razpoloženju in vedenju svojega gospodarja. Zato mora biti vodnik s svojim psom zelo potrpežljiv, tako da žival nikoli ne bo čutila njegove jeze ali nestrpnosti. Ne bi posebej poudarjal, da je za vsako pasje udejstvovanje potreben izvrsten nos, ki pa ga mora pes znati tudi uporabljati! Razlikovanje individualnega daha ranjene divjadi in dobro razvita strast za iskanje (zasledovanje) uvrščata barvarja pred druge lovske pasme. Volja do sledenja in razlikovanje individualnega daha zdrave divjadi od ranjene je pri teh psih dedna, vendar se pri večini psov ne more dovolj razviti zaradi nepravilnega šolanja (umetnega krvnega

sleda brez uporabe parkljev). Zasnova volje do gonje, vztrajnost, sposobnost zaustavljanja, oblajevanja in pokazanja mrtve divjadi so prirojene lastnosti, ki jih pri hannovrčanu zelo težko »vzbudimo« s šolanjem. Pri nekaterih linijah njihove vzreje so se pokazale slabe lastnosti teh zasnov, vendar ljudje, ki so bili odgovorni za popravek napak, pri nadaljnji vzreji niso bili dovolj pazljivi ...

Pri psih drugih pasem ni takšnih težav, zlasti ne pri raznih goničih, ki so zadnje čase na splošno veliko bolj v rabi za iskanje ranjene divjadi, če le imajo lovski nagon, nagon po plenu in seveda voljo do učenja. Zaradi telesne zgradbe lahko gonijo tudi po več ur. Tudi ljudje (lovci) nismo vsi vrhunski pri svojih dejavnostih, dobro telesno kondicijo lahko vzdržujemo le z redno telovadbo, tekom ... Psi (ali ljudje), ki so nagnjeni k debelosti, bi morali to početi prav vsak dan! Iz zgodovine je znan hannovrčan, ki je bil velik kot tele, bil pa je sposoben zasledovati ranjeno divjad tudi po več dni skupaj. Če stari zapisi ne lažejo, potem vidim napako samo pri vodnikih, ki pričakujemo, da bo naš barvar vsaka dva do tri mesece sposoben uloviti ranjeno srno; bog ne daj jelena, ki je bil zadet v prvo nogo. Če bi vsaj enkrat na teden naš hannovrčan sledil ranjeno srno, jelena ali prašiča, menim, da bi bil vsak strah o nevoljnosti do sledenja, gonje, oblajevanja, pokazanja odveč. Seveda se lahko občasno skoti tudi kakšen primerek psa, ki bi raje ležal na kavču v dnevni sobi, kot pa lovil. Toda, ali ni pri nas lovcih prav tako?

Pa smo prispeli do bistva mojega namena v tem članku. Sam sem vodnik hannovrčanke, s katero bolj ali manj uspešno sodelujeva že osem let. K pisanju me je spodbudil članek **F. Svetca** v Lovcu, št. 10/2007, z naslovom Oh, to naše krvosledništvo.

Goniči na vsakem lovu tekajo, gonijo, tekajo ..., hannovrčani pa lahko ali smejo v kakšni LD samo enkrat ali dvakrat na leto iskati ranjeno divjad, pa še takrat bi se morali pokazati kot vrhunski sledilci (specialisti). Osebo menim, da smo v krvosledništvu malo zaspali, da iskanje obstreljene divjadi ni več tisto, kar je bilo ali bi vsaj moralo biti! Da bi se s psom na slednem jermenu plazili po robidovju, trnju? Le zakaj, pa še strgani bi prišli iz gozda! Ko je zunanja temperatura 30 °C, bi s svojo splošno teles-

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Slavko Kovač, LD Kajuh,
* 7. 8. 1929, † 21. 7. 2008.
Jožef Golob, LD Voličina,
* 29. 3. 1940, † 27. 8. 2008.
Antun Cestar, LD Voličina,
* 7. 5. 1937, † 18. 9. 2008.
Mirko Cotar, LD Dornberk, Branik,
* 6. 8. 1930, † 1. 8. 2008.
Vojteh Roglič, LD Hrastnik,
* 1. 4. 1932, † 15. 5. 2008.
Franc Selan, LD Hrastnik,
* 24. 10. 1943, † 25. 6. 2008.
Miroslav Oražem, LD Dolenja vas,
* 27. 11. 1938, † 11. 9. 2008.
Franc Židan, LD Laze,
* 22. 11. 1919, † 1. 9. 2008.
Matija Kramperšek,
LD Loka pri Zusmu,
* 24. 2. 1944, † 17. 8. 2008.

Anton Mohorič, LD Šentilj,
* 30. 5. 1915, † 11. 9. 2008.
Rudi Dobnik, LD Tržišče,
* 2. 8. 1961, † 3. 7. 2008.
Mirko Hanžekovič,
LD Križevci pri Ljutomeru,
* 30. 9. 1948, † 3. 8. 2008.
Štefan Horvat, LD Petišovci,
* 1. 10. 1932, † 25. 8. 2008.
Francišek Kreča, LD Čemšenik,
* 10. 7. 1930, † 16. 8. 2008.
Peter Vogel, LD Peca, Mežica,
* 6. 7. 1942, † 5. 8. 2008.
Franc Kokučnik, LD Prežihovo,
* 1. 1. 1933, † 15. 6. 2008.
Franc Navodnik, LD Prežihovo,
* 6. 12. 1933, † 26. 8. 2008.
Franc Šibal, LD Rače,
* 12. 6. 1923, † 3. 9. 2008.

Umrli časten spomin!

no pripravljenostjo uspeli izpiti morda le plastenko ali dve vode, s psom pa tudi ne bi bilo kaj več. Kapljica krvi na listu, mi pa samo za na kavč! Naš hannovrčan od nas pričakuje, da mu bomo sledili do ležišča, kjer počiva ranjena divjad, potem ga bo pa že lovski nagon pognal za divjadjo. Na tej poti ga bo pokonci držala dobra kondicija. Ne! Bolje je imeti goniča ali dva (v zdajšnjem času so zelo aktualni slovaški goniči (kopovi)), ki bo oz. bosta to delo opravil(a) namesto nas. Tak pes ne bo pogledoval za nami, če mu sledimo; kar sam se bo pognal čez vse ovire, hribe in doline ter najverjetneje pri tem pregnal tudi vso divjad v širši in daljni okolici v sosedovo lovišče.

Če smo mesto, kjer predvidevamo, da bi lahko ležala ranjena divjad, dobro zaprli z lovci strelci, bo najverjetneje nekdo od njih videl ali opazil žival, ki opleta z nogo ali videl krvav vrat ... Bum! In uspeh je tu. Če se bomo na iskanje odpravili sami, povemo vedno isti odgovor: »Že ni dovolj dobro zadet; če ga moj gonič ni mogel uloviti, ga tudi zavaljeni hannovrčan ne bi mogel.« Da me ne bi narobe razumeli: nekateri goniči znajo goniti tudi ranjeno divjad, hannovrčani pa zdrave namreč sploh ne smejo! Spet bi nekdo rekel: »Če glasno ne goni zdrave, tudi ranjene ne bo!« Tri- do petkrat na leto imam priložnost izslediti divjad, ki je ranjena v prvo nogo (o tisti, ki je ranjena v glavo, bomo pa razpravljali kdaj drugič). Ko jo izsledimo, kjer je počivala, ponavadi traja nekaj minut do pol ure, ko zaslišim vekanje. Če teren zastavimo s strelci, pa tudi ne več. Ne vem, kje so silni kilometri, ki jih naredijo goniči, ko goni-jo obstreljeno žival. Seveda divjad lahko naredi tudi nekaj kilometrov, preden se uleže, ampak to še ni gonja. A ni to delo na jermenu?

Naj omenim razmišljanja in razburjanja lovskega tovariša, kinološkega sodnika (tudi za barvarje), krvosledniškega borca z veliko več izkušnjami, kot jih imam sam, ki meni, da bi morali hannovrčani in bavarci, ki v največ primerih niso sledo- ali vido- glasni na posebno preizkušnjo, kjer bi pokazali tudi to vrlino. Franci, napisal si »ne glede na pasmo«, jaz pa mislim, da je bolje, da je pes tih, kot da goni zdravo divjad. Ko zastavimo teren s strelci, ti menda ne kartajo ali pojejo, da ne bi slišali, če po gozdu nekaj lomi. To bo najverjetneje krvosledce, ki goni (glas-

no ali tiho) ranjeno divjad. V največ primerih jo bo pes zaustavil, oblaheval ali umiril brez nas. Če opazimo, da je divjad ranjena, ji bomo čim prej skrajšali muke, če pa je zdrava, jo bomo pustili, da se bo umaknila. Kakor bi bilo mogoče razumeti iz Svetčevega članka: če pes glasno goni, lahko tisto divjad kar odstrelimo. Ko pes goni dva ali tri zdrave živali, mora imeti res dobro kondicijo in gonja lahko traja tudi nekaj ur!

Hanovrska barvarka

Pa brez zamere vodniki psov »krvosledcev« drugih pasem! Za takšen način dela po krvnem sledu hannovrčan zagotovo ni primeren, razni goniči pa izredno!! Pri vzrejni preizkušnji so morali hannovrčani in bavarci pokazati in dokazati tudi to dobro lastnost. To bi bil lahko tudi pogoj za iskanje v loviščih. Po drugi strani pa bi morali za pse – ne glede na pasmo – predložiti dokaz, da ne gonijo zdrave divjadi! Ne trdim, da najdemo vso ranjeno divjad; pri tem bolj ali manj uspešnem delu sodelujemo vodniki in psi vseh pasem. Se strinjaš, Franci?

Za zaključek še to: neko LKD s 25 lovskimi družinami, kjer imajo vodniki 35 psov krvosledcev, le 80 iskanj na leto. Se vam

ne zdi, da ima vsak pes le malo več kot dvakrat na leto priložnost pokazati svoje krvosledniške odlike? Seveda, eni malo več, drugi malo manj, mi pa hočemo svoje svetovne prvake!?

Vsem vodnikom krvosledcev želim veliko uspeha na njihovih »pohodih s psom na slednem jermenu«!

*Janez Srpčič,
LD Cerklje ob Krki*

jezeru blizu kraja Matsse, to je 38 km severovzhodno od Salzburga.

Kolikor vem, v Sloveniji doslej še ni bila organizirana tako zahtevna tekma za lovske terierje. Ker je takšna tekma vendarle večji izziv za vodnika in psa, sem se odločil, da se bom s svojo psičko udeležil tekmovanja. Tako sem na tekmovanje prijavil svojo 2,5-letno **Hudo Nebeško**.

Tekmovanje je v glavnem potekalo po novem pravilniku DJT z nekaterimi dodatnimi disciplinami, ki so nam v Sloveniji še popolnoma ali dokaj neznan. V bistvu je to tekmovanje na nivoju vsestranske uporabnostne tekme (VUP), ki ga pri nas najbolj poznamo. Razlika je le v tem, da so posamezne discipline še bolj razširjene in zahtevne; skratka tako, kot si jih je zamislil organizator. Naj omenim posebnosti:

- prinašanje izgubljene divjadi na planem (divjad odvrže neka oseba tako, da tega vodnik ali pes ne moreta videti);
- izvlačenje lisice iz rova merijo na čas,
- odložljivost psa ocenjujejo medtem, ko je v neposredni bližini lovski pogon,
- delo v vodi je zahtevnejše od našega VUP; vsako disciplino namreč opravljajo in ocenjujejo posebej (šarjenje brez race, šarjenje za živo raco in prinašanje race iz globoke vode),
- krvni sled; dolžina 600 m, položijo jo prejšnji dan, na koncu sleda pa organizator na dan tekmovanja (zjutraj) položi še dodatnih 150 m svežega krvnega sleda (skupaj je KS dolg 750 m). Čas za izdelavo KS je omejen na 30 minut.

Ocenjevalni list vsebuje 21 pisnih ocen, od katerih so dve ocenili pripisali iz dostavljenega rodovnika (ostrost in sledoglasnost), medtem ko so sodniki vse druge ocene vpisali glede na izkazano delo na tekmi.

Moja poglobljena ugotovitev z omenjene tekme je, da so nemški terierji, ki so sodelovali na tej tekmi in izhajajo iz Avstrije in Nemčije, na zelo visoki kakovostni ravni. Iz pogovorov z mnogimi vodniki sem izvedel, da se vodniki udeležujejo mnogih tovrstnih tekmovanj, ki jih organizirajo klubi in društva (vse tekme v delu so najmanj na nivoju VUP). Vodnik iz Avstrije, s katerim sva bila v isti skupini, mi je povedal, da je to z njegovim dveletnim terierjem že četrta tekma letos in da bo letos nastopil še najmanj na dveh do treh tekmah.

Zahtevna uporabnostna tekma za nemške lovske terierje v Avstriji

Zakaj pri nas ne po tujem zgledu?

Avstrijski klub za nemške lovske terierje je 20. septembra letos organiziral vsakoletno tekmo za to pasmo pod imenom 12. Wienand-Kottulinsky-Gedächtnisprüfung. Tekmovalo je 15 nemških lovskih terierjev, katerih vodniki so bili v glavnem iz Nemčije, Avstrije in le eden (podpisani) iz Slovenije. Tekma je potekala v loviščih blizu kraja Schalchen, Mattighofen in na

Foto: J. Spičič

Foto: M. Slemenšek

Lovska terierka Huda Nebeška ob zasluženem pokalu, ki ga je prejel njen vodnik Mirko Slemenšek, član LD Dramlje, za njen nastop na uporabnostni tekmi v Avstriji.

Zmagovalec tekme je bil vodnik iz Nemčije **Michael Seidl** s petnajstmesečnim nemškim lovskim terierjem **Bilom**, vodnik pa je bil lanski zmagovalec Lacknerjevega pokala, ki ga prireja Klub DJT iz Nemčije.

Moram se pohvaliti, da je moja psička Huda Nebeška napravila zelo pozitiven vtis tudi med taki-

mi veljaki, kakršni so sodelovali na omenjenem tekmovanju. Sicer je imela »slab dan« na krvnem sledu (s tremi popravki), od preostalih 20-ih ocen pa je prejela trikrat oceno 3 (prosto odločljivost na strel, prosto prinašanje in odločljivost, ko poteka pogon). Pri vseh drugih disciplinah pa je prejela največ mogočih

točk in je na koncu zbrala skupaj 273 točk, kar jo je uvrstilo na 5. mesto. Od vseh privedenih terierjev je bila razglašena za zmagovalko v *vodnem delu*. Z doseženim sem bil zelo zadovoljen.

Priznati moram, da so naši sosede, Avstrijci, glede tega zelo dobro organizirani. Poskušam pa si odgovoriti na vprašanje, kako je s tem pri nas oziroma, kakšne so razmere pri nas v Sloveniji za lovske terierje. Odgovor je povsem jasan. Pri nas so razmere skromne oziroma zelo siromašne. Pri tem mislim na delovne preizkušnje in tekme, ki potekajo na nivoju VUP. Organizirana so le obvezna ocenjevanja do vzrejnega pregleda, kar je tudi vse. Letos pa tudi prejšnja leta je KLPJ storil napako, saj je vzrejni pregled za terierje (18. 10. 2008) v istem terminu, kot je organiziran tudi PNZ (glej termin PNZ za LKD Posavje!). Le zakaj se ponavlja enaka napaka iz leta v leto, saj so bili odgovorni o tem seznanjeni pravočasno!?

V Sloveniji lani in letos sploh ni bilo vsestransko uporabnostne preizkušnje (VUP) za lovske

nemške terierje. In to le zato, ker ni mogoče zbrati najmanj pet vodnikov s psi, da bi tekma lahko potekala. Lani se je prijavilo 5 psov (trije z enodnevno zamudo), a je bila tekma kljub temu odpovedana. Ni ne društva ne posameznika, ki bi spodbujal tovrstna uporabnostna tekmovanja! Pri nas v Sloveniji je očitno vse manj zanimanja za izvedbo takšne tekme, kar je vsekakor obžalovanja vredno.

V letošnji številki Lovca, št. 6, je **Matjaž Roter** lepo in spodbudno predstavil načrte in programe za vodnike nemških lovskih terierjev. Med drugim je omenil, da je letos v načrtu VUP za terierje in da se bodo najbolje uvrščeni udeležili tovrstnih tekmovanj v tujini. To je bilo sicer načrtovano, a tekma VUP za terierje je odpadla tudi letos. Zopet zaradi premalo prijavljenih! Očitno smo tozadevno zelo slabo organizirani, s KLPJ na čelu. Pametno bi bilo poiskati vzgled tudi pri sosedih Avstrijcih. Toda če se razmere ne bodo spremenile, menim, se to žal še dolgo ne bo zgodilo.

Mirko Slemenšek

Po sledu ranjene velike divjadi le s preizkušenim psom!

Upošteвайте Pravilnik o uporabi psov v loviščih

Lovska zveza Slovenije je v začetku oktobra na predlog lovske inšpekcije s posebno okrožnico obvestila vsa vodstva lovskih družin, da morajo upoštevati *Pravilnik o uporabi psov v loviščih*, Uradni list RS, št. 98/2002, z dne 20. 11. 2002, ter *Pravilnik o vrstah in moči lovškega orožja, načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter o višini škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom*, Uradni list RS, št. 73 / 1. 8. 2005.

Tudi na tem mestu lovskim družinam predlagamo, da vodnike psov krvosledcev (vseh pasem psov, s katerimi so vodniki opravili ustrezne preizkušnje) prosijo, naj **vodijo evidenco iskanj v Dnevniku vodnika krvosledca**, ki ga dobijo na LZS ali na podobnih obrazcih LD. Podatki iz omenjene evidence bodo LD v pomoč pri sestavljanju **Letnega poročila o izvajanju koncesij**.

Vsi upravljavci lovišč lahko na LZS dobijo tudi **osnutek Pogodbe o iskanju po krvnem sledu**, katere podpis priporočamo še posebno, če lovske družine v svojih vrstah nimajo takšnih vodnikov krvosledcev. Pogodba sicer ni obvezujoča, je pa koristna, saj upravljavec na tak način tudi lažje izpolnjuje zahteve Pravilnika. S podatki in tel. številkami aktivnih iskalcev morajo biti seznanjeni vsi člani lovske družine.

Seznam vodnikov krvosledcev (po območjih oz regijah) je **kot pomoč** objavljen vsako leto v Lovcu. Pripravljen je glede na poslana poročila o iskanjih posameznikov, ki so s svojim usposobljenim psom pripravljeni iskati tudi zunaj meja svojih LD. Služi kot temeljna informacijska pomoč vsem zainteresiranim lovcem. Seznam vseh iskalcev, ki so oddali poročila, najdete na spletnih straneh LZS.

Kot je že znano, je edini pogoj za kvalificirano iskanje po sledu ranjene ali obstreljene divjadi opravljena ustrezna preizkušnja po KS.

Mitja Kersnik,
Strokovna služba LZS

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: I/I, m: II/I, 8.9.,
Stanko Lihtenvalner,
Ilovci 15,
2275 Miklavž pri Ormožu.
O: I/I, m: II/I, 1. 10.,
Boštjan Lubi,
Mali dol 7, 2222 Jakobski Dol.

Beagli (SLRBig):

O: I/I, m: I/I, 12. 10.,
Andrej Puželj,
Lipovšica 14, 1317 Sodražica.

Hanovrski barvarji (SLRHb):

O: 4/4B, m: 5/4B, 7. 11.,
Boris Kogoj,
Goriška cesta 3, 5222 Kobarid.
O: 5/3B, m: 5/IIB, 28. 6.,
Franc Brane Plesnik,
Križan Vrh 23,
3256 Bistrica ob Sotli.

Bavarski barvarji (SLRBb):

O: 4/I, m: 5/I, 15. 9.,
Drago Lešnik,
Hramše 12, 3204 Dobrna.
O: 5/IB, m: 4/IB, 12. 9.,
Borut Semenič,
Gregorčičeva 14, 5271 Vipava.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

O: 5/I, m: 5/I, 5. 9.,
Janez Gale,
Adamičeva 28, 1290 Grosuplje.

Nemški žimavci (SLRNŽ):

O: 4/4, JZP-184,
m: 5/4, JZP 174 + 24,
SM-ŠPP-188 - I. n. r., 4. 11.,

Tatjana Klinar,
Planina pod Golico 10/a,
4270 Jesenice.

O: 5/5, JZP-197,
m: 4/4, JZP-172, 5. 10.,
Vlado Plohl,
Miklavž 18,
2275 Miklavž pri Ormožu.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: 5/I, D1, S1, VGP1 316,
m: 5/I, PZP-54, JZP-171, 10.11.,
Zdenko Trampuž,
Kostanjevica na Krasu 85,
5296 Kostanjevica.

Zlati prinašalci (SLGR):

O: 5/PNZ, m: 5/PNZ, 6. 7.,
Matej Hočevar,
Sadinja vas 109, 1261 Dobrunje.

Labradorski prinašalci (SLRLR):

O: tuj plemenjak,
m: 5/TPR, 18. 9.,
Barbara in Iztok Krumpak,
Črna vas 235, 1108 Ljubljana.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Rjava:
O: 5/I, m: 4/I, 10. 11.,
Franc Jančar, Adamičeva 1b,
1290 Grosuplje.

Serci:

O: 5/II, m: 4/II, 17. 7.,
Zdravko Kovačič,
Gorica 40,
8273 Leskovec pri Krškem.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovsko optika

Prodaj karabinko CZ, kal. .223 Rem., s str. daljnogledom 6 x 40. Tel.: 041/721-561.

Prodaj nov str. daljnogled Leupold VX III, 3,5 – 10 x 50 Duplex in uporabljan **str. daljnogled** Swarovski 6 x 42 Plex z ali brez Suhlovih montažnih delov. Tel.: 041/238-943.

Prodaj vložno cev, kal. .22 Mag., za šibreno cev, kal. 20. Skozi cev je bilo izstreljenih le 20 krogel. Tel.: 041/686-303, zvečer.

Prodaj karabinko, češko zbrojevko CZ555 Lux, kal. .30 – 06, z zasučno montažo in optiko Bushnell 1,5 – 6 x 44. Puška je stara eno leto. Tel.: 040/620-140.

Prodaj nov variabilni str. daljnogled Swarovski AV 4 – 12 x 50. Cena 30 % novega (950 €). Tel.: 031/800-905.

Prodaj kakovosten daljnogled APM 15 x 70. Izvrstna zmogljivost v mraku 32,4. Cena je 500 €. Tel.: 031/296-046.

Prodaj nov spektiv Sanju 15 – 45 x 60. Cena je 200 €. Tel.: 041/363-264 (Mirko).

Prodaj enocevno šibrenico, kal. 20, polavtomatsko **MK puško**, kal. .22 flobert. Tel.: 031/ 803-303.

Lovska zveza Slovenije prodaja najboljšemu ponudniku malo uporabljane puške: **repetirko**, kal. .375 H & H Mag., s strelnim daljnogledom Hensoldt 6 x 42 (Suhlova montaža), izdelek J. Fanzoj (Borovlje); češko **MK repetirko** Brno 2 in rusko **MK repetirko** Toz 17. Tel.: 24-10-910, dopoldne (Žerjav).

Prodaj polavtomatsko pištolo CZ, kal. 7,65 mm; rusko **MK repetirko** Toz 17 in rusko bok **šibrenico**, kal. 16/16 (ter naboj). Orožje je dobro ohranjeno. Cena v kompletu je 3000 € oz. po dogovoru. Tel.: 031/379-550, po 16. uri.

Prodaj šibrenico – peteliniko, kal. 16 – 16, izdelek Franc Sodja (Borovlje). Cena 600 €. Tel.: 040/796-713.

Prodaj naslenje orožje: risanico – repetirke Steyr Mannlicher Luxsus, kal. .30-06, s Kahles 2,5 – 9 x 52 z osvetlitvijo; Steyr Mannlicher Luxsus, kal. .30-06, z Zeiss 2,5 – 9 x 52, Steyr Mannlicher Luxsus, kal. 7 x 64, s Swarovski 6 x 48; Steyr Mannlicher (kratka), kal. .223 Rem., s 6 x 42 Swarovski; švedski Mauser, kal. 6,5 x 55; Mauser CZ, kal. .30-06 s 6 x 42 Swarovski (Suhlova mont.); Ruger ZDA, MARK II, kal. .308 Win., s 6 x 42 Swarovski; Ruger ZDA, blok zaklep RC 1A, kal. 7 x 57; **polavtomatska risanica** Remington, kal. .308 Win; **kombinirane puške**: bokarica Merkel – Suhl, mod. 211, kal. 16/7 x 68 R., 6 x 42, s str. daljnogledom Zeiss (Suhl mont.) in menjalne cevi 16/16; borovelska bokarica, kal. 16/7 x 65 R., s Kahles 4 x 36 (Suhlova mont.); Brno ZH, kal. 12/7 x 57 R., s Swarovski 6 x 42 (Suhlova mont.); Brno ZH., kal. 12/5,6 x 50 R Mag.; Sabatti Lux., kal. 20 Mag./243

Win., s str. daljnogledom 4 x 32, z osvetlitvijo; **tricevke**: Suhl, kal.16 – 16/7 x 57 R, z Zeiss 4 x 36 (Suhlova montaža); **šibrenice**: Miroku Jagd – trap; Brno trap; Trap SKB; Browning Jagd – trap; Suhl, kal. 16/16/70; bokarica Toz 34 E, kal. 20/20/70; **pištolo**: Smith & Wesson, kal. 9 x 19 mm; Herta Browning, kal. 9 x 19mm; Walther P.S. Ulm, kal. 9 x 19 mm; Walther PE 38, kal. 9 x 19 mm; Walther Ulm PPK, kal. 7,65 mm; Walther PP, kal. 7,65 mm; Avtomag II ZDA. Inoy, kal. 22 Win. Mag.; **revolverji**: Smith & Wesson, mod. 686, kal. .357 Mag., 4 cole; S & W, mod. 586, kal. .357 Mag., 6 cole; S & W, mod. 586 kal. .38 special, 4 cole; Ruger Stainless ZDA, kal. .357 Mag., 4 cole; Ruger St. ZDA, kal. .22 Win. Mag.; Rosi St. Target, kal. .357 Mag., 6 cole; Taurus St., kal. .22 Win. Mag., 4 cole. Tel.: 041/690-051, Majšen (od 9. do 12. ure in od 14. ure do 17. ure).

Prodaj trap puško Beretta ASE 90. Tel.: 031/687-718.

Prodaj kombinirko Sabatti, kal. 20/7 x 65 R, s str. daljnogledom 6 x 40. Puška je v odličnem stanju. Tel.: 031/506-941.

Prodaj nova revolverja Taurus, kal. .357 Mag. in Ruger, kal. .22 LR. Tel.: 031/803-303.

Prodaj menjalne cevi, kal. 16/16, za češko bokarico ZH (zadrga 2 x 3/4) ali jih zamenjam za vložno cev, kal. .22 WMR, ali .22 Hornet (za šibreno cev, kal. 16). Tel.: 041/875-382.

Prodaj dvocevno šibrenico znamke Lanber 97 EST LCH Sporting, kal. 12 – 12 (76). Cena 600 €. Tel.: 041/581-570 ali 041/512-931.

Prodaj MK puško Brno 2, kal. .22, LR z nekaj naboji in **risanico – repetirko CZ**, mod. 70, kal. .243 Win. Tel.: (01) 256-88-04.

Prodaj enocevno risanico – prelamačo Krighof, kal. 6,5 x 57 R, z menjalno cevjo kal. .22 Hornet. Tel.: 041/857-223.

Kupim karabinko, kal. 6,5 x 57 ali 7 x 57. Tel.: 041/857-223.

Prodaj obnovljeno risanico – repetirko, kal. .308 Win., (cev 51 cm), Sava – Kranj, s str. daljnogledom Zeiss 3 – 12 x 56, z novim kopitom. Puška je kot nova. Tel.: 070/820-405.

Prodaj Suhlovo tricevko, kal. 12-12/6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Zeiss (Suhlova montaža). Cena 2000 €. Tel.: (01) 754-01-76.

Prodaj karabinki Orbis – Kranj, kal. .30 – 06, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 in CZ, kal. .223 Rem., s str. daljnogledom Zeiss 4 x 32. Tel.: 040/805-041.

Prodaj pištolo Luger, kal. 9 mm, letnik 1917 in **vojaško risanico** Mauser, kal. 7,9 mm (8 x 57 IS), z neuporabno cevjo. Tel.: 041/592-933.

Prodaj Suhlovo tricevko 12 – 12/7 x 65 R, **kombinirko** A. Zolli, kal. 16/8 x 57 R. Obe puški sta opremljeni s str.

daljnogledom (Suhlova montaža). Tel.: 041/ 873-844.

Prodaj bok šibrenici, kal. 12/12 (en sprožilec, z ejekotji); **šibrenico – brezpetelinko CZ**, kal. 16 – 16; **puško MKP Krico**, kal. .22 LR; **risanico – repetirko**, kal. .243 Win., ter **risanico – prelamačo**, češko zbrojevko, ZBK 110, kal. .222 Rem. Vse puške so odlično ohranjene. Tel.: 040/599-585.

Prodaj novo polavtomatsko šibrenico, kal. 12 Mag. Cena 450 €. Tel.: 041/524-013.

Prodaj strelni daljnogled Leupold European – 30, povečave 3 – 9 x 40. Tel.: 051/427-150.

Prodaj nabojnike za risanico (za 5 nabojev). Tel.: 041/524-013.

Lovski psi

Kupim psa, izšolanega za delo po krvnem sledu, ki oblažava mrtvega divjega prašiča. Tel.: 031/419-687, samo zvečer.

Prodaj mlado istrsko kratkodlakno goničko, staro 4 mesece, odličnih staršev. Tel.: 041/538-433, Groselj.

Prodaj dve mladi istrski gonički. Mati CAC in CACIB. Oba starša sta delovna psa. Tel.: 041/847-873, Janez.

Zaradi boleznij ugodno prodaj 6,5 leta starega nemškega ptičarja – žimavca (4/PZP, JZP), odličen za poljsko in vodno delo. Tel.: 041/295-724.

Prodaj izredno lepo leglo nemških prepeličarjev – serceev, potomce odličnih staršev. O: 5/1 (na vzrejni preizkušnji prejel najvišje mogoče število točk, 172), m: 5/1, tel.: 031/448-042, Pangerl.

Prodaj mlade brak-jazbečarje, leglo 11. 08. Starši so odlični goniči divjih prašičev. Tel.: 041/469-136.

Prodaj slovaške goniče (kopove), stare osem tednov, odličnih staršev po telesu in v delu, predvsem za lov na divje prašiče in za delo po krvnem sledu. Tel.: 041/406-471.

Prodaj nemške ptičarje – žimavce (rjave serce), stare 4 mesece, potomce odličnih, delovnih staršev. Tel.: (02) 629-11-82 ali 041/477-639, Zmagomir Škofič.

13. decembra pričakujemo leglo nemških kratkodlakih ptičarjev odličnih, delovnih staršev. Mama: Bela (Lea-Hud Obrežki), odl. PZP-50, JZP-183, SPP-SM-206-I-a-CACIT, CACIT, HD-A; Oče: Aki (Astra-Ir Obrežki), odl., IPO-C, Ch.J.-SLO, CHM-HR, CH. HR, Ch.Int., HD-A. Informacije in rezervacije po tel.: 041/285-939.

Prodaj izredno lepo leglo nemških ptičarjev – žimavcev, odličnih delovnih staršev. Psički so stari 3,5 meseca. Tel.: 031/429-019.

Prodaj brak-jazbečarja, jelenje rjave barve. Ocena 4/1; je ubojljiv in uporaben za lov. Tel.: 040/503-781.

Zelo ugodno prodaj 5 mesecev stare nemške prepeličarje – rjavce. Tel.: 031/246-842.

NOVEMBER

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
	vzide	zaide	začet. konec
1. So	10:29	18:27	6:43 16:47 17:54
2. Ne	11:20	19:22	6:44 16:46 17:53
3. Po	12:02	20:22	6:46 16:45 17:52
4. To	12:35	21:28	6:47 16:43 17:50
5. Sr	13:03	22:35	6:48 16:42 17:49
6. Če	13:26	23:44	6:50 16:40 17:48 ☺
7. Pe	13:46	-----	6:51 16:39 17:47
8. So	14:04	0:53	6:53 16:38 17:46
9. Ne	14:23	2:04	6:54 16:36 17:45
10. Po	14:43	3:19	6:56 16:35 17:44
11. To	15:06	4:36	6:57 16:34 17:43
12. Sr	15:35	5:59	6:59 16:33 17:42
13. Če	16:12	7:24	7:00 16:32 17:41 ☺
14. Pe	17:03	8:46	7:01 16:31 17:40
15. So	18:07	9:59	7:03 16:30 17:39
16. Ne	19:23	10:57	7:04 16:29 17:38
17. Po	20:44	11:42	7:06 16:28 17:37
18. To	22:04	12:14	7:07 16:27 17:36
19. Sr	23:21	12:40	7:08 16:26 17:36 ☺
20. Če	-----	13:01	7:10 16:25 17:35
21. Pe	0:33	13:20	7:11 16:24 17:34
22. So	1:44	13:38	7:13 16:23 17:34
23. Ne	2:52	13:56	7:14 16:22 17:33
24. Po	4:00	14:15	7:15 16:22 17:33
25. To	5:08	14:39	7:17 16:21 17:32
26. Sr	6:15	15:07	7:18 16:20 17:32
27. Če	7:21	15:42	7:19 16:20 17:31 ☺
28. Pe	8:22	16:24	7:20 16:19 17:31
29. So	9:15	17:15	7:22 16:19 17:30
30. Ne	10:00	18:14	7:23 16:18 17:30

Prodaj nemškega lovskega terierja, starega 15 mesecev, z odlično tel. oceno in odlično opravljenim PNZ. Tel.: 031/322-212.

Prodaj nemško lovsko terierko, staro 3,5 meseca. Tel.: 041/486-288 ali (01)705-12-58.

Prodaj brak-jazbečarko, staro 1,5 leta, jelenje rjavo. Cena 250 €. Tel.: 041/524-013.

Prodaj tribarvne nemške goniče, odličnih staršev. Stari so 6 mesecev. Tel.: 031/680-772.

Drugo

Prodaj fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

Izdelam gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Informacije po tel.: (04) 51-41-181 ali 041/819-231, Basaj.

Izdelujem vse vrste visokih prež; tudi prostostoječe z izolacijo. Tel.: 031/419-537.

Izdelam vam zimske ptičje krmilnice, umetne valilnice za ptice duplarice in pasti za lov polhov (več vrst). Tel.: (01) 895-15-96.

Prodaj terensko vozilo znamke Nissan Terano 2,7 TD, letnik 94, 203.000 km, registriran do 3/09, vreden ogleda. Tel.: 041/279-082, Marjan.

Zelo ugodno prodaj terensko vozilo Hundai Galloper, kratek model, 2,5 TDI, srebrn, letnik 1998, kupljen v Sloveniji, odlično ohranjen, klimatska naprava, vlečna kljuka, nove gume (cena 4.990 €). Tel.: 041/217-768.

Prodaj (za simbolično ceno) **lovsko kroja** iz lodna in kangarna, št. 50, malo nošena. Tel.: 041/297-949.

Gumbi (okrogli, treh velikosti) **iz jelenje roževine** za lovske kroje (komplet), jopiče in lovske srajce. Izdelam vam jih po želji. Anton Intihar, Kamnik pod Krimom 8/a, 1352 Preserje. Tel.: (01) 363-12-93.

Prodajam teleta, košute in jelene lopatarje (damjake) za odstrel ali nadaljnjo rejo. Tel.: 031/827-336.

Prodajam ali zamenjam različne letnike revije Lovec. Tel.: 041/ 875-382.

V zasavskem lovišču organiziramo 8. 11. in 29. 11. 08 **komercialni lov na divje prašiče.** Tel.: 041/496-520 ali 041/763-789.

V bogatem lovišču z divjimi prašiči na Dolenjskem **organiziramo pogone na to divjad** (za skupine ali posameznike) Informacije po tel.: 031/321-737, po 20. uri.

Prodajam poljske zajce iz umetne vzreje. So cepljeni in prilagojeni za izpust v naravo. **Zbiram tudi naročila za leto 2009.** Tel.: 040/503-781.

molex
LOVSKA OBLAČILA
INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrova 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV) IN KLOBUKOV PO MERI, KAKOVOSTNO IN PO ZELO UGODNI CENI! PREPRICAJTE SE SAMI!
KROJAŠTVO PEČOLER, s. p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055
kontaktni naslov: joze.pecoler@gmail.com

LOVSKO-KINOLOŠKO DRUŠTVO GORICA - NOVA GORICA
organizira
ZAČETNI TEČAJ OSNOVNEGA ŠOLANJA LOVSKIH PSOV (VP-1).

Tečaj je namenjen šolanju mladih psov. Potekal bo dvakrat na teden v večernem času v Volčah pri Tolminu. Za člane LD, ki sofinancirajo delovanje LKD Gorica - Nova Gorica, je tečaj brezplačen, za druge udeležence pa je cena tečaja 120 €. Člani LKD imajo 50 % popust.

Tečaj se bo začel s teoretičnim delom v soboto, 22. 11. 2008, ob 9. uri v Volčah.

Prijave sprejema Jože Velikonja, Vilharjeva 11/B, 5270 Ajdovščina, ali po pošti: lkdgorica@gmail.com.

Dodatne informacije dobite na tel. številki 041/695-660 (Ivo).

Lovska zveza Slovenije

Lovska zveza Slovenije zbira ponudbe za **opremljene gostinske prostore v najem**, ki jih ima v kleti njene poslovne stavbe na **Župančičevi 9 v Ljubljani**.

Skupna izmera gostinskih prostorov je 165 m². Mogoča je tudi sezonska uporaba vrta.

Vsi zainteresenti za najem naj pošljejo svoje pisne vloge z navedbo ponujene najemnine.

Vloge pričakujemo najpozneje **do 1. decembra 2008** na naslov: Lovska zveza Slovenije (tajništvo), Župančičeva 9, Ljubljana.

Dodatne informacije dobite lahko na tel. številki: 040/983-999.

Hubertus Club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

**KANADA
BRITANSKA KOLUMBIJA**
9-dnevni program lova z licenco za odstrel
MULASTEGA JELENA
ter z vključenim bivanjem, vodenjem in organizacijo lova
6.300 USD (4.200 €)
Ruk v začetku novembra.

9-dnevni program lova z licenco za odstrel
PUME (GORSKI LEV)
ter vključenim bivanjem, vodenjem in organizacijo lova
7.900 USD (5.660 €).
LOV S PSI.
Doslej 100 % uspeh!
Lovna sezona: november-februar

9-dnevni program lova z licenco za odstrel
RISA
ter vključenim bivanjem, vodenjem in organizacijo lova
6.300 USD (4.200 €).
LOV S PSI.
Doslej 100 % uspeh!
Lovna sezona: november-februar

**KOLEDAR
DIVJAD 2009**

Trinajst vrhunskih posnetkov naše divjadi.
Format: 48 x 34 cm
+ pasica za dotisk vaše firme.
CENA: 3.75 €
(Cena z 20 % DDV znaša 4.50 €.)
Poštno zaračunamo posebej.
NOVOLETNE VOŠČILNICE!
15 različnih fotografij naše divjadi.

GRMI d.o.o.
Albrehtova 54, 1291 Škofljica
Tel./faks: (01) 366 72 98
GSM: (051) 22 66 89
e-mail: grmi.doo@siol.net

Ste se naveličali podpirati bukev na neproduktivnih lovih s pogoni? Na Pasatovem lovu 22. in 23. novembra v hrvaškem lovišču boste zagotovo streljali na divje prašiče. Morda celo na merjasca.

Kirgizija: 9 dni s 7 dnevi lova na ovco Marco Polo argali za 16.500 €.
Slovenija: Pavšalni lov na gamsa z odstrelom kozla ali koze za 600 €.
Madžarska: 2 dni lova v madžarski pušči ter odstrel 5 zajcev za 390 €.
Safari v Južnoafriški republiki:
- **Karoo:** 8 dni s 5 dnevi lova ter odstrelom 3 glav divjadi (gnu, blesbok, springbok) za 2.390 €. Odhod skupine v spremstvu PASAT-a bo 24. aprila. Ob rezervaciji do 15. novembra dobite še dodaten **gratis** odstrel riedboka.
- **Thabazimbi:** 7 dni v lovišču s 5 dnevi lova in odstrelom 3 merjascev bradavičarke za 1.990 €. Ugodne cene odstrelov druge divjadi.

Pasat
www.pasat.si > info@pasat.si > tel. 01 428 37 40 > GSM 041 728 143

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR, d.o.o.

1000 Ljubljana, Novi trg 2
tel. +faks: 01 426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

SERVIS
DALJNOGLEDI - SPEKTIVI
NIKON - SWAROVSKI
MEADE - BRESSER - ZEISS

**STRELNI DALJNOGLEDI
ANGLEŠKE FIRME HAWKE**

Velika izbira strelnih daljnogledov z osvetlitvijo ali brez. Daljnogledi so polnjeni z dušikom, so odporni proti odsunu in imajo 5-letno garancijo.

NE 8x44 IR 164,00 €
NE 1,5-8x44 IR 188,00 €
NE 3,5-10x50 IR 224,00 €

Informacije in naročila BELUGA, d.o.o., Ljubljana; Tel. 01 25 10 880 ali 041 72 60 11

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

Izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
 dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA: **270,00 €**

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
 Naročila in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

KROJASTVO

Branko Rožman, s.p.
 Erjavčeva 5, Brežice
 GSM: 031/544 808
 www.krojastvo-rozman.si
 e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

Slavnotejne
 lovske kroje,
 srajce (tudi
 z dolgimi
 rokavi),
 telovnike,
 hubertus
 plašče
 in pelerine
 izdelujemo
 po meri.

ROŽMAN

**Pri nas vemo,
 kaj lovci potrebujete!**

JORDAN

4x4+reduktor

SUZUKI Avtohiša Jordan - Škofljica • 01/366 63 48 • www.avtohiša-jordan.si

...LOV NA KRILIH ŠNEFA
 www.snef.si

ORGANIZIRAMO SKUPINSKE LOVE NA DIVJE PRAŠIČE.
 ŠTEVILO JE OMEJENO NA 15 - 30 LOVCEV.

REZERVIRAJTE SI TERMIN

ŽELITE NEPOZABEN LOV NA KLJUNAČA V DALMACIJI?

Informacije tel.: 070 41 41 41 - Marko, 070 41 41 42 - Jani
 info@snef.si

LEUPOLD - AMPOINT - LEUPOLD - AMPOINT - LEUPOLD - AMPOINT

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljivost
- 10-letna garancija
- cena: **210,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

interclass
 cars d.o.o.
 servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
 (0)1 2000 940, 031 634 000
 www.interclasscars.si

mazda
VOLVO

Ugodnosti za
 člane LD.

LASSA

IZDELEK BRISA BRIDGESTONE SABANCI TIRE MANUFACTURING AND TRADE INC.

INFORMACIJE PRI VAŠEM VULKANIZERJU
 ALI PO TELEFONU (01) 759 15 00

FAMM COMMERCE, d.o.o.
 Obrtna cona Logatec 10A
 www.fammcommerce.si
 info@fammcommerce.si

Pnevmatike 4x4

COMPETUS LT-A OK-144

Polnilna svetilka Maglite RX4019E

MAGLITE

www.maglite.si

128,50 €
poštnino plačamo mi

3DIM

3 DIM, d.o.o., Zaloška 269, 1000 Ljubljana
041 691 819 | info@3dim.si | www.3dim.eu

OPTIČNE PIKE

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

MEDO šport

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

Cesta Toneta Kralja 2, Grosuplje, tel.: 01/ 787 37 01
(Obrtna cona pod Slivniškim hribom)

**AKCIJE
POSOJILA
POPUSTI**

Titan puške + montaža + optika -10%

- puške, pištole, revolverji
- strelivo - Sellier&Bellot, RWS, Geko, Norma, Fiocchi
- vse vrste lovskega tekstila in pokrival PAJK
- strelni daljnogledi, dvogledi ...

Odprto od ponedeljka do petka
od 8. do 12. in 13. do 17.; sobota od 9. do 11.30

www.biros.si

**PUŠKARSTVO
ŠPENDAL**

Puškarnstvo Špendal, d.o.o.
Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana
Gsm: 041 399 307
e-mail: puskarstvo@siol.net

**PRODAJA
VRHUNSKIH ARTIKLOV:**

ANCELJ, d.o.o.
Lebanova 3
8000 Novo mesto
www.ancelj.si
Tel.: 07 33 21 081, 051 617 626, e-naslov: ancelj-nm@siol.net
Delovni čas: od 8.30 - 12.00; 13.00 - 16.00, sobota ZAPRTO

BROWNING BAR SHORT TRAC, .308 Win.

4.140,00 EUR

V času od 10.11. do 28.11.08 je v ponudbi omejena količina (5 kosov),
po ceni 969,00 EUR.

Polavtomatsko risanico BROWNING BAR SHORT TRAC, kal. .308 Win., je zasnovala družba BROWNING po zahtevah sodobnega evropskega lovca. Sodi v novejšo generacijo risanic. Namenjena je zahtevnim uporabnikom, ki cenijo odličnost. V kompletu s streljnim daljnogledom, iz naše zaloge, vam nudimo **10 % popust tudi za optiko.** Ugodnost velja ob plačilu z gotovino.

NOVO V PONUDBI: OPTIKA SWAROVSKI

TISKARNATKBM
Dobro ime med tiskarji!

LOVSKI KOLEDARJI IZ FLIZELINA
3 motivi (barvna grafika)
ali motiv po Vaši izbiri
CENA: 2,70 € + DDV

LOVČEVA BELEŽNICA 2009
CENA: 2,50 € + DDV

Naročila na:
tkbm@tkbm.si
ali
041 / 661 113
(Mojmir Mazovec)

Naročila sprejemamo
vključno do 1. 12. 2008.

T.K.B.M., d.o.o.
Brnčičeva 31, 1231 Ljubljana-Črnuče, Slovenija
tel.: +386 (0)590 73 600, faks: +386 (0)590 73 610
WWW.TKBM.SI

Koptex d.o.o.
LOV, RIBOLOV IN PROSTI ČAS

TRGOVINA LOVEC
Šmartinska 152
1000 Ljubljana
TEL: (01) 58-51-799

TRGOVINA LOVEC
Vodovodna pot 11
5000 Nova Gorica
TEL: (05) 330-86-60

TRGOVINA LOVEC
Bazoviška 25
6250 Ilirska Bistrica
TEL: (05) 71-41-706
www.koptex.com

TRGOVINA LOVEC
Nemčavci 1D
9000 Murska Sobota
TEL: (02) 51-51-728

TRGOVINA LOVEC
Šuceva 23
4000 Kranj
TEL: (04) 204-24-37
www.koptex-caravan.com

TRGOVINA LOVEC
Ferrarska 10
6000 Koper
TEL: (05) 639-10-28

TRGOVINA KOPTEX
Gregorčičeva 27
2000 Maribor
TEL: (02) 25-24-744
info@koptex.com

NAJVEČJA IZBIRA LOVSKE IN RIBIŠKE OPREME V SLOVENIJI PO ZELO KONKURENČNIH CENAH!

Strelivo: NORMA, FIOCCHI, MAGTECH, CHEDDITE, S&B, RWS, IGMAN itd ...

Dolgocevno orožje: SABATTI, BERETTA, ZASTAVA, SAKO, TIKKA, BENELLI, BETINSOLLI, SAUER, ZAFER, MANNLICHER, itd

Kratkocevno orožje proizvajalcev: BERETTA, S&W, WALTHER, TANFOGLIO, GLOCK, SIG SAUER, TAURUS, itd ... Smith & Wesson

Zračno orožje: DIANA, UMAREX, ...

AKCIJA

UNIVERS
V mesecu novembru
10% gotovinski popust na tekstil UNIVERS!

DIANA
UMAREX
UGODNO
Varnostna omara za špušk + trezor!
ŽE ZA SAMO 288€

Beretta TRAP 682 E GOLD

S&W 686

Sig Sauer P226 X-SIX

Benelli Argo

Sauer 202 elegance

SWAROVSKI OPTIK